Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Culitis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (tehniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 25 (32)
Trešdien, 1947. g. 2. IV.

Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D. Bürgerm.-Ter.-Landmann-Pl. 7, t. 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgerm.-Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 1000

KOORDINĀCIJAS KOMISIJA Maskavā BEIGUSI SARUNAS par DP

SĀKAS IZŠĶIRĪGA NEDĒĻA ĀRLIETU MINISTRU APSPRIEDES

Sākot ar 31. martu, ārlietu ministru padome Maskavā spriedīs vairs tikai par diviem jautājumiem: par Vācijas saimniecisko apvienošanu un reparācijām un par Vācijas saimniecisko uzbūvi nākotnē. Tas nolemts pēc ārlietu ministra Maršala pieprasījuma nekavēt laiku ar diskusijām par mazāk svarīgiem jautājumiem.

Pagājušā nedēļā, ko „New York Herald Tribune" nosauc par „neproduktīvu trešo nedēļu", ārlietu ministri vienojās par darba kārtību. Apspriedes, kas sākās pirmdien, pēc tā paša laikraksta atzinuma, būs tādas, kas „palaidīs visus kaķus no maisa." It sevišķi tas esot sakāms par saimniecības jautājumiem, kur domstarpības līdz šim bijušas vislielākās. Arī DENA ziņo, ka tuvākās trīs četras dienas uzskatāmas par izšķirīgām konferences liktenim. Amerikāņu laikraksts šai sakarībā no jauna piemin zīlējumus par iespējamo konferences ilgumu. Franči domājot, ka tā varētu vēl turpināties visu aprīli, daži amerikāņi minot 15. aprīlī par pēdējo terminu. Maršals gan tieši par šādiem terminiem neesot runājis, bet esot vienīgais ārlietu ministrs, kas skaidriem vārdiem pateicis, ka paliks Maskavā tikai tik ilgi, kamēr būs cerības uz panākumiem sarunās — un ne ilgāk. Viņš jau iepriekšējās apspriedēs esot parādījis nepacietību par lēno sarunu gaitu.

„Neue Zeitung" ziņo, ka amerikāņi, lai atspēkotu krievu nodomu pieprasīt tiesības runāt līdz Rūras jautājumā, pašlaik izstrādājot plānu par Silezijas rūpniecības apgabala paklaušanu starptautiskai kontrolei. Šo plānu, paredzams, iesniegšot konferencei šai nedēļā. Plāns esot arī netieša opozicija Oderas - Neisas robežas atzīšanai starp Poliju un Vāciju. Silezijas apgabals esot svarīgs visas Vācijas saimniecībai un, ja krievi vēlētos piedalīties Rūras apsaimniekošanā, tad tiem būtu jāatzīst arī Silezijas internacionalizēšana.

Pagājušā nedēļā noslēgušās arī koordinācijas komisijas apspriedes par DP jautājumu. Tā ka komisija nav varējusi panākt vienošanos, tad nolemts, ka katra delegācija iesniegs savus uzskatus ministru padomei.

Pēdējā apspriedē turpināja apspriest padomju priekšlikumu nodrošināt DP rietumu joslu nometnēs pret šais nometnēs valdošo elementu patvarībām. Padomju Savienība, kā zināms, pieprasīja nekavējoties likvidēt visas komitejas, centrus un citas DP organizācijas rietumu joslās. Pret priekšlikumu vērsās ne vien amerikāņu un angļu pārstāvji, bet tos atbalstīja arī franči. Višinskis iesniedzis komisijai vairākas vēstules, ko esot rakstījuši no „DP nometnēm izbēguši" padomju pilsoņi, kas visi vēloties atgriezties, bet nometnēs paklauti vajāšanai un draudiem. Ģenerālis Klejs ierosināja šo jautājumu nodot izmeklēšanai IRO, bet Višinskis atbildēja, ka šī problēma neietilpstot IRO kompetencēs. Franču pārstāvis atbalstīja padomju priekšlikumu militārā apsardzībā izdot „kara noziedznieku", kas atrodas šais nometnēs, attiecīgām valstīm. Angļi un amerikāņi piekrita priekšlikumam ar priekšnoteikumu, ka pirms „kara noziedznieku izdošanas" to vaina jāpierāda ar pietiekamiem pierādījumiem. Višinskis tālāk ierosināja, ka nekādus izdevumus par DP uzturēšanu vairs nedrīkst uzkraut vāciešiem vai sabiedrotiem. Pārējo trīs valstu pārstāvji paturēja sev tiesības pašiem izlemt šo jautājumu.

Sestdien Maskavā uzsāktas sarunas par angļu-krievu pakta revīziju. Maskavā ieradies arī republikāņu kandidāts ASV prezidenta vēlēšanām nākošā gadā Harolds Stāsens. Viņš apskatījis Maskavas fabrikas un izteicis vēlēšanos satikt Staļinu un Molotovu.

DENA, NYHT, NZ

Anša Bērziņa zīmējums

KAS NOVELS MUMS AKMENI?

Gromiko apsvērs ASV deklarāciju Grieķijas lietā

KUR PALIKUSI DIENVIDSLAVIJAS PĀRTIKA? — TURCIJA PĀRKĀRTOS ARMIJU

Senātors Vandenbergs paziņojis, ka ASV senāts sāks apspriest Trumena priekšlikumu par palīdzību Grieķijai 7. aprīlī. Tai pašā laikā ASV un citur turpinās ļoti dzīvas diskusijas par palīdzības sniegšanu Grieķijai un Turcijai. Amerikāņu politiķu domas dalās tai ziņā, ka daži noteikti ir par tiešu un ātru palīdzību, kamēr daudzi citi uzskata, ka pareizāk būtu jautājuma izlemšanu nodot UN.

Vienīgi bijušais finanču ministrs Volless krasi nostājies pret Trumena plānu. Bijušais prezidents Huvers ieteicis Trumena plānu un piebildis, ka chaosu un postu Grieķijā „varētu novērst viens vienīgs vīrs — proti, Staļins", kura varā būtu pārtraukt nedrošību Grieķijā.

Pēc apspriedes ar Trumenu ASV pārstāvis UN Ostins runāja par palīdzības jautājumu Drošības padomē. Viņš uzaicinājis UN atzīt amerikāņu palīdzību un pašai spert iedarbīgus soļus, lai pasargātu jebkuru citu valsti no uzbrukuma draudiem. Gromiko mēģinājis aizkavēt Ostina deklarāciju un paskaidrojis, ka šis esot gluži jauns jautājums, kas neietilpst vecajā strīdā par Grieķiju. Ostins savā runā uzsvēris, ka ASV esot „sevišķa un neatliekama interese" par iedarbīgu rīcību apdraudētos apgabalos, un aicinājis UN izstrādāt ilgtermiņa palīdzības programmu. ASV nedomājot vērsties pret UN. Balkānos esot nepieciešams radīt robežu drošības sistēmu. Gromiko pēc Ostina runas paskaidrojis, ka uzskata amerikāņu deklarāciju par „svarīgu jautājumu". Viņš to izstudēšot un paziņošot savu viedokli nākošā Drošības padomes sēdē 7. aprīlī.

Dienvidslavijas sūtnis Vašingtonā, pēc BBC ziņām, lūdzis ASV valdību grozīt lēmumu nesūtīt Dienvidslavijai labību. Dienvidslavija lūgusi arī Angliju atbalstīt to ar pārtiku. Esot tomēr sagaidāms, ka arī Anglija lūgumu noraida. Vēl nesen Dienvidslavijai esot bijis pietiekami daudz pārtikas un tā piedāvājusi ārzemju tirgum cūkas, sviestu un putnus. Vispārēja pārtikas normu samazināšana sākusies tikai 6. martā.

„New York Herald Tribune" ziņo no Ankaras, ka Turcijas valdība apspriež jautājumu par 1 milj. vīru lielās turku armijas daļēju demobilizāciju, ja ASV pieņemtu Trumena palīdzības plānu. Turki gatavojas ar amerikāņu naudu izveidot ceļu un dzelzceļu tīklu līdz tādam stāvoklim, lai neliela, bet ļoti kustīga armija varētu robežu aizsardzībai aizstāt tagadējos lielos, bet gandrīz nekustīgos garnizonus. Tagadējās armijas demobilizēšana ārkārtīgi atvieglotu Turcijas saimniecisko stāvokli, jo aprēķināts, ka pašlaik piektā daļa visu darba spējīgo vīru esot armijā.

DENA, NYHT, NZ

11. maijā rīkojama Ģimenes diena

Minchenē 31. martā notika LCK amerikāņu joslas delegācijas sēde LCK vicepriekšsēža A. Reina vadībā. Pārrunāja Baltijas tautu kopējas pārstāvības radīšanu pie USFET un UNRRAs joslas galvenās mītnes, CK informācijas biroja iekārtošanu, CK novietnes jautājumu un darba lietas. Bez tam kopīgā lasījumā pieņēma tautzinātniskās padomes darbības noteikumus. Nolēma aicināt tautiešus Ģimenes dienas sarīkošanai 11. maijā.

Vai darbam Anglijā varēs doties arī no amerikāņu joslas?

Eslingenas latviešu nometni 31. martā apmeklēja Starpvaldību bēgļu komitejas pārstāvji un iepazinās ar nometnes darbnīcām, skolām un slimnīcu. Kolonijas vecākajam K. Kalniņam pārstāvji izteica atzinību par latviešu centību darbā un informēja, ka visā drīzumā katru mēnesi uz Angliju pārvedīs 15.000 Baltijas DP. Vispirms pārvietošot latviešus, igaunus un lietuviešus no angļu joslas un tad darbā uz Angliju varēšot doties arī baltieši no amerikāņu joslas. Starpvaldību bēgļu komitejas birojos par sakarniekiem paredzēts pieaicināt arī Baltijas tautu pārstāvjus. Eslingenā un Minchenē sakarnieki paredzēti latvieši, Rēgensburgā lietuvietis un Hesenes apgabalā igauņu pārstāvis. Sakarnieku uzdevums būs panākt ciešu sadarbību ar Starpvaldību bēgļu komiteju.

Starpvaldību bēgļu komiteja, pieprasījusi arī latviešu mediķinisko personālu, kas pavadīs pirmo polu transportu no Vācijas uz Braziliju. Pieprasīts 1 ārsts, 1 žēlsirdīgā māsa un 6 slimnieku kopējas. Virtembergas-Badenes apgabala komitejā jau reģistrējušies daudzi tālā brauciena reflektanti. Pavadoņiem dos brīvu ceļu turp un atpakaļ, apgādi un algu ārzemju valūtā. Izbraukšana paredzēta maijā, atgriešanās Vācijā jūlijā vai augustā.

H. M.

SPĀNIJĀ nodibināta MONARCHIJA

Spānijas kortess pēc Franko deklarācijas pieņēmis likumprojektu, kas pārvērš Spāniju par „tradicionālu monarchiju". Franko izsludināts par valsts augstāko vadoni. Viņu atbalstīs valsts padome un „pirmais kardinālis."

Franko kopā ar diviem ministriem lidmašīnā devies uz Londonu. DENA ziņo, ka Londonā ieradīsoties arī spāņu trimdas valdības ministru prezidents Rudolfo Ļopiss. Trimdas valdības ziņu aģentūra jau pagājušā nedēļā ziņoja, ka Franko nolēmis radīt sindikālistisku valsti, līdzīgu tai, kādu nodibināja Musolini.

„New York Herald Tribune" iepriekš ziņoja, ka, saskaņā ar dekrētu, gadījumā, ja Franko zaudētu varu, to pārņemtu 20 vīru troņa padome. Troņa padomes pirmais uzdevums būtu pārbaudīt dinastijas tiesības uz troni resp. pēdējā Spānijas karaļa dēla un troņa pretendenta Dona Huana tiesības. „Evening Standard" raksta, ka, pēc spāņu monarchistu domām, Dons Huans jau tuvākajos mēnešos pārņems valsts lietu kārtošanu, jo arī mērenais kreisais spārns izteicis gatavību zināmos apstākļos piedalīties monarchijas atjaunošanā. Dons Huans esot gatavs panākt vienošanos ar visiem mēreniem elementiem pirms pārņem Spānijas troni, bet arī paskaidrojis, ka viņš nepiekritīšot monarchijas atjaunošanai, ja Franko turpmākajā valdībā paturēšot kādu posteni.

Reuters ziņo, ka dažādās Spānijas pilsētās notikušas spāņu anarchistu apcietināšanas pēc to nesenā paskaidrojuma, ka viņi gatavi sadarboties ar monarchistiem pret Franko. Štutgartes radio ziņoja, ka Valensijā apcietināti slepenas politiskas organizācijas vadītāji. Organizācijai bijusi raidāmstacija un sava spiestuve. No Madrides izraidīti divi franču laikrakstu pārstāvji, par ko Francija iesniegusi protestu. ASV ārlietu ministrija atsauca žurnāla „Newsweek" ziņu, it kā ASV sākšot jaunu virzienu Spānijas politikā, atbalstot aktīvi visus antifalangistus un antikomūnistus Spānijā, lai tā aizkavētu pilsoņu kara izcelšanos un komūnistiskās iekārtas radīšanu. ASV savu jau agrāk UN deklarēto viedokli Spānijas jautājumā nedomājot mainīt.

DENA, NYHT

ASV kongresa komisija atzīst komūnistus par „piekto kolonnu"

ASV kongresa komisija „pretamerikāniskas rīcības izmeklēšanai" publicējusi ziņojumu, kas pēc komisijas priekšsēža izteicieniem „neapšaubāmi pierāda, ka komūnistu partija mūsu zemē ir piektā kolonna". Pašā ziņojumā teikts: „Mums jāatzīst, ka komūnisms ir visu pasauli aptverošs revolūcionāra kustība, ko vada svešas valsts valdība." Ziņojumā bez tam ietverti 92 rīkojumi komūnistu partijai, kas iepriekšējos apgalvojumus apliecinot.

Pret komūnistu partijas slēgšanu nostājies arodbiedrību apvienības prezidents, kas paskaidrojis, ka šāds likums vienīgi nostiprinātu komūnisma ideoloģiju.

Daudzinātais ASV ogļraču arodbiedrības prezidents Ljuiss, kam sodu par iepriekšējā streika rīkošanu nesen apstiprinājusi arī augstākā tiesa, uzaicinājis ogļračus sākt jaunu streiku no 1. līdz 6. aprīlim, lai apliecinātu simpatijas tiem ogļračiem, kas nesen kļuvuši par upuriem kādā raktuvju nelaimē. Nelaime, pēc Ljuisa domām, esot notikusi iekšlietu ministra Kruga vainas dēļ. Ljuiss pieprasa Kruga demisiju.

DENA, NYHT

Ukraiņu teroristi nogalinājuši Polijas kara ministra vietnieku

Polijas valdība oficiāli paziņojusi, ka ukraiņu teroristi 26. martā nogalinājuši Polijas kara ministra vietas izpildītāju ģenerāli Svirdzevski. BBC pēc DENAs informācijas ziņo, ka Polijas valdība tāpēc nolēmusi sākt militāras operācijas pret ukraiņu pagrīdes darbiniekiem. Maskavas radiofons papildus ziņojis, ka ukraiņu fašisti nogalinājuši Svirdzevski Sanokas tuvumā ap 80 km no Krakovas.

DENA arī ziņo, ka Helsinkos pagājušā piektdienā sākusies prāva pret 22 somu štāba virsniekiem, kurus apsūdz par „slepenas armijas organizēšanu Padomju Savienības apkarošanai." Šai armijai esot vajadzējis sākt rīkoties, ja izceltos karš starp Padomju Savienību un rietumu valstīm. Apsūdzēto vidū ir arī bijušie somu ģenerālštāba priekšnieki Aksels Airo un Einars Makiens. Apsūdzības rakstā teikts, ka slepenās armijas vadītāji bijuši virspavēlniecības operāciju daļas virsnieki. Armija nodibināta jau 1941. g. septembrī, četras dienas pirms Somija parakstījusi pamiera noteikumus. Bez 22 apsūdzētiem, kas jau nodoti tiesai, vairāki citi esot izmeklēšanas apcietinājumā. Kopš pamiera parakstīšanas pavisam apcietinātas 5000 personas. Lielākā daļa gan drīz atkal atbrīvota.

DENA

Par divām trešdaļām samazinās UNRRAs štatus

UNRRAs personāla skaitu Vācijā ar 15. aprīli samazinās no 3000 līdz 1034 personām, — paziņojis UNRRAs DP nozares galvenais štābs Parīzē. Šis samazinātais skaits atbilstot tam, kāds aprēķināts par nepieciešamu jaunās IRO darbam, kurai galvenais uzdevums būs 728.000 DP aprūpe Eiropas un Tālo austrumu nometnēs. UNRRAs ģenerāldirektors ģenerālmajors Rukss ieradies Londonā, lai no turienes sāktu UNRRAs nodaļu apskates braucienu pa Eiropu. Rukss domā apmeklēt visas valstis, kur UNRRA darbojas, ieskaitot Krieviju un Ukrainu. AP ziņo no Heidelbergas, ka ģenerālmajora Ruksa uzdevumā visās amerikāņu joslas DP nometnēs izliks plakātus ar uzaicinājumiem — atgriezties katram savā dzimtenē un „sākt jaunu dzīvi". Plakāti būšot poļu, krievu, dienvidslavu un vācu valodā. Plakātos būšot arī atzīme, ka šis uzmudinājums nav saprotams kā pavēle un repatriācija notiek brīvprātīgi.

Marta pēdējās dienās Frankfurtē bija jāierodas IRO sagatavošanas komisijas sekretāram Altmeieram. Frankfurtē arī paredzētas vairākas apspriedes par DP iecelošanu no Vācijas un Austrijas, sarunās piedaloties Starpvaldību bēgļu komisijas direktoram sēram Emersonam, komitejas joslu pārstāvjiem un amerikāņu un angļu militāro valdību pārstāvjiem. Kopenhagenā Pasaules baznīcu padomes sanāksmē amerikāņu pārstāvis Dr. Barstovs izteicies, ka ASV esot gatava uzņemt 400.000 Eiropas bēgļu. ASV līdzdalību IRO apstiprinājis arī senāts, ziņo Reutera.

LATVIJA
LATVIEŠU NEATKARĪGĀ AVĪZE
Nr. 25 (32) 1947. g. 2. aprīlī.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

KAS NOVELS AKMENI?

Pasaule, kurā vēl ne pārāk sen mēs rosījāmies un darbojāmies, lai celtu savu personīgo un savas valsts dzīvi, ir sabrukusi. Kara vētras smagi skārušas daudzas zemes un tautas. Gadu simtos celtais un koptais guļ drupās, un neskaitāmi kara upuru kapi liecina: reiz bija. Vēl tūkstošiem laužu klīst pasaulē salauztām un bezcerīgām sirdīm. Viņi ir zaudējuši ne tikai savu mantu un mājas, savus tuviniekus un draugus, bet viņu zemes vēl neapspīd arī brīvības saule. Tie ir kļuvuši pasaulē par tekuļiem un bēguļiem, kas reizēm nezina, kur savu galvu nolikt. Šo ļaužu vidū daļa jau kļuvusi tik nabaga, ka viņu ilgas nesniedzas tālāk par biezāku maizes riecienu, šauru kaktiņu cisām un drusku siltuma. Tālās tiem palikušas debesis, saule un prieks. Pār viņu dzīvi guļ smags akmens.

Pie pasaules lielās cietēju draudzes pieder arī mūsu mazā, kara izmocītā tauta. Gaismas pils, kas mūsu tautai pēc ilgiem gadsimtiem bija pacēlusies skaistā mirdzumā, ir atkal nogrimusi naktī. Mūsu ilgām izrakts kaps, kam uzvelts smags akmens, lai tās nekad vairs nevarētu pieceltīes.

Mūsu sirdīs skan šaubu pilnais vaicājums: „Kas novels akmeni?" Šis jautājums atskan arī no daudzu citu tautu piederīgo mutēm, kam līdzīgs liktenis kā mums.

Mūsu sliekšņu priekšā stāv Lieldienas. Tiem, kam šie svētki būs tikai simbols dabas atmodai, tie izgaisīs, neatstādami neko paliekamu, kas varētu mūs celt spēkā un stiprināt cerībā. Bet, kas ticīgām sirdīm pratīs uzņemt lielo vēsti — „Kristus ir augšāmcēlies", — tie drīkst cerēt atbildi mocošajam jautājumam — „Kas novels akmeni", akmeni mūsu brīvības kapam, akmeņus mūsu draugu kapiem, kas tik sāpīgi spiež mūsu sirdis.

Kad cilvēku ļaunums bija iztrakojies pie Kristus krusta, kad dieviškās mīlestības nesējs, kas savus brāļus gribēja iecelt jaunā, siltākā saulē, bija kapā guldīts, tad kapam priekšā aizvēla smagu akmeni. Kristus ienaidnieki priecājās un teica: „Tas vairs necelsies," jo tie viņu uzskatīja par mirušu. Skumju nomākti apkārt klīda Kristus mācekļi. Viņu dzīves cerības un mērķi līdz ar Kristu bija guldīti kapā. Par viņu dzīves debesīm bija klājusies dziļa tumsa.

Taču sāpes un vilšanās nevarēja nomākt vienu spēku Kristus draugu sirdīs — proti, mīlestību uz savu mirušo Kungu. Mīlestība ir tā, kas Lieldienas rītā agri liek sievām ar dārgām svaidāmām zālēm meklēt Jēzus kapu, lai svaidītu viņa miesas. Tikai ceļā uz kapu sievu sirdis nomāc viens jautājums: „Kas mums akmeni novels no kapa durvīm?" Bet notiek brīnums. Nonākušas pie kapa, sievas atrod ne tikai akmeni noveltu, bet tām no kapa atskan pretim vēsts, kas grib iepriecināt un mierināt sievu sirdis: „Nebīstaties! Jūs meklējat Jēzu, kas bija krustā sists; viņš ir augšā cēlies un nav šeit."

Līdz ar šo vēsti mācekļu sirdīs rodas atkal drosme un paļāvība. Lieldienas notikums pārvērš mācekļu šaubas nesalaužamā un spārnotā ticībā, kas bezbailīgi iet pasaulē, lai to mīlestības ieročiem iekarotu savam Kungam un Pestītājam.

Lieldienas ir Dieva majestātes vareniības manifestācija. Cilvēka prāts Lieldienas brīnumu daudzkārt atteicas saprast. Tie, kas Jēzu sita krustā, uzskatīja to par mirušu. Tās ir daudzu cilvēku domas arī vēl tagad. Jēzus Kristus tiem ir vairs tikai vārds un skaņa. Bet, kur cilvēku sirdīs trūkst Lieldienas ticības, tur akmeņi paliek nenovelti, tur tie spiež un nomāc kā atsevišķus cilvēkus, tā veselas tautas.

Nāk atkal Lieldienas ar savu brīnišķo debesu vēsti un saka: „Sirds, kam tu šaubies un skumsti, tavs Dievs, kas novēla akmeni no Kristus kapa, tas var arī novelt tos akmeņus, kas smagi gulst kā uz tavas sirds, tā uz tavu smagi piemeklēto tautu." Bet, lai šis brīnums notiktu, ir viens noteikumus: mums jābūt šī brīnuma cienīgiem, mums jākļūst par Lieldienu cilvēkiem.

Lieldienu cilvēku raksturo viena vēlēšanās — ar Dieva žēlastības palīdzību novelt visus ļaunuma akmeņus no savas sirds un mīlestībā kalpot Dievam un savam tuvākam.

Latvieti, lai kas tu esi, lai kur tu būtu, — Lieldienas zvaniem skanot, pārdomā un zini, ka tava un tautas nākotne atkarīga no vienas lietas — vai tu gribi būt Lieldienas cilvēks. Ja tu tāds kļūsi, tad vari būt drošs, ka nāks diena, kur Dievs novels arī vissmagāko akmeni, un mūsu tauta varēs svētīt savas Lieldienas.

Prāv. A. Rumpēters

KO MĒS VARAM PAŠI DARĪT

Latviešu kooperātīvu organizācijas centrs publicējis aicinājumu, kurā norāda, ka jau notikušo un vēl iespējamo DP aprūpes pārkārtojumu ietvaros arvien lielāku nozīmi gūst darba un apgādes jautājums. Tāpēc jācenšas panākt iespēja organizēt tādus darbus un tos izpildīt tādos veidos, lai saņemtu maksimāli labākos ienākumus. No otras puses jāpanāk arī savu patēriņa vajadzību izdevīgākā apkalpošana.

Labākos ienākumus, tāpat kā patēriņa un citu vajadzību izdevīgāko apkalpošanu plašākām aprindām visizdevīgāk iespējams nodrošināt kopdarbībā, — teikts aicinājumā. Kopdarbības ceļu atzinuši un aicina iet arī LCP un LCK. Labs piemērs tam, kas trimdā sasniedzams ar kopdarbības palīdzību, ir kooperātīvās apgādes kopas, kas darbojas jau vairāk kā 55 nometnēs un viņu vairumtirdzniecības sabiedrība „Turība".

Latviešu kooperātīvu organizācijas centrs pie LCK aicina latviešus visās trīs rietumu joslās, bet sakarā ar jauniem noteikumiem sevišķi britu joslas tautiešus, pievērsties kooperācijai. Kooperātīvi dibināmi ražošanai, darbiem, apgādei un citiem saimnieciskiem nolūkiem. Tajos kā darba darītājiem un patērētājiem jāapvienojas un jādarbojas visplašākām latviešu aprindām, no vienkārša darba darītāja līdz augsti kvalificētam lietpratējam, tāpat arī brīvo profesiju un garīga darba veicējiem. Kooperātīviem jākļūst par vadītājiem latviešu darba un apgādes, patstāvīgās uzņēmības, saimnieciskās neatkarības un labklājības veicinātājiem centriem.

Preču ražošanai dibināmi ražošanas resp. ražotāju kooperātīvi, kas Latvijā darbojās kā amatnieku kopdarbības sabiedrības. Tiem jācenšas iegūt saimniekošanā arī dīkā esošie vācu un citi uzņēmumi. Ražošanas kooperātīvi ir labākais veids, kādā turpināt un latviešu patstāvīgai uzņēmībai nodrošināt nometņu un citus tur pastāvošos ražošanas pasākumus un tie jau laikus jāsāk attiecīgi pārveidot. Ražošanas kooperātīvi varēs produktīvā darbā saistīt ne tikvien daudz amatnieku un citu arodpratēju, bet tāpat pārējos tautiešus. Īsti piemērotas darba un ienākumu iespējas tajos atradīs arī mūsu invalīdi, fiziski mazāk spējīgie tautieši un vecāki cilvēki. Līdztekus ražošanai kooperātīvi varēs apmācīt jaunus arodpratējus.

Dažādu darbu un pakalpojumu veikšanai dibināmi darba kooperātīvi (arteļi vai darbu kopas). Tie kā patstāvīgi uzņēmēji var uzņemties mežu, būvju, kurināmā (kūdras uc) sagatavošanas, transporta, mantu apsargāšanas, noliktavu un citādus darbus un pakalpojumus, kuŗus mūsu tautieši tagad strādā katrs atsevišķi kā neorganizēti algoti darbinieki. Rodoties vajadzībai iesaistīties vācu saimniecības darbos, strādāšana kā uzņēmējiem un pie tam pašu pasākumos kļūst svarīgāka kā jebkurā citā gadījumā. Tāpēc darbu veikšanai tieši šādā kārtā un tam vajadzīgo kooperātīvu organizēšanai un izveidošanai pievēršama izcilākā vērība.

Preču un produktu apgādei un sadalei turpināma un izkopjama kooperātīvo apgādes kopu — patērētāju darbība. Tajās vietās, kur apgādes kopu vēl nav, tās vistuvākā laikā nodibināmas. Tās dos iespēju patērētājiem pašiem darboties sev vajadzīgo preču un priekšmetu sagādē, ietaupīt ievērojamu daļu izdevumu un panākt labāku vajadzību apkalpošanu. Angļu joslas apgādes kooperātīviem jau tuvākā nākotnē, šķiet, vajadzēs uzņemties arī pārtikas un citu preču sagādi, kuŗas turpmāk patērētājiem arī būs pašiem jāapgādā un jāpērk.

Latviešu skolās turpināma skolēnu kooperātīvu dibināšana un jau pastāvošo darbības izveidošana. Jāapsver iespējas izveidot vēl arī citu veidu kooperātīvus — dzīvokļu sabiedrības, apdrošināšanas sabiedrības, kreditkooperātīvus utt.

Latviešu kooperātīvu organizācijas centrs aicina latviešu komitejas un organizācijas, nometņu komandantus, nometņu administrācijas darbiniekus un citas amatpersonas savā darbības apjomā aktīvi rosināt kooperātīvu organizēšanu un praktiski un idejiski veicināt kooperātīvu darbību. Lietderīgi katrā nometnē noorganizēt grupas vai izraudzīt personas, kas plānveidīgi darbotos kooperātīvu organizēšanā.

Mūsu centrālie organi un amatpersonas gan rūpējas par sabiedroto iestāžu labvēlības un aizsardzības panākšanu latviešu kooperātīviem un to formālu legālizēšanu, bet svarīgi, lai arī nometņu vadības pēc iespējas pie vietējām amatpersonām rosinātu šos pašus jautājumus. Visi priekšlikumi un lūgumi virzāmi un aizstāvami tik aktīvi un konkrēti, lai tie vistuvākā laikā vainagotos panākumiem.

Mūsu pūlēm un darbam viscaur jānotiek vienoti, saskaņoti un plānveidīgi. Centrs aicina interesentus arvien griezties pie tā darbības noteikumu un citu materiālu palīdzības dēļ, tāpat pēc norādījumiem un ierosinājumiem. Centram vai tā priekšsēdētājam J. Vilciņam domātā korespondence adresējama Organisation Zentrale der Lettischen Genossenschaften, Lollfuss 67, Schleswig, (24), bet sekretāram A. Ozolam — Lettenlager Dobbenteich, Lasiusstr. (23). Centra pārstāvji amerikāņu joslā ir Ādams Dukāts, Stuttgarter Str. 26-3, Esslingen / Neckar (14a), un Jānis Veidis, Baltenlager, Flächs Str. 54, Augsburg — Haunstetten (13b).

Par savām vajadzībām un centieniem, tāpat kā par savām tiesībām mums arvien ne tikai jādomā un jārunā, bet pirmā kārtā pašiem arī aktīvi un konkrēti jādarbojas.

Nometņu dzīve

Šinīs dienās britu joslā sāk DP arodu reģistrāciju, sagatavojot jauna veida DP kartītes, kas glabāsies UNRRAs vienībās un saturēs pilnīgas DP personālijas, ziņas par nodarbošanos un aroda prasmi uc datus. Pieteikšanās darbiem Anglijā, izņemot mājkalpotājus un dažas šauras speciālistu grupas, nometnēs vēl nav sākusies. Pēc dažām ziņām, reālizējot DP iesaistīšanu darbā Anglijā, vispirms vervēs strādniekus ogļraktuvēm, kam sekos tekstilrūpniecība, keramika un būvmateriālu rūpniecība un beidzot lauksaimniecībā nodarbināmie.

Lībekā ieradušies Londonas raidītāja (BBC) darbinieki un iepazinušies ar DP nometnēm un to dažādajām darbnīcām. Viņi interesējušies par darbnīcās nodarbināto dzīves gaitām un arodu prasmi. DP nometnes apavu fabrikā, kur nodarbināti ap 200 cilvēku, viesi izvaicājuši kādu tālbraucēju kapteini un kādu pulkvedi, kas trimdas gaitās iemācījušies kurpnieka arodu un tagad strādā darbnīcās. Tāpat viesi izdarījuši foto uzņēmumus un darbnīcu ražošanas norisi fiksējuši arī skaņu platēs. Lībekieši izsaka domas, ka šim apmeklējumam ir sakars ar Anglijas projektētiem pārkārtojumiem DP dzīvē.

Marta beigās Hidesenas nometne „Frische Quelle" pārvietota uz Augustdorfu. Uz Augustdorfu ar nometni pārnākuši arī LCK locekļi ar delegācijas vadītāju J. Celmu priekšgalā, komp. A. Jērums un pianists V. Meļķis. Prof. J. Vītols un komp. J. Cīrulis pagaidām vēl paliek Hidesenā, kur vēl atstāta daļa no mežu darbos iesaistītiem detmoldiešiem, kas dzīvo citās telpās. Augustdorfā novietoto latviešu skatts tagad pavairojies uz 500.

Latviešu skautu sacensības emigrācijā ilga 6 mēn. un beidzās 1. apr. Sacensību sākumā labākās sekmes guva Sateklas (114.) vien. Marktredvicā, Kuldīgas (50.) vien. Hersbrukā un Burtnieku (71.) vien. Kaselē. Galīgos rezultātus paziņos tikai aprīļa vidū Ansbachā paredzētajā skautu un gaidu vadītāju sanāksmē, kur domāta arī sacensību materiālu izstāde. — Rosīgākās vienības apbalvos. Skautu galvenais uzdevums aizvadītajās sacensībās bija datu sakopošana un pētījumi par vienību nosaukuma vietām.

Spitales DP nometni (Austrijā) apmeklējuši Brazilijas pārstāvji un ievadījuši sarunas ar dažām latviešu ģimenēm par pārvietošanos uz Braziliju. Latvieši tomēr no piedāvājuma atteikušies. Raksturīgi, ka pārstāvji operējuši ar sarakstiem, kuŗos bijušas ierakstītas braziliešiem vajadzīgo arodu pratējas personas.

Reģistrē cirtējus Švarcvaldes mežiem

Franču darba lietu kārtotāji piedāvājuši Švarcvaldes mežu izciršanas darbos vietas 100 mežziņiem, 50 mežsargiem un 300 cirtējiem. Eslingenā 27. un 28. martā jau notika kandidātu reģistrēšana. Atalgojuma un sociālās apdrošināšanas ziņā nodarbinātos pielīdzināšot franču strādniekiem, algu izmaksāšot frankos. Dienā akorda darbā esot iespējams izpelnīt 300 fr. resp. RM 30.—. Daļai no pieprasītiem 300 cirtējiem būšot iespēja izvirzīties par priekšstrādniekiem. Uzturs strādātājiem paredzēts 4000 kaloriju, bet ģimenes locekļiem 3000 kal. vērtībā dienā.

M.

PAZIŅOJUMS

Mūsu laikraksta nākamais numurs iznāks piektdien, 11. aprīlī.

Plašs piedāvājums darbam vairākās būvgrupās

Bavārijas apgabala latviešu komitejas darba daļa saņēmusi no UNRRAs piedāvājumu steidzīgi organizēt vairākas darba vienības — būvgrupas. Piedāvājums solas izvērsties par plašāko darba sagādes akciju, kas pavērs iespēju armijas darbos iesaistīties turpat vai visiem mūsu darba spējīgiem tautiešiem. Organizēšana veicama steidzīgi, lai jau pēc Lieldienām pirmās vienības varētu doties uz apmācību vietām Manheimas tuvumā. Rosme ātrai vienību saformēšanai, atstāta pašu DP trimdas dzīves kārtotāju rokās.

Pēc UNRRAs darba daļas kārtotāja norādījumiem, steidzami vajadzīgi lielāks skaits dažādu arodu speciālistu, kas organizējami vairākās būvgrupās. Nometņu komitejām jau svētku dienās jāsastāda saraksti un jāsūta tie BALK darba daļai. Saraksti iesūtāmi 3 eksemplāros. Par katru personu jāuzdod personāļiju dati, speciālitāte, ģimenes stāvoklis, arodu zināšanas, valodu prasme, DP kartes numurs ar norādījumu, vai attiecīgā persona izturējusi armijas skrīningu. Darba vienībās pagaidām iesaistīs tikai personas, kas bauda DP statūtu.

Saformētās vienības, cik paredzams, jau pēc svētku dienām nosūtīs uz Manheimas apkārtni, kur divās nometnēs notiks 10—12 dienu apmācība. No mazākām nometnēm pieteiktiem dalībniekiem būs vispirms jābrauc uz sapulcēšanās vietu Minchenē. No lielajām nometnēm, kas iespējami varēs dot vienu vai pat vairākas būvgrupas, pieteiktos novedīs tieši uz apmācību vietu. Pēc apmācībām darbi paredzēti dažādās vietās. Solīts, ka attiecīgu būvgrupu pēc iespējas nodarbinās tās nometnes tuvumā, no kuŗas strādātāji komplektējas. Armijas darbu vadītāji solījušies gādāt, lai nākotnē iekārtotu strādājošiem dzīvi kopā ar ģimenēm. Pagaidām darbinieku ģimenes paliek līdzšinējās nometnēs. Izbraucot uz apmācību vietām, darba viriem jānodod UNRRAi DP kartes, saņemot vietā apliecību, ka attiecīgā persona bauda DP tiesības. No būvgrupām, motivējot dibinātus iemeslus, ikviens varēs arī izstāties. Izstāšanās tiesības iegūst arī tad, ja pats vai ģimene emigrē vai repatriējas. Uzturs solīts pēc armijas normām, apģērbs, apavi, veļa utt un kantīnes deva, ieskaitot cigaretes.

Dots norādījums nometnēs organizējot darba vienības izraudzīt tām arī no pašu vidus vadītāju, pēc iespējas tādu, kas prot angļu valodu. Ja vadītājs neprot angliski, tad vienībā jābūt vismaz vienam tulkam. Būvgrupas vadītājs būs pakļauts attiecīgam armijas virsniekam. Visi darbi paredzēti bez vācu starpniecības. Katrā būvgrupā vajadzīgi dažādu arodu speciālisti un administrātīvais personāls.

BALK darba daļa lūdz visas nometnes steidzīgi saņemt sīkākas ziņas par vajadzīgo arodu klasifikāciju utt tieši Minchenē (Herzog - Rudolfstr. 49), jo īsā laika dēļ BALK pārstāvji varēs personīgi izbraukt un sniegt informāciju tikai lielākās nometnēs. Steidzama informācija pieprasāma arī pa tālruni — Minchene 35959 no darba daļas darbvedes H. Zvirbules.

H. M.

Vērtīgs atbalsts

Baltijas tautu oikūmeniskās komitejas sēdē, kas prāvesta J. Ķullīša vadībā notika Augsburgā, piedalījās visu trīs Baltijas tautu protestantisko un pareizticīgo baznīcu pārstāvji. Vispasaules baznīcu apvienība Baltijas tautu bēgļu garīgo rakstu iespiešanai iegādājusi Zviedrijā 8 to papīra un Italijā 49 komplektus baznīcu trauku. Šie dāvinājumi saņemti un tos sadalīja pēc konfesijām un tautībām. Pēc Vispasaules baznīcu apvienības vēlēšanās komitejas locekļi sastādīja īsu pārskatu par Baltijas tautu baznīcas dzīves vēsturi, mūsu dzīves apstākļiem trimdā un tās iemesliem. Baznīcu apvienība šos pārskatus nosūtīs baznīcu pārstāvjiem dažādās kristīgās zemēs, lai to informētu par mūsu stāvokli un vajadzībām.

Tai pašā dienā notika Baltijas tautu oikūmeniskās komitejas dievkalpojums. No Latvijas ev. lut. baznīcas uzrunu teica prāvests J. Ķullītis, igauņu ev. lut. mācītājs V. Plauks, lietuvju ev. lut. doc. J. Pauperas un superintindents F. Timbors — Latvijas metodistu baznīcas vārdā.

ATBALSTS GAIDĀM

Lai saskaņotu dažādo tautību gaidu darbu, no Vispasules gaidu biroja Londonā Vācijā ieradušās vairākas pārstāves. Londonas biroja pārstāve somiete Helmi Keto, kas ir arī ASV gaidu organizācijas nozares vadītāja, informēja, ka starptautiskais gaidu birojs nodomājis izveidot visciešāko sadarbību ar DP gaidām Vācijā, sniedzot norādījumus, sūtot literatūru un arī materiālu pabalstu. Pašreiz gaidu organizācijā apvienots 2 miljoni jaunavu. No Vācijas Helmi Keto dosies uz Somiju un tad atgriezīsies ASV.

H. M.

PĀRVIETOTI UZ VĀCIJU

LCK saņēmusi informāciju, ka 20 latviešu bij. karavīri, kas vēl atradās angļu gūstā Ēģiptē, pēc 23 gūstniecības mēnešiem beidzot ieradušies Hamburgas ostā un pārvesti uz Munsteras atbrīvošanas nometni pie Soltavas. BCP latviešu pārstāvība rūpējas, lai šos tautiešus atbrīvotu. No Romas ziņo, ka Itālijā amerikāņu gūstā esošie bij. latviešu karavīri tagad izvietoti vienkopus Pizas nometnē, kur tie iesaistīti darbā.

YMCAs un YWCAs vasaras nometnes

SASKAŅO ĀRPUSSKOLAS AUDZINĀŠANAS DARBU

Amerikāņu un franču joslas latviešu YMCAs un YWCAs nodaļu jaunatnes vadītāji no 20.—22. martam pulcējās Fišbachā, kur lēma par turpmāko darbību jaunatnes ārpusskolas audzināšanā. Par aktuāliem jautājumiem referēja amerikāņu un franču joslas YMCAs prezidija priekšsēža vietn. A. Kacens, sekr. J. Ozols, pasaules YMCAs un YWCAs pārst. K. Dzirkalls, māc. A. Gulbis, rakstniece Z. Lazda, skolotāji R. Upatnieks, M. Ūdre, A. Cīrule un E. Stāls.

Sanāksmes dalībnieki bija vienotās domās par to, ka audzināšanas darbam skolās palīdzīga roka jāsniedz YMCAi un YWCAi, rūpējoties, lai jaunatne būtu harmoniski attīstīta. Jaunieši jau no mazotnes audzināmi kristīgā un demokratijas ideju garā, nealzmirstot arī savas tautas gara vērtības. Ja izglītības darbu veic skolas, tad YMCAi un YWCAi galvenā vērība veltāma jauniešu sabiedriski - kultūrālai audzināšanai. Ārpusskolas jaunatnei jārada iespēja izglītības turpināšanai, gādājot par arodu pētīšanu un padomu došanas institūta nodibināšanu. Fiziskās audzināšanas un sporta nodarbēm jānotiek skolotāju vai instruktoru vadībā un ārstu uzraudzībā. Audzinātāmi jaumi sporta instruktori. YMCAs un YWCAs pulciņi jāveido pašiem jauniešiem, no vadītājiem sagaidāmi tikai vēlamie norādījumi.

Pasaules YMCA un YWCA šovasar rīkos zēnu un meiteņu vasaras nometnes. Maiņās ik pa 2 nedēļām, nometnēs varēs piedalīties ap 90% DP bērni un jaunieši no 9—17 g. v. Šo nometņu vadītāju kursi notiks no 12.—30. maijam, bet vadītāju paligiem no 8.—15. jūn. Nometnes, kuŗās piedalīsies dažādu tautību DP bērni, sāksies tūlīt pēc Jāņiem un turpināsies līdz augusta beigām. Vadītāji un viņu palīgi saņems algas un strādājošo papilddevas.

YMCAs un YWCAs jaunatnes vadītāju sanāksme Fišbachā bija pirmais solis turpmākam saskaņotam darbam. Nākamā šāda veida sanāksme notiks aprīļa beigās vai maija sākumā.

J. O.

VĒSTULES REDAKCIJAI

J. Konters, Darmštatē

VAI TE NAV PĀRPRATUMS

Vairākos rakstos presē lasīta, ka „rūpes par tautas dzīvību nākotnē, par tās pastāvēšanu nav tikai daļa tautiešu pienākums, bet gan visu mūsu daļa". Un arī: „Daudzbērnu ģimenes ir vienīgā garantija mūsu tautas eksistencei. Tās uzņēmušās nest visgrūtākās nastas, tādēļ arī viņām ir tiesības sagaidīt sabiedrības atbalstu, vai vismaz savu stāvokļa ievērošanu".

Bet kad ieskatāmies dzīves praksē, tad redzam, ka dažās vietās tā ir citāda. Man zināma nometne, kur nodevu maksātāju sarakstos ievesti arī visi daudzbērnu ģimeņu locekļi, vismazākos bērnus līdzieskaitot. Aizrādījumu, ka nekur un nekad par zīdaiņiem un skolēniem nav maksātas nodevas, aizbildina, ka, ja šāda nespējot maksāt, lai iesniedzot lūgumu. Vai lūgumu spēj iesniegt mazgadīgie?

Nupat Bavārijas apgabala padomes sēdes atreferējumā lasīju arī par skolas naudām. Tās nav mazas, pat augstākas nekā bija Latvijā, kur pamatskolas bija pilnīgi brīvas. Pēc publicētajām likmēm, dažai ģimenei skolas naudās vien katru mēnesi aiziet ap RM 50.—. Ja tad nu pieskaita vispārējās nodevas, vai tad no ģimenēm, kam „ir tiesība sagaidīt sabiedrības atbalstu", nebūs prasīts par daudz. Vai te nebūs kāds pārpratums?

ms darbam

ygrupās

s darba daļa saņēmusi no vairākas darba vienības — ar plašāko darba sagādes ak- esaistīties turpat vai vislem šana veicama steidzīgi, lai jau doties uz apmācību vietām saformēšanai, atstāta pašu DP

LK darba daļa lūdz visas no- s steidzīgi saņemt sīkākas zi- r vajadzīgo arodu klasifikāci- tieši Minchenē (Herzog - Ru- . 49), jo īsā laika dēļ BALK vji varēs personīgi izbraukt iegt informāciju tikai lielākās nēs. Steidzama informācija sāma arī pa tālruni — Min- 35959 no darba daļas darbve- Zyirbules. H. M.

CAs un YWCAs

asaras nometnes

ASKAŅO ĀRPUSSKOLAS AUDZINĀŠANAS DARBU

erikāņu un franču joslas lat- YMCAs un YWCAs nodaļu tnes vadītāji no 20.—22. mar- ulcējās Fišbachā, kur lēma par āko darbību jaunatnes ārpus- audzināšanā. Par aktuāliem umiem referēja amerikāņu un joslas YMCAs prezidija sēža vietn. A. Kacens, sekr. J. pasaules YMCAs un YWCAs K. Dzirkalls, māc. A. Gulbis, niece Z. Lazda, skolotāji R. nieks, M. Ūdre, A. Cīrule un E.

āksmes dalībnieki bija vieno- omās par to, ka audzināšanas m skolās palīdzīga roka jā- z YMCAi un YWCAi, rūpējo- lai jaunatne būtu harmoniski ita. Jaunieši jau no mazotnes nāmi kristīgā un demokratijas garā, neaizmirstot arī savas s gara vērtības. Ja izglītības veic skolas, tad YMCAi un Ai galvenā vērība veltāma jau- sabiedriski - kultūrālai audzi- nai. Ārpusskolas jaunatnei jā- iespēja izglītības turpināšanai, ot par arodu pētīšanu un pa- došanas institūta nodibināša- Fiziskās audzināšanas un spor- darbēm jānotiek skolotāju vai uktoru vadībā un ārstu uzrau- . Audziņāmi jauni sporta in- tori. YMCAs un YWCAs pul- jāveido pašiem jauniešiem, no ājiem sagaidāmi tikai vēlamie dījumi.

saules YMCA un YWCA šova- rīkos zēnu un meiteņu vasaras etnes. Maiņās ik pa 2 nedēļām, etnēs varēs piedalīties ap 90% ērni un jaunieši no 9—17 g. v. ometņu vadītāju kursi notiks no 30. maijam, bet vadītāju pali- no 8.—15. jūn. Nometnes, ku- piedalīsies dažādu tautību DP i, sāksies tūlīt pēc Jāņiem un nāsies līdz augusta beigām. tāji un viņu palīgi saņems algas strādājošo papilddevas.

MCAs un YWCAs jaunatnes va- u sanāksme Fišbachā bija pir- solis turpmākam saskaņotam am. Nākamā šāda veida sanāk- notiks aprīļa beigās vai maija mā. J. O.

VĒSTULES REDAKCIJAI

onters, Darmštatē

VAI TE NAV PĀRPRATUMS

airākos rakstos presē lasīts, ka es par tautas dzīvību nākotnē, tās pastāvēšanu nav tikai dažu iešu pienākums, bet gan visu u daļa". Un arī: „Daudzbērnu enes ir vienīgā garantija mūsu as eksistencei. Tās uzņēmušās visgrūtākās nastas, tādēļ arī vi- ir tiesības sagaidīt sa- rības atbalstu, vai vismaz sava rokļa ievērošanu".

et kad ieskatāmies dzīves praksē, redzam, ka dažās vietās tā ir da. Man zināma nometne, kur evu maksātāju sarakstos ievesti visi daudzbērnu ģimeņu locekļi, nazākos bērnus līdzieskaitot. Ak- ījumu, ka nekur un nekad par iņiem un skolēniem nav maksā- nodevas, aizbildina, ka, ja kāds pējot maksāt, lai iesniedzot lū- u. Vai lūgumu spēj iesniegt gadīgie?

upat Bavārijas apgabala pado- sēdes atreferējumā lasīju arī skolas naudām. Tās nav mazas augstākas nekā bija Latvijā, kur natskolas bija pilnīgi brīvas. Pē- licētajām likmēm, dažai ģimenei las naudās vien katru mēnesi et ap RM 50.—. Ja tad nu pie- ita vispārējās nodevas, vai tad no enēm, kam „ir tiesība sagaidīt iedrības atbalstu", nebūs prasīts daudz. Vai te nebūs kāds pār- tums?

J. Širmanis

TRĪS GREDZENI

PASAKA

Dzīvoja reiz karalis. Viņš neligsmoja greznās dzīrēs, kaut gan viņa pagrabi bija pilni labu ēdienu un dzērienu; viņš nepriecājās trokšņainajās medībās, kaut gan mežos netrūka zvēru. Diendienā karalis cēlās līdz ar sauli, lika sedlot zirgu un jāja apraudzīt savu zemi. Viņš iegriezās gan bajāru pilīs, gan nabagu būdiņās. Kam vajadzēja draudzīga atbalsta — mīla vārda, laba padoma, — tas to saņēma; kam pietrūka maizes donas — dabūja zelta dukātu.

Bet tad zemei pāri brāzās kara rati. Tie samina druvas, sagrāva pilsētas un ciemus. Debesīs blāzmoja ugunsgrēku kāvi, zeme dzēra asinis. Ļaudis slēpās mežu biezokņos un klinšu alās. Un kad viņi beidzot atgriezās pie savu mītņu krāsmatām, tie bija ļoti noskumuši.

„Mēs esam pazaudējuši savus rudzu un kviešu apcirkņus, stipro audumu pilnās tīnes. Nu nebūs mums maizes, ar ko gaināt izsalkumu, nebūs balto linu kreklu, ar ko apsegt savus izdēdējušos un ievainotos plecus," tie stāstīja cits citam.

Bet neklausījās vairs kaimiņš kaimiņa žēlabās, jo katram pašam likās, ka viņa bēdu nasta ir vissmagākā.

No purva dūkstīm apņemtās skuju būdas iznāca arī karalis. Viņš devās no sētas uz sētu, no gruvešu kaudzes un gruvešu kaudzi un mudināja ļaudis: „Mūsu zeme mūs nepievils. Tā apģērbs un pabaros katru."

„Kā lai iesākam? Esam pazaudējuši visu, kas mums bija," ļaudis atbildēja.

„Ak nē! Ne visu. Vērtīgākais mums ir vēl šodien: brīvība, dzīvība un mūsu roku spēks. Ejam pie darba!"

Karaļa vārdi nebija veltīgi. Ļaudis tvēra cirvjus, lai cirstu kokus jaunām ēkām, cilāja arklus, lai gatavotos sējai. Un drīz vien virs drupu kaudzēm pacēlās jaunas mītnes, atmatās vilnoja vārpas.

Bet karaļa soļi kļuva gausāki. Arvien retāk viņš parādījās ciemos un sētās. Viņš gan varēja dot padomus un uzmudinājumus, bet zelta dukātu tam vairs nebija. „Drauga tuvuma vajaga tikai retiem, zelta — visiem. Es vairs neesmu gaidīts viesis," karalis nopūtās. Ik dienas viņš kļuva skumjāks un vientuļāks.

Kādu laiku ļaudis tā nepamanīja. Pārāk aizņemti tie bija savās gaitās. Bet kad izsalkums bija padzīts, skrandas apmainītas pret jauniem tērpiem, tie atcerējās savu karali.

„Kāpēc karalis nenāk pie mums? Mēs ceļam, lāpam, kārtojam visu no pamatu pamatiem. Kāpēc karalis nenovērtē mūsu darbu? Vai gan mēs neesam ne mazākās atzinības pelnījuši?"

Kad karalis to dzirdēja, tas sūtīja vēstnešus, lai ziņo ļaudīm: „Karalis labprāt gribētu apbalvot savus krietnākos ļaudis, bet viņš ir zaudējis visu savu mantu. Tam atlikuši tikai trīs zelta gredzeni. Tos karalis nākamajā svētdienā pasniegs tiem, kas tēvzemes grūtajās dienās vismazāk domājuši par sevi."

Svētdienas rītā pils pagalmā tikko pietika vietas daudzajiem balvu tīkotājiem.

Vispirms karaļa priekšā zemu paklanījās valsts pirmais padomnieks: „Bez manis mūsu valsts būtu . . . Hm . . . Es tomēr gribu klusēt. Nav vērts laiku kavēt un uzskaitīt visus darbus, ko esmu paveicis. Tos zina visi ļaudis mūsu zemē . . ."

„Vai viņi ir apmierināti?" karalis apjautājās.

„Jā! Citādi tas nemaz nevar būt!"

„Tautas atzinība ir vērtīgāka par katru citu balvu. Es priecājos līdz ar tevi!"

Pirmajam padomniekam sekoja otrs.

„Esmu rūpējies par dienišķo maizīti! Nu mūsu zemē pat visnabadzīgākajā būdiņā uz galda ir maizes klaips."

„Zinu," karalis sniedza padomniekam roku, „tas bija tavs pienākums. Un tu to esi labi veicis. Tauta tevi ilgi pieminēs."

„Esmu rūpējies par slimiem un vārgiem. Mani panākumi būtu lielāki, ja saule vakaros drusku kavētos . . . Dienas arvien bija par īsām," sacīja trešais.

„Katru vīru, kura vārdi un darbi saskan, apsveiks veci un jauni, bagāti un nabagie. Vari justies laimīgs!"

Ceturtais padomnieks gatavojās garākam stāstījumam:

„Man karalis uzdeva . . ."

„To es neesmu aizmirsis," karalis pasmaidīja. „Tev bija jāgādā par skolām. Gara gaisma tikpat vajadzīga kā saules gaisma."

„Mans darbs bija grūts . . ."

„Tāpēc es taisni tev to uzticēju, jo tu labi proti tikt pāri šķēršļiem un kavēkļiem. Tev jāstrādā ne tikai šai dienai, bet arī nākotnei. Vai tā nav laime, ja pats vari celt sev pieminekli. Raugi, lai tas būtu glīts!"

Ļaužu pulks stāvēja klusi un visu acis bija vērstas uz karali. Tā rokā arvien vēl mirdzēja trīs dārgi gredzeni.

„Ko teiks man novadu vecākie?" karalis aicināja nākamos balvu gaidītājus.

Pirmais: Mēs nevaram sacensties ar padomniekiem, jo esam tikai novadnieki . . ."

„Neraizējaties par to!" karalis drošināja. „Platākiem pleciem smagāka nasta."

Otrs: „Mūsu nasta ar nebija niecīga!"

Trešais: „Bet nesām bez kurnēšanas. Radās prieks dzīvot un strādāt. Mūsu sētās atkal skan dziesmas."

„Arī es esmu tās dzirdējis un priecājos, ka zūd naids un nesaticība. Paldies jums, draugi!"

Aiz novadniekiem nāca arāji, amatnieki. Tie rādīja savas salīkušās mūguras, tulznainās rokas. Nāca spēka vīri, jaunieši un sirmgalvji.

„Es varēju . . ."

„Es gribēju . . ."

„Es paspēju . . ." viņi stāstīja.

Bet karaļa pirkstā arvien vēl mirdzēja trīs gredzeni, un arvien vēl nāca jauni šo gredzenu tīkotāji.

Karalis klausījās, klausījās, līdz sirmā galva skumji noliecās uz krūtīm.

„Pat šodien šie labie ļaudis runā un domā vispirms par sevi. Vai gan nedienās tas būtu bijis citādi? Kur ir tie, kas kalpoja tēvijai, bet šodien nesaka — es, ės, es?" viņš klusi jautāja vēstnešiem.

„Nav atnākuši," bija atbilde.

Tad karalis lika sedlot zirgu.

„Gribu tos sameklēt," viņš teica un devās ceļā.

Noras malā svilpoja ganu puika.

„Kāpēc tu šodien nenāci pie manis? Vai tev liekas, ka neesi manu balvu nopelnījis?" karalis prasīja.

„Esmu gan nopelnījis, bet saimniece nelaida."

„Kādēļ?"

„Pašai gribējās dabūt gredzenu. Jau pusnaktī aizskrēja uz pili. Nu — nākamajā reizē es vis nepalikšu mājā. Tad es būšu nopelnījis vismaz divus gredzenus! Vai tu man tos dosi?"

„Katrs saņems to, ko būs nopelnījis . . ." karalis nopūtās un turpināja ceļu.

Gabaliņu tālāk grāvracis tīrīja piesērējušu grāvi.

Karalis apturēja zirgu.

„Vai tu šodien biji pils pagalmā?"

„Nē."

„Kādēļ nenāci?"

„Vai nu es nezinu, ka balvas saņem tikai lielie kungi . . . Velti būtu gājis, velti laiku tērējis. Ek, — pastrādāju, pasvīdu . . . Nopelnīju sudrabiņu. Esmu gudrs diezgan! . ."

„Lai tev labi klājas!" karalis novēlēja un devās tālāk.

Jāja, jāja. Sastapa līdumnieku.

„Vai mani vēstneši tevi neaicināja šodien uz pili?" karalis apjautājās.

„Aicināja gan, bet es negāju. Nav man laika staigāt."

„Bet šodien taču svētdiena!"

„Lai ar svētdiena! Man jādomā par darbu, ne par atpūtu. Ja es šo lauku vēl šoruden paspēšu ansēt ar rudziem, tad nākamajā vasarā graudu birums būs vairāk nekā zelta vērts . . . Grūtos laikos jāprot rēķināt . . ."

„Lai tev labi izdodas!" karalis novēlēja un skubināja zirgu rikšiem, jo tuvojās vakars, bet gredzeni vēl nebija piešķirti nevienam.

Strauta malā veca māmiņa skaloja palagus.

„Dievs palīdz, māmulīt!"

„Paldies, karali!"

„Vai nav par grūtu?"

„Nē, karali! Pakustu, pakustu — atpūšos. Sāku atkal. Ko jauns ar spēku, to vecs ar apdomu . . ."

„Vai ilgi jādzīvo, lai iegūtu tādu gudrību?"

„Man sešdesmit pirmā vasara."

„Sešdesmit pirmā?" brīnījās karalis. „Saki, māmulīt kādus lielus darbus esi veikusi šajos gados?"

„Ak karali, pie lielajiem darbiem netiku! Kamēr bērni mazi, nebija valas, paauga bērni — pietrūka varītes. Septiņus dēlus izauklēju, nu pieskatu dēlu bērnus."

„Un ko tu esi ieguvusi par to?"

„Karalim patīk jokot," vecenīte pasmaidīja. „Kur gan būtu dzirdēts, ka māte saņem algu! Mātes alga ir dēli, meitas!"

„Ņem manu gredzenu," sacīja karalis. „Tas tev un visām tām mātēm, kuŗu vienīgais ieguvums ir auklējums."

Un karalis mudināja zirgu tālāk.

Krustcelēs viņš sastapa klibu vīru.

„Tu laikam nepaspēji laikā ierasties pilī," karalis uzrunāja celinieku.

„Paspētu, ja gribētu."

„Kādēļ negribēji?"

„Neesmu nekā tāda paveicis, par ko būtu pelnījis karaļa balvu."

„Ko tu darīji, kad mūsu zemi piemeklēja nelaime?"

„Biju karavīrs."

„Tev vaigā dziļa rēta."

„To atstāja ienaidnieka zobens."

„Vai nevarēji izvairīties?"

„Nē, karali! Pie tēvzemes robežas nevar . . . Man mājā bija sieva, bērni, draugi un — pāri tiem — karalis."

„Bet dzīvība ir vislielākais dārgums, un sāpes paciest nav viegli."

Vecais karavīrs brīdi klusēja. Tad viņš paskatījās karalim acīs un teica: „Nesaprotu, kāpēc karalis šodien runā tik dīvaini? Ja karavīrs domātu par savām sāpēm, tad ciestu tie, kuŗus viņš solījies sargāt."

„Tev taisnība. Tik nu pašam visu mūžu jāstaigā ar dragātu kāju un rētu sejā."

„Jā, karali! Bet daudziem rētas ir vēl dziļākas. Un daudzi, daudzi nepārnāca vairs . . . Es pārnācu! Un tā ir visaugstākā balva."

„Ir," karalis apliecināja. „Bet arī mans gredzens pienākas tev. Ņem to!"

Pienāca vakars, bet karalis vēl negribēja doties mājup.

„Vēl trešais gredzens! Kam lai dodu to?" viņš grieza zirgu vientuļā tekā, kas veda uz vecā zīlnieka būdu.

„Divi gredzeni ir īstajās rokās," teica zīlnieks viesi saņemdams.

„Un es gribētu jautāt tev, kam lai dodu trešo!" karalis atbildēja.

„Paturi to tagad savā pirkstā. Trešā gredzena valkātājs vēl guļ šūpulī . . ."

DĀVINĀSIM BĒRNIEM LIELDIENĀS

V. PLUDONS

EŽA KAŽOCIŅŠ

ar Anša Bērziņa oriģinālllitografijām.
Cena RM 5.—.

Grāmata dabūjama visās nometņu grāmatnīcās un pie kolportieriem. Vairumā „Latvijas" apgādā: Günzburg/Do, Burgermeister Landmann Platz 7. Atkalpārdevējiem atlaide.

Teodors Zeltiņš

PILSĒTA NAKTĪ

Ar košiem spuldžu ziediem piesēta,
Kā puķu dārzs „zied naktī pilsēta.
Plaukst baltas kreimenes gar ietvju malām
Un vējā šūpojas kā laternas.
Kā putni krāsaini no teiksmu salām
Pār namu fasādēm skrien reklāmas.
Peld spožiem logiem nami, kuģiem rada,
Un laiks tur likteņus kā cimdus ada.

Brauc ormanis ar sveci lākturī,
Un tu kā draugu viņu apturi,
Lai Rīgas ugunis tev naktī rāda,
Kad nemiers tuteni grib sirdī dzīt.
Viz asfalts nolijis kā čūskas āda
Un pāri galvai tumsā zvaigznes krīt.
Bet tu kā pērļu zvejnieks dārgu rotu
Tik spuldzes vēro vaigu apstarotu.

Bet vai ik cilvēks nav kā pilsēta,
Kas spožās ugunīs mirdz piesēta?
Tik kādreiz dienām sāpju naktīs dziļās
Ir jāvēršas un jāsāk tumsai līt,
Lai katru būti jūtu spuldzes zvīļās
Kā pilsētu mēs spētu ieraudzīt,
Kur ir gan bulvāŗi, gan slēptas takas,
Un torņi augstākie un dziļas akas.

Lieldienīgas pārrunas

Vecos labos laikos, kad tie labie gadi bija, par Lieldienām galva nebija daudz jālauza. Vienīgais — bija jāpacenšas uzzināt, kad tās notiek. Šai nolūkā bija jāatšķir kalendārs, kuŗā speciāli šo svētku pētīšanai rūdīti vīri bija visu pienācīgi aplēsuši. Šī Lieldienu „staigāšana" bija vienīgais, ar ko vienkāršais mirstīgais nevarētu tikt galā. Tagad, man liekas, aplēst, kad iekritīs Lieldienas, būtu tas mazākais, un mēs labprāt to izdarītu, ja kādi gudrie uzņemtos mūsu vietā staigāšanu, kas saistās ar citu Lieldienām nepieciešamu lietu iegādi.

Tiesa, bija jau arī agrāk šādas tādas grūtības, piem., izgudrot, cik olu krāsot! Bērniem vienmēr gribējās pēc iespējas vairāk, mātes raizējās, ka nepaliekot pāri un nekļūstot vecas. Kādas dīvainas bažas . . .

Tad — olu laku bija grūti dabūt nost no nagiem. Tam nu tagad varētu kaut kā līdzēt, krāsojot olas tūlīt ar nagu laku. Sīpolu mizas, kuŗās vārot iznāca tik skaistas dzeltānas un brūnas olas, arī varētu lietāt, ja netrūktu pašu sīpolu . . .

Bet ko nu par sīpoliem! Galvenais — jā, pie kā tad griezties? Pēc UNRRAs skrīningu atcelšanas būtu jocīgi tur pieprasīt olas. Kā? Skrīningus jūs negribat un olas gribat? Vai tas redzēts!

Atliek vienīgi — pie zaķiem. Jā, kur gan palikuši zaķi ar saviem olu groziem? Izrādās, ka zaķi ir gan. Man palaimējās vienu satikt.

Lielā diena Pinnebergā

Un, lūk, — aiztecējis gads no Baltijas universitātei nozīmīgās dienas: mācības sākuma 1946. g. 14. martā. Atzīmējot to, Pinnebergas nometnē notika dievkalpojums ar jauno telpu iesvētīšanu. Pēc tam uz svētku zāli plūda akadēmiskās saimes loceklu straume. Zāle greznota triju Baltijas tautu karogiem un ģerboņiem. Uz skatuves universitātes koris. Gluži silta liekas nekurinātā telpa. Vai tas no klātesošo elpas, kas balta paceļas un izzūd pār galvām, jeb no sirsnīgi satrauktā noskaņojuma? Varētu būt vienādi un otrādi. Oģļu trūkums un iesalušās caurules vēl arvien nav atļāvušas zāli apsildīt. Akta saturs tādēļ ierobežots ar konspektīvu pārskatu par Baltijas universitātes vēsturi, ko nolasa prezidents prof. Fr. Gulbis.

Kas tad īsti sasniegts pagājušajā gadā? — Pieminēsim dažus zīmīgākos faktus. Veiktas sešpadsmit zinātniskas publikācijas (kas, salīdzinot ar darbu šīs zemes universitātēs, kur apstākļi pa laikam daudzējādā ziņā labāki, ir ļoti ievērojams veikums) un piesūtītas lielam skaitam visas pasaules universitāšu. Daudzas no tām ir izteikušas vēlēšanos uzsākt pastāvīgu zinātnisko rakstu apmaiņu. No nekā radīta universitātes bibliotēka, kas tagad jau var lepoties ar 4000 sējumiem. Te sevišķi jāpateicas Pasaules studentu palīdzībai Šveicē, kā arī Amerikas un šejienes baltiešu ziedojumiem. Bez tam īpašā darbnīcā fotografēšanas ceļā pavairo grāmatas studentiem atsevišķos studiju priekšmetos. Ierīkotas laboratorijas un mechaniskas darbnīcas.

Prezidenta runai seko Jāņa Mediņa himnas „Baltijas universitātei" pirmatskaņojums. Beigās universitātes veikumus cildina labklājības virsnieks Rigls (Riggle). Viņa pārliecība, ka tagadējais darbs, darīts ar to pašu ticību un sajūsmu kā laimīgajā pagātnē, ir garantija arī labvēlīgai nākotnei.

Dzintars Freimanis

„Ko? Olas?" viņš atrūca. „Jūs saucat mūs par meļiem un dziedāt: tev lūpiņas pārsprāgušas, melu ziņas nēsājot . . . Atļaujiet aizrādīt, ka tā olu lieta mums jau gadu simteņiem kritusi uz nerviem. Kas kārtīgam zaķim par daļu gar olām! Tā ir lielākā apmelošana pasaules vēsturē, mēs griezīsimies pie UN, tiklīdz būsim tikuši maķenīt galā ar savām iekšējām lietām."

„Kas tās par iekšējām lietām, ja drīkstu zināt?"

„Patlaban mēs esam aizņemti ar denacifikācijas problēmām, mūsu rindas kļūst arvien pilnākas ar visādiem slaistiem, par kuŗiem nevar saprast, vai tie ir īsti zaķi jeb agrākie partijas biedri."

„Bet jūs taču droši vien esat vairumā demokrati?"

„Nē, kungs, mēs esam zaķukrati!"

„Vai tā ir kāda jauna forma."

„Zaķukratija ir tāda valsts iekārtas forma, kur visi bēg no visiem. Tai ir pasaulē liela nākotne! Jūs redzēsit!"

„Un par olām jūs nekā nezināt?"

„Nē, kungs, esmu godīgs zaķis. Bet kādēļ jūs negriežaties pie vistām? Te vēl nupat viena slamstījās. Pajautājiet." Un viņš aizlīpatoja tieši gar baznīcu, gaišā dienas laikā. Esmu to varākkārt pie zaķiem šeit novērojis. Acīm rēdzot viņi zina, ka Vācija atbruņota!

Vista, pie kuŗas griezos, bija melnīgsnēja, pagausa un pašapzinīga — īsta švābiete, tādēļ pagāja kāds laiciņš, kamēr mēs kaut cik viens otru sapratām.

„Olas? Gel, es dēju," viņa teica.

„Kur ir?" es iesaucos, rādīdams vienu cigareti.

„Alles uff!"

„Kāpēc?"

„Vai es zinu! Mēs strādājam mierīgi un pēc plāna, bet tagad tu nevari ne lāgā attupties, kad jau tev kāds klāt ar grozu. Nav vairs pie kā kladzināt! Saprotiet . . . Dažas no mums mēģināja strādāt pagrīdē, bet tās drīzi piesēja aiz kājas. Jādēj, kur liek! Sapperment!"

„Tad jūs man nevarat dot nekāda padoma? Ir taču Lieldienas!"

„Lieldienas! Kas mums no Lieldienām . . . Allaž jūs esat pārkrāsojuši mūsu olas un likuši zaķiem grozos. Mums tur nekāda goda. — Starp citu, jums esot bijis tāds vīrs — Kolumbs, tam arī it kā kāds sakars ar olām?"

„Viņš pirmais nostatīja olu stāvus uz galda."

„Ha, bet lai viņš pamēģina kādu izdēt!"

„Viņš izdarīja daudz lielākas lietas, viņš atklāja Ameriku?"

„Kaut kas dzirdēts . . . Ko tur dara?"

„Tur viņi ražo olu pulveri."

Vista domīgi pagrozija galvu. „A bisl mešugine im Kopf, net? Kā viņi tiek pie cāļiem?"

Jā, to es nezinu, es vispār daudz ko nezinu, kā un kas notiek pasaulē. Vienīgais, ko es zinu, ka tagad atnākušas Lieldienas. Lieldienās parasti spīd saule un priecīgi cilvēki šūpojas. Un šūpoti jau arī mes tiekam, kā nevienās Lieldienās! Atliek skatīties saulē! Kn. L.

Chronika

Prof. K. Straubergs pārtulkojis Vergilija Gegorgikas un Bukolikas. Drīzumā zviedru valodā iznāks viņa grāmata par latviešu folkloru.

Viļa Lesiņa Leģenda, kas pag. vasarā parādījās rotētā, tuvākā laikā iznāks iespiesta. Illūstrācijas tai darinājis A. Sodums.

Sāpes un cerības sauksies dzeju antoloģija, ko aprīlī sola izdot Arvīda Sēlzemnieka apgāds Gēstachtā. Tā aptvers vairāk kā 20 autoru darbus.

Latviešu centieni Amerikā

VĒSTULE „LATVIJAI" NO ŅUJORKAS

Lai kaut cik izprastu Amerikas latviešu uzskatus un viņu nostāju, tad vispirms jāzina, kā viņi šeit radušies un kā tagad dzīvo.

Mūsu tautieši ASV bijuši jau vismaz pirms pussimts gadiem, pie tam tādā daudzumā, ka jau dibinājuši biedrības. Piem., Ņujorkas latviešu biedrība pastāv jau 54 gadus. Gandrīz visas biedrības dibinātas pašpalīdzībai (nāves un slimības gadījumiem), bet visas savu darbību paplašinājušas, sarīkojot koncertus un saviesīgus vakarus. Pēdējos gadu desmitos lielāks latviešu ieceļotāju skaits bijis pēc 1905. gada, kad še ieradušies brīvības kustībā iejauktie, un ap pirmā pasaules kaŗa sākumu, lai izvairītos no „zaldātiem". Starplaikos iebraukušie pa lielākai daļai ir jūrnieki un tautietes, kas uz šejieni izprecētas no dzimtenes.

Līdz pirmā pasaules kaŗa beigām dzīve latviešu ieceļotājiem Savienotās Valstīs gandrīz ritējusi bez domstarpībām un visām biedrībām bijis gandrīz tas pats gars — par brīvību un materiālu labklājību, cerībās atgriezties brīvā dzimtenē. Aina mainījusies Latvijas nodibināšanās laikā, kad Amerikas tautieši sašķēlušies divās daļās: vieni atbalstījuši jaunās valstis, otri nostājušies pret tām. Šī sašķelšanās savu zīmogu uzspiedusi tik stipri, ka tas palicis visu laiku un redzams vēl tagad. Pirmajiem strauja darbība bijusi pirmajos gados pēc Latvijas nodibināšanās, kad viņi organizējuši Latvijai pabalstu gan naudā, gan medikamentos. Viņu ilgas bijušas piepildītas un dzīve ritējusi mierīgi. Braukuši uz dzimteni ciemoties. Daži tur arī palikuši, bet to vietā ieradušies jauni pie saviem radiem šeit un palikuši te. Otra daļa pēc Krievijas revolūcijas savu uzdevumu saredzējuši revolūcionāro ideju propagandā — viņi to cītīgi ir darījuši un dara vēl tagad, pie tam ar kāpinātu sparu. Viņiem arī iznāk avīze „Amerikas Latvietis", kurā slavē padomju iekārtu un mudina ziedot, starp citu, „Rīgas hospitālim". Bez tam avīzē atrodami pastāvīgi uzbrukumi DP un pamācības mums, jaunieceļotājiem, lai savu nepatiku pret komūnistiem noslīcinām Atlantijas okeānā.

Un otrā grupa? Tai nav gandrīz nekādas programmas, gandrīz nekā, jo par tās domu izpaudēju pilnībā nevar uzskatīt mēnešrakstu „Drauga Vēsts", ko izdod mācītājs Purgailis, kas pats to personīgi iespiež un izsūta, un arvien cīnās ar materiālām grūtībām.

Palīdzības organizēšanai bēgļiem dibināta „Latvian Relief" organizācija, kas cerējusi saņemt līdzekļus arī no īpaša valsts fonda, kā to dabūjuši lietuvieši. Kreisi noskaņotie tautieši tomēr aizlikuši priekšā „kāju", nodibinājuši savu palīdzības organizāciju — „American Relief for Latvia" — un bez tam vēl sekciju pie „Russian Relief" un paziņojuši attiecīgai iestādei, ka naudu ņevajaga dot „Latvian Relief", bet gan „American Relief for Latvia", jo tā esot tā īstā organizācija. Informācijas trūkuma un vecas pazīšanās dēļ šo prasību atbalstījuši pat tādi vīri kā mācītājs K. Podiņš un draudzes priekšnieks — rūpnieks Dancis.

„Latvian Relief", kuŗu nodibinājušas atsevišķas personas un kuŗai nav organisku sakaru ar latviešu pārējām organizācijām, sākumā savākusi naudu un drēbes, lielāko daļu pēdējo gan saņemdama no amerikāņu baznīcas. Naudu — ap 1700 dolaru — organizācija nosūtījusi Zviedrijā esošiem latviešiem, 500 invalidiem Beļģijā un drēbes mūsu Sarkanam Krustam Beļģijā. Kad ierados šeit, „Latvian Relief" nebija ne naudas, ne mantas. Vispār atsevišķām latviešu biedrībām nav arī centrālās apvienības un neviens te īsti nevar pateikt, kādas biedrības darbojas un cik latviešu šeit ir. No Eiropas nāk vēstules, kuŗās lūdz paziņot par kādu radinieku, kas kādreiz dzīvojis tur vai citur, bet kā to lai uzzina? Ja ir kāda adrese zināma no tās vietas, kur radiņš bijis, tad aizraksta un apprasās, vai kāds nezina. Gadās, ka atrod ar'. Stāvoklis īstenībā bija un vēl šodien tajā ziņā ir diezgan bēdīgs.

Tuvojoties pag. gada 18. novembrim, sāku interesēties, kuŗa organizācija un kā atzīmēs Latvijas neatkarību. Atbilde — neviens. Kā tā, kāpēc? Tā esot politika un mūsu tautiešiem, kā šejienes pavalstniekiem, esot neērti iejaukties, jo „tā lieta jau ir skaidra". Pēc gaŗākas pārliecināšanas beidzot biedrību vadītāji piekrita sarīkot svinīgu koncertu 16. novembrī. Kad jau iespieda programmas, vēl izdevās korrektūrā pierakstīt vārdus „Latvijas neatkarības atzīmēšanai". Lai uz svinībām uzaicinātu arī sūtni A. Bīlmani no Vašingtonas, to panākt neizdevās, jo sūtnis „gaŗi runājot". Man, kā runātājam, arī piekodināja „ilgāk kā 15 minūtes" nerunāt. Koncerts tomēr izdevās labi. Apmeklētāji bija sajūsmā, jo Stots, kas koncertā dziedāja, bija izvēlējies piemērotas dziesmas. Nekas traģisks pēc tam nav noticis.

Šajā vakarā ilgi sarunājos ar pāris kreisi noskaņotiem tautiešiem. Viens no viņiem šeit jau 34 gadus un pilnīgi izpauda savu nostāju. Mūsu dzimtene esot atkal „pievienojusies" tur, kur tā vienmēr bijusi, atdzīvošoties un kļūšot varena, jo neatkarīgu Latviju esot nodibinājuši „kungi", lai tiktu pie amatiem, strādniekiem tur nekāda dzīve neesot bijusi. Šajā vakarā iepazinos arī ar „Drauga Vēsts" redaktoru Purgaili un labi sapratāmies.

Pēc koncerta ar R. Šilleru bieži izmainījām domas par to, ko varētu darīt. R. Šillers ir „Latvian Relief" sekretārs un faktiskais darītājs. Jāatzīmē, ka nevienai Ņujorkas latviešu organizācijai, izņemot kreisos, nav pat istabiņas kantorim. Tad nu mēģiniet iedomāties šos mūsu tautiešus, kas personīgi nav ieinteresēti par mūsu dzimtenes un valsts „būt vai nebūt", kam mājas jau ir šeit un kas saka, ka kapsētas arī šeit esot pietiekami jaukas! Šķiet, ja viņus var apvienot, tad vienīgi kā humānistus pret varmācību. Ar kreiso novirzienu ir citādi: viņi dzīvo ilūzijās, ka komūnistu partija dzīvē ir reālizējusi sociālismu, viņiem ir sava avīze, viņi aktīvi organizējas, viņus atbalsta zināmas aprindas materiāli, viņi apvienojušies ar visu zemju domu biedriem.

Aina nebūtu skaidra, ja nebūtu atzīmēts mūsu Amerikas tautiešu materiālais stāvoklis. Abām pusēm tas vienāds. Lielākā daļa strādnieku un amatnieku. Daļa mazi uzņēmēji. Pāris desmit, ko var saukt par stipri turīgiem, bet tie tad arī ir atturīgi un nekur nepiedalās, izņemot bij. kuģu īpašnieku Zalcmani, kas Amerikā ieradies nesen.

Ņujorkā, 1947. g. martā.

Haralds Liepiņš

Un tā mēs izklīstam . . .

Kāda tautiete saviem paziņām uz Eiropu raksta: „Tie bija drausmīgi brīži, kad vairāk kā nedēļu bez ēšanas un dzeršanas vajadzēja nogulēt aizbērtā pagrabā zem sagrautas baznīcas Magdeburgā. Acis aizveŗot, lūdzām Dievu, skaitījām sekundes un gaidījām, kad pienāks gals. Kad eja uz mūsu patvēruma vietu bija atbrīvota un mēs izkļuvām no pazemes, Magdeburgai pavisam tuvu jau bija fronte. Es nolēmu doties uz Franciju, kas man arī izdevās. Pēc dažu dienu ceļojuma nonācu Lillē un iestājos kādā ģimenē par mājkalpotāju. Darbs bija grūts un slikti atalgots. Nejauši dabūju zināt kāda latviešu mācītāja adresi un ar tā gādību nokļuvu Parīzē. Darbs sagaidīja arī te, gan vieglāks, bet te radās iespējas kārtot dokumentus izceļošanai uz Venecuēlu.

Bijām 6 latvieši, kas tomēr uzņēmāmies šo nezināmo, biedinātāju ceļojumu, kas īstenībā gan izrādījās it patīkams. Parīzi atstājām 1946. gadą 4. decembrī un tajā pašā dienā ar kuģi „Desirade" izbraucām uz Rio de Žaneiro Brazilijā. To sasniedzām Ziemsvētku sestdienā un palikām līdz 4. janvārim, kad sākās divu dienu ceļojums lidmašīnā un tad bijām galā — Karakasā. Ceļa izdevumus maksāja Starpvaldību bēgļu komiteja, kas arī deva 15 dienas brīvu dzīvokli un uzturu Venecuēlā, pie kam bija jāsameklē darbs un jāsāk strādāt. Darbu atrast še nav grūti un tas labi atalgots. Sevišķi ierēdņi ir eiropieši, tiem arī algas lielākas kā vietējiem.

Venecuēlā ir mūžīga vasara, rozes zied cauru gadu. Arī karstums nav neizturams — naktīs pat vēsi. Te nav tikai džungļi vien ar plēsīgiem zvēriem, bet ir arī skaistas pilsētas. Mēs esam pirmie latvieši, kas šeit ieradušies no Eiropas pēc kaŗa."

J. V.

Ievērojama atcere

Šinīs dienās paiet 15 gadi kopš Latvijas ev. lut. baznīcas archibīskapa amatā atrodas prof. Dr. T. Grīnbergs, stādamies šajā darbā pēc tam, kad pirmais Latvijas ev. lut. baznīcas bīskaps Dr. K. Irbe bija no sava amata atteicies. Atrazdamies līdz ar mums tagad trimdā, sirmais archibīskaps ir palicis kā kapteinis uz sava kuģa un, kā to raksturo prāvests J. Ķullītis, ir darbojies pēc sakāmvārda: „Strādā un kusties kā zvaigznes bez steigas un atpūtas."

No daudzajiem pag. 15. gados veitajiem darbiem atzīmējams, ka mūsu baznīcas virsgans vispirms ir nodibinājis tuvas baznīcas attiecības ar Latvijas universitātes teoloģijas fakultāti. Baznīcas iekšējās dzīves kārtošanā, kas ir izveidota, izkopta un papildināta, archibīskaps katrā darba laukā ir atradis spējīgus un derīgus darbiniekus, izveidojis jaunatnes, iekšmisijas un ārmisijas darbu un radījis lielu rosību draudzēs ar sieviešu komiteju izveidošanu. Daudz archibīskaps pūlējies mūsu dievnamu izdaiļošanai un baznīcas dzīves veicināšanai un padziļināšanai. Par spīti saviem 77 mūža gadiem, kuŗu slieksni archibīskaps pārkāpj šodien, prof. Dr. T. Grīnbergs arī trimdas apstākļos atjaunojis mūsu baznīcas dzīvi un tautiešu garīgo aprūpi, tajā pašā laikā nemitīgi un ar lielu sirdsdedzi un mīlestību atjaunodams arī ev. lut. baznīcas sadarbību ar citām konfesijām un kristīgo baznīcu organizācijām citās zemēs. Archibīskapa pūles šajā virzienā sekmējušās ar ļoti labiem panākumiem, un šī svētīgā darba sekas jūtamas ne vien tiešajā draudžu dzīvē, bet arī citos mūsu trimdas dzīves novados.

Tautas pateicība un mīlestība, kas pavadījusi archibīskapu līdz šim, iet līdz viņa darbiem un centieniem arī svešniecībā ar novēlējumu, lai Dieva svētība un žēlastība piešķiŗ un ļauj viņam mūsu izkaisīto tautu pulcināt kopā brīvā dzimtenē.

Vēsturiskais STĀSTS

2.

Olģerts Liepiņš publicējis vēsturiskas noveles „Dzejnieki un valdnieki" (Gēstachtā, 1946.). Viņa vingrinājumi norit reālistiskā vēsturiskā stāsta virzienā. Neliekas, ka viņš turpinātu K. Zariņa tradicijas, jādomā, ka viņš patstāvīgi guvis ierosinājumus cittautu rakstniecībā, noteiktāk sakot — franču; no Francijas vēstures ņemta viela arī pusei stāstu. Stāstītājs nepievieno neko jaunu klāt šīm vecajām labākās stāstniecības tradicijām, ko viņš pārņem gatavas un nobeigtas. Viņš izvēlas spraigus pagātnes notikumus, kas norisinās kādas lielas vēsturiskas personības tuvumā (tā kā stāstā var brīžiem pēkšņi, bet atturīgi un it kā gaŗām ejot ievest arī šīs vēsturiskās personas pašas). Vēstījums mierīgs un skops. Tas skaŗ ar veiklu izlasi nedaudz laikmetam raksturīgā (tērpos, ierašās, valodā, tikumos), izvairās no vides tēlošanas izšķērdīgā prieka, izvairās arī no psīchologizēšanas, patur arvien mieru, kādu pienākas parādīt pret vairs negrozāmiem pagātnes notikumiem, kam dāvāt mūsu dzīvo līdzdalību būtu mazliet naivi; šo mieru, kas tik raksturīgs īstai epikai. Tāds stāstījums tiecas atmest visu lieko un paturēt tikai darbībai nepieciešamo, tiecas būt bezpersonisks un pārvērsties it kā par tiesas protokolu. Šī grūtā rakstīšanas veida noslēpums ir — vārdu skopumu atsvērt ar vārdu pilnvērtību un izlasi, tā lai mēs tomēr iegūtu dzīvu spilgtu laikmeta un vides ainu. Liepiņš to visumā prot, viņš sevi parāda par vārdu mākslas pratēju.

Aplūkotās pazīmes vislabāk apvienotas „Lodi", stāstā ar romantiski dēkainu saturu. Līdzīgi vērtējams arī stāsts T. Gotjē pēcpusdienā. Akvilonā, kas stāsta par Puškina dzīves pēdējiem mēnešiem, darbības mazāk. Stāsts risinās visvairāk sarunās, ko papildina teicieni, skopi vides raksturojumi. Spilgtākais tēls šajā stāstā nevis Puškins, bet cars Nikolajs, un stāsts arī neseko izšķirīgiem Puškina dzīves brīžiem (piem., par pašu divkauju un kā īsti pie tās nonāk autors klusē). Īstenībā tad nu arī stāsta vienotājs pavediens ir nevis Puškina dzīve, bet mūžīgo Austrumu rēgainā, pussimboliskā aina. (Autors nav atturējies pat likt Puškinam sapnī paredzēt latviešu likteni pēc 100 gadiem).

Stāsts Gija de Mopasāna nāve aptveŗ vairākus gadus ilgu Mopasana mūža gala posmu. Par skopo vēstījuma valodu var priecāties. Bet šis stāsts ir izplūdis gaŗumā, guvis zināmu bezveidību un sacerētājs nav atradis tam vienotāju (kas arvien ir arī ierobežotājs) pamatu. Tāds vienotājs, piem., „Lodi" ir notikums pats, epizodisks, vienreizīgs un neatkārtojams, kas paceļ citādi nenozīmīgu cilvēku uz mirkli vēstures norišu degpunktā; Gotjē pēcpusdienā tāds vienotājs ir problēma par mākslinieka attieksanos no dzīves, kas parādīta kādas nejaušas satikšanās gadījumā. Beidzamajā stāstā tāda vienotāja pamata vai pavediena nav. Mopasāna romāna virsraksta tema — Mīlestība ir stiprāka kā nāve — te neliekas tomēr izvērsta vai arī autoram tas nav izdevies.

Liepiņam, bez šaubām, ir vēstures tēlotājiem raksturīgā pasaules izjūta. Par viņa pasauli gulstas it kā kāda liktenība, to apstaro zināms fatālisms. Tā arī pareizi, jo reālistiskā uztverē vēsturē viss ir nejaušs un šo nejaušību var līdzsvarot tikai fatālisms — nojauta par paslēpto, nezināmo virzītāju ārpus šīs pasaules. Kā mākslinieciskās atdzīvināšanas paņēmiens lietots vīzionārais elements. Vīzijas, redzējumi, nojautas, sapņi ir ar lielāku vai mazāku lomu visos krājuma stāstos. Stāstus dažkārt noslēdz skumja rezignācija, kas kā maiga izskaņa mūs samierina ar negrozāmo, būtībā neizdibināmo un neizprotamo notikumu gaitu. Šī rezignācija ir vienīgais, kas mums aizstāj notikumu jēgu. Vēstures notikumiem taču īstenībā nekādas jēgas nav, jo vairāk to kāro tajās ielikt mūsu iegriba. Romantiskais vēstures stāsts to panāk jūtu plāksnē ar filozofiski reliģisku iztulkojumu, tā apgarodams notikumus ar pārliecīgu nozīmību. Bet pa laikam tas nepārliecina. Reālistiskais vēstures stāsts ar savu rezignācijas izskaņu mūs tūlīt neapmierina, atstāj it kā kaut ko neatbildētu. Bet tas ir jaukākais viņā. Lasītājam viņš vienmēr it kā atrisināms, it kā turpināms, it kā runā starp rindām, liek nojaust vairāk kā pasaka. Liepiņam šī māksla nav gluži sveša.

Aplūkotos četrus stāstus (noveles apzīmējums būtu piemērots tikai diviem) varam uzskatīt tomēr tikai par rakstnieka vingrinājumiem. Pieminētā vēsturiskā stāsta īpatnība, ka tas formē jau kādreiz formētu vielu — te, svešzemju rakstniecības jau daudzkārt izmantoto gadījumu pārstrādājumos, izpaužas jo spilgti. Sacerētāja personību, viņa īpatnību te sameklēt grūti. Jau pats žanrs ar savu bezpersoniskumu prasa autora īpatnības slēpšanu un atturību.

Pārbaude šim stāsta paveidam arvien ir tā piemērošana pašu tautas pagātnei. Tad autoram jāsaduŗas ar mazāk formētu vielu un tad atklājas skaidrāk viņa spējas un varēšana. Tādu iespēju Liepiņa krājumā dod divi noveles — Ed. Virzas redzējums un Jēkaba Kazāka zīmējums. Un jāteic — tās nav izdevušās.

Jādomā, ka Virzas vīzijas autors tēlo pēc nelaika dzejnieka tuvinieku nostāstiem. Liekas, ka dzejnieka un viņu draugu sarunas nav bez nozīmes un Virzas redzējums pats uzrakstīts vienkārši, bet spilgti. Saskaņā ar liktenīgiem notikumiem, mums pazīstamā Virzas dzejoļa izcelšanās skicējums var likties ļoti nozīmīgs, bet pašam par sevi šim skicējumam nav ciešas, stingras būves.

Vēl mazāk apmierina Jēkaba Kazāka zīmējums. Arī šai novelei nav noteikta pavediena, mērķsakarīgas darbības, kas ļautos kāpināties un atdalīt lieko. Sākuma daļa par retā zīmējuma iegūšanu izstiepta pārāk gaŗi un iepin kādu mīlestības intrigu, kas paliek neatrisināta. Seko bēgļu gaitu apraksts, kam ar zīmējumu tikai ārējs sakars. Stāstītāja vīzija — ģimenes autora parādīšanās sapnī un pravietojumi par latviešu nākotni — ir bez nozīmes stāsta gaitā. Kazāka ģīmetne gan ir stāstījumā ārējā vienotājā saite, bet notikumiem, kas ap to savirknēti, nav mērķtiecības un noslēguma. Ģīmetne jau arī nevar būt stāsta varonis, tāds var būt tikai cilvēks (stāstniecībai, tāpat kā tēlniecībai, nav citas vielas kā dzīvais cilvēks). Sacerētājs to, varbūt, piemirsis, viņš raksta par ģīmetni un, neiegaumēdams, ka gala iznākumā par stāsta varoni izvirzīsies tēlotā persona — ģīmetnes īpašnieks — nav tās darbību saskaņojis un atstājis stāstījumā daudz nejaušību. Te, kur bijusi sastapšanās ar dzīvu, nevis jau agrāk formētu vielu, autors nav to spējis izveidot ne vēsturisku noveli, ne noveli vispār.

Tā paliekam pagaidām neziņā, vai sacerētājs savus augsti vērtējamos mēģinājumus vēsturiskā stāsta virzienā pēc svešiem paraugiem spēs turpināt patstāvīgākā darbā.

Vitauts Kalve

PIRMIE DARBI ĢIMENES DĀRZIŅOS

Gandrīz ikvienai nometnei pagājušā gadā bija sava „lauksaimniecība", gan plašāka, gan tikai ar dažiem desmitiem kvadrātmetriem zemes ģimeņu dārziņiem. Arī šogad šis stāvoklis nedrīkst būt citāds, iesāktais darbs jāturpina un jāpaplašina. Doma, ka „sēto neplausim," nav vairāk pamatota kā pirms gada.

Parasti nometnes rīcībā ir tikai tās robežā esošie pagalmi, laukumi vai arī labākā gadījumā kāds apsaimniekošanā iegūts neliels zemes gabals. Tomēr dārziņu platība nedrīkstētu būt pārāk maza. Ja vien zemes platība to atļauj, ģimenes dārziņa minimālā platība nosakāma uz 20—30 kv. metri vienai ģimenei. No šāda dārziņa nevar gaidīt nekādu ievērojamu ražu, bet, to apstrādājot un kopjot, varēs daudzko mācīties un iegūt arī vismaz svētdienām nedaudz pašaudzētu salātu, redīsu, gurķu, tomātu vai citu dārzeņu.

Zemes apstrādāšana atkarīga no katrreizējiem apstākļiem. Ierīkojot dārziņus līdz šim neapstrādātās vietās, vajadzēs cīnīties ar akmeņiem, saknēm, velēnām vai nezālēm, kas katrā ziņā no dārziņa jāizvāc. Visbiežāk gan būs jāstrādā jau iepriekšējā gadā iestrādātā zemē. Šādā gadījumā zemes apstrādāšana nekādas ievērojamas grūtības neradīs. Veco augu atliekām (stublājiem, saknēm) vajadzēja būt novāktām jau pag. rudenī, jo tās traucē zemes apstrādāšanu, augu apkopšanu un izplata arī augu slimības. Ja rudenī tas nebūtu paveikts, tad jādara tagad, atliekas turpat uz lauka sadedzinot.

Arī uzraktiem dārziņiem vajadzētu būt jau pag. rudenī. Rokot tagad, jābaidās no zemes izžūšanas. Arī pārāk slapju zemi rakt nedrīkst, jo tad tā sablīvēsies un kļūs gabalaina. Zeme jārok, kad tā jau nosusējusi, kļuvusi irdena, bet ne sausa, un rokot nelīp pie lāpstas. Labāka par lāpstu rakšanai ir dārza dakša. Rakšanas dziļums irdenā zemē parasti 20—25 cm (1 lāpstas dziļums). Ja zeme blīva, tā jārok vismaz 2 lāpstu dziļumā, pie tam jāraugās, lai apakšējā neauglīgākā kārta netiktu uzvērsta virspusē. Jāuzrok katrā ziņā visa dārziņa platība, nevis vienīgi dobes vai vagas, tāpat arī ejas starp blakus dārziņiem, izņemot vienīgi galvenās ejas. Parastos apstākļos, izņemot vienīgi pārāk zemas un mitras vietas, nav vēlams veidot dārziņā augstas dobes vai vagas, jo vasarā tās ātrāk izkalst, bet dobju un rindu vietas iezīmējamas uz līdzenas zemes, protams — ieturot taisnas līnijas. Zemes virspusi pēc rakšanas nedrīkst atstāt nelīdzenu, bet tā ar grābekli viegli jāuzirdina, jo tādi taupīsim zemes mitrumu, samazinot izgarošanu.

Mēslojums augiem tikpat nepieciešams kā uzturs cilvēkiem un dzīvniekiem. Bet tāpat kā Vācijā trūkst pārtikas līdzekļu, tā trūkst arī mēslošanas līdzekļu. Mākslīgie mēsli nometņu ģimeņu dārziņu apkopējiem nebūs pieietami, varbūt vienīgi īpaši puķu mēslošanas līdzekļi, kas pēc sastāva parasti ir visu augam nepieciešamo barības līdzekļu maisījums. Ja vien kavēklis nav šo līdzekļu samērā augstā cena, tos ar labām sekmēm var lietot arī ģimeņu dārziņos.

Maz izredzes nometnes iemītniekiem tikt pie kūtsmēsliem. Uz 1 kv. metra zemes nepieciešams 3—5 kg. kūtsmēslu. Labākie ir irdeni, jau puslīdz sadalījušies zirgu mēsli. Kūtsmēslus jāizala pa visu platību un jāiestrādā zemē. Mēslu likšana vagās neattaisnojas. Ateju mēslu lietošana dārziņos nav pielaižama. Aplipšana ar zarnu parazītiem parasti notiek, lietojot ar ateju mēsliem mēslotus dārzeņus. Ļoti labs, bet mūsu apstākļos grūti pieejams dārziņu mēslošanas līdzeklis ir komposts. Toties vieglāk pieejami pelni, no kuŗiem vislabākie ir koku (malkas) pelni, bet lietojami arī briketu pelni. Akmeņogļu un koksa pelnus lietot nedrīkst, jo tie satur augiem kaitīgas vielas.

Lai pasargātu augus no slimībām, vajadzīga zemes dezinfekcija. Parasti zemes dezinfekciju lieto dārzniecībās, dēstus audzējot, bet vēlama tā arī tādos dārziņos, kas ierīkoti jau iekoptās dārzu zemēs vai komposta un atkritumu kaudžu vietās. Mūsu apstākļos vienkāršākais līdzeklis ir verdošs ūdens, ar kuŗu lēnām un vienmērīgi jāaplaista zeme, kamēr tā piesūkusies vismaz 10 cm dziļumā. Pēc pāris dienām aplaistīšana jāatkārto otru reizi. Drošākus panākumus dod zemes dezinfekcija ar formalīna atšķaidījumu (50 gr. 40% formalīna uz 10 litriem ūdens) vai ar kādu no parastiem sēklu slapjkodināšanas līdzekļiem (0,1—0,2% šķidinājumā). Ar šiem līdzekļiem zemes dezinfekcija jāizdara jau 2—3 nedēļas pirms sējas, pretējā gadījumā bojāsies sēklas vai asni. Agr. V. Bērziņš

BAVĀRIJAS APGABALA LATVIEŠU KOMITEJAS KANTĪNĒ,
München 22, Herzog Rudolfstr. 49, dabūjami sekojoši izdevumi:

		RM
1.	Jāņa Kalnbērza „Latviski-angliska vārdnīca" par	16.—
2.	Dainas Rogas un St. Ciruļa „Ābece" ar Arnolda Sildega ilustrācijām par	6.—
3.	Valda Mežezera dzejas „Trimdas grāmata" par	4.50
4.	Alfrēda Dzelmes dzejas „Svešumā klīstot" par	4.—
5.	Latvija, 12 skati uz krīta papīra, palielā formāta, par	10.—
6.	Jāņa Jaunsudrabiņa dzejas „Debess un zeme" par	6.—
7.	K. Skalbes „Stāsti un tēlojumi" II. par	4.50
8.	Ed. Sināta dzejas „Dzintarsaule" par	5.—

Prof. Dr. P. Starcs

Kurp ved mūsu jaunatnes ceļš?

Uz manu rakstu „Latvijas" 4. marta numurā par sporta pārmērībām un tā kaitīgumu redaktors Arnolds Šmits atbildējis ar pretrakstu „Mūsu jaunatnei jāmeklē ceļš uz sporta stadioniem." Man ir iebildumi pret daudziem apgalvojumiem šajā rakstā.

Nekādā ziņā nevaru atzīt par pareizu sporta propagandistu rīcību, kas tiecas pašos pamatos grozīt mūsu jaunatnes audzināšanas sistēmu. Pie tam mans nolūks nav nosēdināt uz apsūdzēto sola visu mūsu sporta jaunatni, bet tikai sporta kustības vadītājus un propagandētājus. Es nevaru samierināties ar to, ka mūsu jaunatnē izplata svešus dzīves paradumus un tikumus, nemaz nepadomājot, vai tie mūsu tautai, tās rakstura īpatībām, dzīves iekārtai, saimnieciskai un kultūrālai attīstībai, mūsu uzdevumiem un daudziem citiem apstākļiem piemēroti, neinteresējoties, vai šī kustība mums var nākt par svētību vai postu.

Latviešiem, tāpat kā kuŗai katrai citai tautai, bija izstrādājusies sava jaunatnes audzināšanas sistēma, kuŗa deva ļoti labus rezultātus. Šai audzināšanas sistēmā, kā tas redzams no tautas garamantām, pamata balsti bija darbs un gudrs padomiņš. Tautas atmodas laikmeta darbinieki tad nu ieteica censties pēc gara gaismas un saimnieciskas labklājības. Darbodamies šādā virzienā, latvieši arī guva ļoti labus panākumus. Liekas, mums nebija nekādas vajadzības grozīt savu jaunatnes audzināšanas sistēmu.

Bet tad, citu zemju ietekmē, acīm redzot aiz vēlēšanās sekot modei, mūsu jaunatni sāka pamudināt nodarboties ar sportu. Sporta propaganda kļuva arvien intensīvāka, pie kam jaunatne arvien vairāk nokļuva šās propagandas ietekmē. Līdz ar to sašķobījās visa mūsu īpatnējā audzināšanas sistēma, gara gaismas ideālus sāka aizēnot sporta rekordi. Jaunatnes aizraušanās ar sportu vismaz pa daļai izskaidrojama ar to, ka tautai vispāri, un it sevišķi jaunatnei, sporta kustības jēga tiek nepareizi attēlota.

Ievērojams vācu zinātnieks Richards Korhers, iztirzādams sporta kustību vēsturiskā perspektīvā, saka, ka sports visvairāk uzplaukst tautu un kultūras pagrimšanas laikmetos. Tas izskaidrojams ar to, ka, tautas garīgiem spēkiem izsīkstot, tie savu dzīvi sāk aizpildīt ar idejiski tukšām un šabloniskām sporta nodarbībām. Mans oponents raksta, ka „amatieŗu sports nav mērķis, bet tikai līdzeklis daudzu mērķu teicamai reālizēšanai". Kā šis, tā arī citu sporta propagandētāju tamlīdzīgi apgalvojumi ir nedibināti. Nesen publicēta pazīstama vācu sportista un olimpisko spēļu uzvarētāja Pelcera sarakstīta brošūra (Otto Peltzer. Sport. Stuttgart, 1946). Tajā teikts: „Echter Sport ist spielerische Betätigung ohne bewussten praktischen Nutzen (29. lpp.). Sobald der Sport irgend welchen Zwecken dient, und sei es nur dem der Gus und Erhaltung, verliert er seinen freien Charakter (30. lpp.)." Tātad sportam nevar būt nekādu praktisku mērķu, arī veselības stiprināšanu nedrīkst uzskatīt par sporta mērķi, tad vairs neesot īsts sports. „Der Sport ist ein seelisches Erleben (28. lpp.)." Sporta vērtība esot tā, ka tas atsevišķiem cilvēkiem dodot prieku un laimi. Tātad sports ir tikai izprieca un nekas vairāk. Tā pasaule skatās uz sportu un citādu uzskatu paušana ir tikai cilvēku maldināšana.

Līdz pat pēdējam laikam sporta propagandisti tomēr mēdz izplatīt dažādas māņticības par sportistu panākumiem un to lielo nozīmi. Sporta literātūrā var atrast apgalvojumus, ka sportisti uzturot tautu mieru un labu saskaņu, sporta ierosinātas tautas sākot viena par otru interesēties, sportisti iegūstot savai tautai citu tautu simpatijas, sagādājot iespēju dabūt ārzemju aizņēmumu utt. Ja nu sportistiem ir tik varen liels spēks, tad nav saprotami, kādēļ viņi savus brīnumus dara tikai klusos, labos laikos. Kāpēc pasaules slavenie somu sportisti nekā nevar palīdzēt savai tautai tagad? Tikpat nevarīgi ir arī citu zemju sportisti. Visādas runas par to, ka kāds skrējējs vai augstlēcējs būtu izdarījis lielus pakalpojumus savai tautai, ir tīrās pasakas. Man liekas, ka pēdējo gadu notikumi būs mūs mācījuši domāt reāli un mēs saprātīsim, ka ar uzvarām sporta stadionā, cik lielas tās arī būtu, nevar ietekmēt tautu starptautisko stāvokli. Pavisam neprātīgi tad būtu likt visai jaunatnei aizrauties ar sportu, cerot, ka tādā ceļā tiktu atrasti izcili sportisti, kas ar panākumiem varētu piedalīties starptautiskās sporta sacīkstēs. Tāds uzskats ir aplams un uz noteiktāko noraidāms. Tautas starptautisko stāvokli var nostiprināt ar sasniegumiem saimnieciskā un kultūrālā dzīvē, bet ne ar sporta rekordiem. Sporta stadiona pūlis, kas jūsmīgi uzgavilē uzvarētājiem, nav noteicējs par tautu likteņiem.

Pavisam nesaprotams ir to cilvēku domu gājiens, kas grib iegalvot, ka latviešiem vispār, arī mums, trimdiniekiem, vajadzētu pastiprinātā kārtā nodoties sporta priekiem. Ja tiem nododas angļi, amerikāņi vai cita kāda veca kultūras tauta, kur daudzu paaudžu neatlaidīgā darbā ir uzkrātas milzīgas materiālas un garīgas vērtības, kur tauta atrodas sasniegumu kalngalos, tad to nekādi nedrīkst darīt tāda tauta, kas savas kultūras gaitas tikko iesākusi. Kas kops un kultivēs mūsu dzimto zemi, ko tik plašos apgabalos vēl klāj krūmāji un purvi, ja mūsu jaunatne savus spēkus vispirms gribēs tērēt sporta stadionos, cenšoties pēc jauniem rekordiem, un pa pasauli apkārt braukājot pa olimpiadām? Uz mūsu centieniem pašreizējos apstākļos gūt panākumus rekorda sportā, ārpasaule var skatīties tikai ar nožēlu un ironiju. Tādu mūsu pieeju dzīves problēmām ārpasaule var kritizēt ar mūsu pašu sakāmvārdu — „Jo pliks, jo traks."

Visiem tiem, kas tagad aicina mūsu jaunatni meklēt ceļu uz sporta stadioniem, vajadzētu atmināties nesen publicēto faktu, ka no darba spējīgiem latviešu DP 26% neprot nekādu praktisku arodu. Šī fakta baigumu nevar noēnot ne ar kādiem sporta rekordiem. Visi aicinājumi uz valodu un praktisku arodu mācīšanos — jaunajā paaudzē atrod pavisam maz piekrišanas, par to ziņo no visām pusēm. Tas ir audzināšanas sistēmas maiņas rezultāts. Zinot visus šos apstākļus, jājautā, kas ir atbildīgs par šī virziena turpināšanu? Atbildīgi vispirmā kārtā ir laikraksti, kas nepārtraukti savas slejas pilda ar pārskatiem par sporta sacīkstēm un sacīkšu dalībnieku cildinājumiem.

Daži izcilākie latviešu sportisti esot šur tur uzņemti ārzemēs uz labiem noteikumiem. Tie ir mūsdienu gladiātori. Senie romieši tādus meklēja starp barbaru tautām vai arī izraudzīja no saviem vergiem.

Visvairāk sportu cildina kā lielisku fiziskās audzināšanas un veselības kopšanas līdzekli. Bet sports nav vienīgais un arī ne labākais fiziskās audzināšanas līdzeklis. Latvija varēja būt lepna, ka viņa fiziskās audzināšanas ziņā varēja uzrādīt labus sasniegumus pasākumā, kuŗā citas tautas taisīja tikai pirmos mēģinājumus. Latvijas pilsētnieki savus bērnus pa vasaru nosūtīja uz laukiem, kur tie, strādādami saviem spēkiem piemērotu darbu un dzīvodami svaigā gaisā un pilnīgā uzturā, lieliski nostiprināja savu veselību un attīstīja savus fiziskos spēkus.

Ir aplami apgalvot, ka tie, kas kritizē sportu, nostājas arī pret fizisko audzināšanu vispār. Ir vajadzīga kā fiziskā audzināšana, tā arī līdzsvars starp fizisko un garīgo darbu, bet te var iztikt bez rekordu sporta. Izcilu speciālistu grāmatas, kur runā par veselības kopšanu, rekordu sportu nebūt neieteic. Savus spēkus vajaga stiprināt un dzīves cīņai gatavoties, vispirmā kārtā strādājot lietderīgu darbu. Apgalvojumus, ka sports veicina veselību, ka sporta stadioni padarīs nevajadzīgas sanatorijas, ir tīrā teorija. Kā īstenībā sports iespaido veselību, to starp citu rāda Hamburgas Baltijas universitātes fiziskās audzināšanas instruktors Jānis Miezītis žurnālā „Trīs zvaigznes" 12. numurā ievietotā rakstā. Tur teikts: „Pārbaudot Hamburgas Baltijas universitātes studentu medicīnas izmeklēšanas rezultātus, atklājas pārsteidzošas ārstu atzīmes: lielākai daļai pirmā kursa studentiem un studentēm ir nepareiza sirdsdarbība, sirds paplašināšanās un citi veselības traucējumi, kuŗu cēlonis, šķiet, ir nepareizi sāktas un veiktas sporta nodarbības." Šādi sporta upuri būs atrodami ne tikai starp pirmā kursa studentiem vien.

Ļoti daudz mēs esam dzirdējuši arī par to, ka sports atturot cilvēkus no alkohola un smēķēšanas. Arī šī hipoteze nav izrādījusies par pareizu. Latvijā alkohola patēriņš strauji pieauga un sports tur neko līdzēt nevarēja. Arī smēķēšana tagad izplatīta daudz vairāk nekā iepriekšējā paaudzē.

Tātad uz sportu liktās cerības nevienā punktā neattaisnojas. Paliek taisnība tiem teorētiķiem, kas saka, ka sportam nekādas praktiskas nozīmes nav. Sports ir tikai izprieca, kas pašlaik pieņēmusi spilgtu azarta raksturu. Jaunatnes klejošana pa nebeidzamām sporta sacīkstēm ir tipiska laika un spēku izdraiskāšana un izmētāšana pa visiem vējiem, kas pie tam notiek ļoti plašos apmēros. Tā 16 Franku novada nometnes pag. rudenī 4 mēnešu laikā bija sarīkojušas 99 starpnometņu sporta sacīkstes. Kur tādos apstākļos jauniešiem varētu atlikt laiks interesēties vēl par kaut ko citu?

Nevaru atzīt par pierādītu arī apgalvojumu, ka sports netraucējot studentus akadēmiskajā darbā. Neveiksmes studijās ir viena no lielākām jaunatnes traģēdijām, jo augstskolu varēja nobeigt tikai ap 40% studentu. Ja atsevišķi studenti — sportisti beiguši augstskolu, tad tas pavisam nenozīmē, ka sports nekaitē studēšanai.

Dievs ir apveltījis latviešu tautu ar augsti attīstītu un praktisku prātu. Pasaule no mums sagaida daudz vairāk nekā sporta rekordu uzlabošanu. Cilvēce stāv daudz grūtu un neatrisināmu problēmu priekšā, miljoni ar nepacietību gaida uz šo problēmu atrisināšanu. Tiem latviešu dēliem un meitām, kas sadzird strikto likteņa aicinājumu šai darbā stāties, ir jāmeklē ceļš nevis uz sporta stadioniem, bet uz zinātnes un mākslas templiem. Par abiem šiem ceļiem staigāt nav iespējams. Tādēļ katram jāizšķiras, vai viņa aicinājums ir kāpt gaismas kalnā jeb kūleņot pa sporta laukumu.

500 ģenerāļu izgaisušais spožums

Vienīgā vieta Vācijā, kur jaušamas atliekas no vācu nacistu armijas uzpūtīgā paskata, laikam ir augstākajiem virsniekiem rezervētā kara gūstekņu nometne Garmišā-Partenkirchenā, — raksta „Daily Mail" speciālkorespondents, — attēlojot dzīvi šinī nometnē, kur atrodas 600 virsnieku, to vidū 500 ģenerāļu un 18 zemāku ģenerālštāba virsnieku. Tanī pat baraku nometnē novietoti arī ap 600 SS vīru, bet tie nošķirti no armijas virsniekiem.

Vlesu stundās gaŗajā apmeklētāju rindā redz daudz to vāciešu, kas nacistu laikā sevi dēvēja par „labākajām aprindām". Apmeklētājiem līdzi sainīši ar pārtiku vai citu ko. Paši ģenerāļi vairs gan nav tik švītīgi kā kādreiz, tomēr pūlas saglabāt ap sevi kādu pārākuma atblāzmu, kas tos agrāk, pēc viņu domām, raksturoja kā augstāku profesionālo virsnieku kastu.

Virsnieki dzīvo nelielās istabiņās, pa divi vai trīs kopā. un guļ vienkāršās kaŗa lauka gultiņās. Istabu pārējā iekārta pastāv vienīgi no galdiem un krēsliem, kas pagatavoti no kastēm. Ģenerāļi pa lielākai daļai daudz zaudējuši arī no sava pārtikušu cilvēku izskata. Daži apgalvo, ka kritušies svarā līdz 25 kg. Viņu nākotnes izredzes nav spožas, jo to īpašumi konfiscēti un arī uz pensijām tie nevar cerēt. Tomēr viņi cenšas izlikties iespējami bezrūpīgi, tāpat kā viņu apmeklētāji — tuvinieki un draugi. Agrāko militāro disciplīnu virsnieku „zieds" vēl cenšas izrādīt smalkā uzvedībā un rūpīgi koptā ārienē. Kaut viņu formas tērpi stipri apdiluši, tie tomēr rūpīgi kopti un uz tiem vēl redzamas arī dienesta pakāpju zīmes.

Bijušie ģenerāļi sevišķi augsti vērtē viņiem izsniedzamās īstās kafijas un tabakas devas un pastaigas atļauju. Viņi drīkst pastaigāties ārpus nometnes grupās ne vairāk par 15, pie kam tos pavada tāds pat skaits bruņotu poļu sargu.

Angļu laikraksts „Sunday Chronicle" ziņo, ka vācu ģenerāļi un admirāļi gūstekņu nometņu apkārtnē Velsā strādājot lauksaimniecībā un tīrot kūtis. Viņu vidū esot arī agrākais vācu radiofona militārais komentātors ģenerālleitnants Ditmars un bijušais gaisa spēku apmācības priekšnieks ģenerālmajors Erdmans. Tērpies haki krāsas virsvalkā, Ditmars laikraksta korespondentam paskaidrojis, ka nevarot žēloties. Arī Erdmans izteicies, ka lauku darbus strādājot labprāt, jo tā cilvēks nākot uz citām domām. Lauksaimniecības sabiedrība, kuŗas uzdevumā virsnieki strādā, atzīst, ka viņi cenšoties, cik spēdami. DM, DENA

Briesmām bagāts brauciens

AP ziņo, ka Keptaunas ostā iebraucis vētru saplosīts, sūces apdraudēts, sašķiebts 3000 t četrmastu burinieks, kas 82 dienās veicis buraujumu no Baltijas jūras. Pēdējās 53 dienas tā apkalpe — astoņi vīri, trīs sievietes un viens bērns — pārtikuši gandrīz vienīgi no sardīnēm.

Burinieks, kas devies ceļā no Helsinkiem, piedzīvojis neparasti daudz nelaimju. Jau Helsinkos sadūrušies velkoņi, kas to vilkuši, un noslīkuši 9 vīri. Otrā mēģinājumā izkļūt no ostas, burinieks uzskrējis sēklim un bijis spiests atgriezties salabot sūci. Beidzot tas atstājis Helsinkus ap Jaungadu, gandrīz palicis uz sēkļa pie Orkneju salām, iekļuvis briesmīgā vētrā Atlantijas okeanā, zaudējis vienā naktī divas glābšanas laivas un gandrīz visas buras, sūce atvērusies no jauna un kļuvusi bīstama. 15 dienas braucēji cīnījušies ar nāvi. Apkalpe un pasažieri kopīgiem spēkiem smēluši ūdeni ar lielšķerēm, spainiem un kārbām. Seši vīri valdījuši kuģi, visi pārējie smēluši. Kabīnēs bijis trīs pēdas dziļš ūdens. Provīzija sabojāta.

Par spīti tam somu kapteinis Hagerstrauds tomēr nolēmis kursu nemainīt un turpinājis ceļu uz Keptaunu. Kuģis vedis koku kravu.

AP

Sapņi un to IZTULKOŠANA

Mēs izbailēs atmostamies — esam sapņojuši. Kāda sveša vara nākusi pār mums, stāstot un sajaucot lietas un situācijas tā, kā mēs to nomodā būdami nekad nedarītu. Un tomēr — mēs skaidri jūtam — viss tas nav noticis pilnīgi bezjēdzīgi, tas atrodas ar mums kādās attiecībās, sapņa viela izaugusi no mums pašiem un mēs apjaužam, ka tas, kas teikts — sapņots, ir domāts mums: it kā kaut kas neizskaidrojams, slepens, pie malas atbīdīts pēkšņi būtu guvis formu un izteiksmi. Sapņi nav pieietami mūsu gribai un tādēļ tie bieži vien mums liekas diezgan noslēpumaini. Vai mēs sapņos tiešām skaram kādu citu pasauli? Ar sapņiem ir tāpat kā ar rokas spiedienu: mēs varam to darīt nevērīgi, kā to darām ikdienas, jeb ar uzsvaru, ja tam patiesi jābūt sirsnīgam rokas spiedienam; rokas spiediens var būt kā ierasts pienākums vai svēts kā zvērests.

Sapņi, ko parasti sapņojam, sevišķi tad, ja sapņojam daudz, patiešām ir bez jebkādas nozīmības un mēs pasi jaušam, kā pēdējo dienu notikumi jauktās ainās tajos sevi vēlreiz atgādina. Daudzi dienas gaitās uztvertie iespaidi nonāk līdz apziņai, mums pašiem to nemanot, bet visus tos apziņa tomēr reģistrē un naktī viņi iznirst raibā virknē — mums liekas ue jauni, tikko dzimuši apziņā — bet tā tas tomēr nav. Taču jau šeit mēs jautājam paši sev: kā tas izskaidrojams, ka tieši šī vai tā persona, viena vai otra situācija, kas dienā neatstāja nekādu sevišķu iespaidu, atkal iznirst no jauna un pēkšņi iespaido mūs negaidītā veidā? Kā tas nāk, ka mēs, nomodā būdami optimisti, sapņos pārdzīvojam bailes, trīcam šaubās vai jūtamies aplaimoti ar kādu cerību, par ko nekad neesam domājuši — it kā mēs sevī dzīvotu kādu otru, nezināmu dzīvi?

Mūsdienu cilvēkam atliek maz laika un iespēju analizēt savas sajūtas un fantazijas, un tomēr mums ir prasība — arī technikas un trauksmainas satiksmes pasaulē, kas mūs pieradinājusi ēksaktai domāšanai un rīcībai — pēc zināmām atelpas stundām, kuŗās mūsu personības spēki var klusībā izveidoties un augt. Ja mēs tos tīši noslāpējam, viņi tomēr iekaŗo sev vietu un caurstrāvo pārdzīvojumus un sajūtas slepenībā, lai ieaustu tos mūsu apziņas pasaulē. Dažs, piemēram, liedzas atzīties, ka uzdevums, ko tas uzņēmies, īstenībā pārsniedz viņa spēkus: sapņos viņš pārdzīvo pakāpjdzīšanos automašīnai, ko tas gandrīz arī aizsniedz, bet pēdējais lēciens līdz mašīnas kāpslim neizdodas, un viss tas, ko dzīves īstenības bailes viņā radījušas, izkliedējas šinī simbolā. Cilvēks, kas dienā sev aizliedz kā neaizsniedzamu mīlas tēlu, tuvojas tam ar „sapņu spārniem", jo ar to, ka viņš sev to ir aizliedzis, pats tēls vēl nav izdzēsts no apziņas, šī atteikšanās arī iekšēji jāizdzīvo un jāļauj izlīdzinātajiem dvēseles spēkiem to apņemt un dziedināt.

Modernā psicholoģija atradusi neskaisto vārdu „noreaģēt". Bet tas skaŗ tieši kodolu. Kad mēs vakaros dodamies pie miera, ļoti daudzi dvēseles pārdzīvojumi ir palikuši vēl neizlīdzināti. Dusmas ir tikai šķietami izgarsušas, depresija slepeni grauž tālāk, nokavēta izdevība, kas nomoda stāvoklī bravurīgi atvairīta no izjūtu loka, ceļas augšā no jauna, atgādina sevi un iegūst smagas un nomācīgas formas. Tas pieder pie tiem atspirdzinājumiem, ar ko mūs aplaimo miegs, ka viņš šo „nenoreaģēto" atlikumu zina novadīt un izlīdzināt. Mēs atmostamies atspirguši un brīvi. Bet var būt arī otrādi, ka sapnī kāds pamudinājums kļuvis jau par zināmu mūsu esības daļu, kuŗai zemapziņa vairs negrib spiest klausīt. Mēs dažas naktis no vietas sapņojam par vienu un to pašu cilvēku, ka šis cilvēks mūs sauc, bet „iekšējā balss" mums saka, ka mēs par viņu domājam, ka aizvien atliktā vēstule tomēr būs jāuzraksta, un nevis tādēļ, ka tas būtu mūsu pienākums, vai tādēļ, ka otrs šo vēstuli gaida, bet tādēļ, ka mēs paši sevī nerodam miera, kamēr mēs šo vēstuli nebūsim uzrakstījuši. Sapnis norāda uz darbības nepieciešamību, kas mums izpildāma, lai saglabātu savas dvēseles līdzsvaru. Tiktāl sapņi tiešām būtu „jāievēro".

Bieži sapnis mūs uzrunā valodā, ko mēs neprotam. Tāpēc visos laikos ir bijuši sapņu tulki un sapņu grāmatas, kam sapņi jāizskaidro. Sapņu grāmatas ir vienas no vecākām grāmatām pasaulē. Bet tās savos izskaidrojumos ir tik sastingušas, ka ar tām gandrīz nekā nevar iesākt. Kādēļ tas nozīmē „lielu laimi", ja esam sapņojuši par „lielu ūdeni". „Liels ūdens" piekrastes cilvēku apziņā ir pavisam kas cits nekā tirgotājam. Un ko gan nozīmē „liela laime"? Sapņu grāmatas tiecas mūsu dvēseliskā pārdzīvojuma daudzpusību un īpatnību iekļaut dažās lētās formulās.

Un tomēr sapņi ir izskaidrojami. Ja kāds sapņo, ka viņš stāv veikalā un piepeši pamana, ka tam kājā nav kurpju, bet ap viņu bars cilvēku cietsirdīgi smīn, to vidū arī paša māte, tad tas nenozīmē, ka šis cilvēks sev labprāt pirktu pāri kurpju, bet nespēj to, jo kurpes šeit ir ceļa simbols, kuŗu viņš nav gājis (liktenis sodīdams atņēmis viņam kurpes). Tādēļ, ka arī sapņotāja māte ir tur, šī sapņa iztulkošanā var iet vēl tālāk un pieņemt, ka sapņotājs nav izpildījis zināmus pienākumus pret savu māti un tagad stāv „kaila" viņas priekšā. Tai nemaz nav jābūt arī mātei, mātes tēls var simbolizēt arī kādu žēlsirdīgu vai labvēlīgu darbību, ko sapņotājs nav izpildījis; tā nemaz nav māte, kas par viņu smīn, bet gan mātiškā izjūta viņā pašā; daudzie ļaudis veikalā ir sabiedrība kā tāda, tātad viņa paša sociālā sirdsapziņa.

Mēs esam daudz dzirdējuši par „kompleksiem" un „mazvērtības sajūtām", kas sapņos runā savu simbolisko valodu par neizdzīvotu erotiku, kas sapņu dzīvē pieteic savas prasības. Ikviens no mums glabā sevī diezgan lielu nepiepildītu vēlēšanos un ilgu, rūpju un atteikšanās nastu, bet ko mēs pēdējos gados kā dvēseles nastu esam bijuši spiesti pārdzīvot, tam daža labs izlutināts komplekss ļāvis aizmirstēt nebūtībā. Psichoanalizes sapņu tulkošana bieži ir bijusi arī pārāk sarežģīti aizsāktā.

Tieši dvēseli saviļņotāji pārdzīvojumi mums ir snieguši ieskatu par to, ka sapņi var būt vairāk kā brīdinātāji — tie var būt pareģotāji. Vai pastāv sapņi, kas norāda uz nākotni? Vai tie atklāj iedomātas vēlēšanās, bailes, bijušas un iespējamas varbūtības — varbūtības, kas varbūt nomoda stāvoklī mums vēl nav iedomājamas, bet dvēseles dziļākos slāņos jau tiek loģiski risinātas? Vai mums ir darīšana ar īstiem „pareģojumu sapņiem" — jeb tas tā tikai izskatās vēlāk, kad atskatoties pārdzīvotais it kā sakrīt ar kādreiz sapnī redzēto? Mēs to nezinām. Skaidrs ir tikai tas, ka ikviens sapnis jau tādēļ vien, ka neietilpst reālitātē, ir tikai atspulgs uz tā kristalla neskaitāmajām plāksnēm, ko saucam par dzīvi.

A. A.

Divu kaŗu „virsspiegs"

Minchenes laikraksts „Münchner Mittag" sniedz ziņas par pulkvežleitnantu Aleksandru Skotlendu, ko dēvē par angļu „virsaģentu un vienu no sekmīgākajiem spiegiem divos pasaules kaŗos."

Pirmo reiz Skotlenda karjēru pieminēja februārī, kad viņš Venecijā liecināja feldmaršala Keselringa prāvā un paziņoja, ka abos pasaules kaŗos dienējis vācu armijā, būdams angļu aģents. „Münchner Mittag" tagad atklāj, ka viņš bijis ne vien vācu armijas, bet pat tieši ģenerālštāba dienestā.

Skotlends, kas starp citu ir Bernarda Šova brāļadēls, jaunībā bijis brīvprātīgais vācu koloniju kaŗaspēkā Dienvidrietumāfrikā. Kaŗam sākoties, angļi viņu internējuši, viņš izbēdzis, iedraudzējies ar vācu komandantu un 1916. gadā pierunājis to padoties ar visu savu cietoksni angļu spēkiem.

Skotlends tad nokļuvis Anglijā un apmācīts slepenam dienestam, pēc kam nosūtīts uz Vāciju. Tur viņš atjaunojis pazīšanos ar vācu virsniekiem un ieguvis tik lielu uzticību, ka atkal uzņemts par virsnieku vācu armijā. Īsā laikā viņš iekļuvis ģenerālštābā.

Pēc Vācijas sakāves un revolūcijas Skotlends atgriezies Anglijā, kur mierīgi nodzīvojis līdz otra pasaules kaŗa sākumam. Tad slepenais dienests nosūtījis viņu uz Vāciju. Pamatojoties uz labajām atsaukšmēm par viņa veikumiem koloniju kaŗaspēkā un pirmā kaŗa laikā, viņš drīz atkal iekļuvis ģenerālštābā. Piecus gadus viņš bijis augstāks virspavēlniecības virsnieks un vārējis ziņot angļiem par visiem svarīgākiem notikumiem. Pirmā kaŗā viņš apbalvots ar dzelzs krustu, bet otrā ieguva daudz nacistu goda zīmju. Hitlera dzimšanas dienā 1945. gadā viņš paaugstināts vācu majora pakāpē.

Visu kaŗa laiku viņam ik gadus izdevies pavadīt „atvaļinājumu" Anglijā, kur viņa sieva strādājusi kādā munīcijas fabrikā. Pat viņa neesot zinājusi, ka viņš ir vācu virspavēlniecības virsnieks.

Kopš kaŗa beigām pulkvežleitnants Skotlends ir viens no sagūstīto vācu virsnieku nopratinātājiem.

Godinājums padomju valstsvīriem

Maršals Staļins pēc Rumānijas prezidenta Grozas ierosinājuma uzņemts par Rumānijas goda pilsoni. Višinskim par nopelniem Rumānijas labā piešķirts Kārļa I. ordenis. Molotovs uzņemts par Klujas pilsētas goda pilsoni.

Ģenerālleitnants Natans F. Tvainings (Nathan F. Twining)

PĀRI OKEANAM DIVI STUNDĀS

Tā būs tikai sudraba svītra debesīs — smaila lidmašīna ar cieši veidotiem spārniem un asti. Neviens to nedzirdēs, kamēr tā būs jau garām, jo viņa lidos ātrāk nekā skaņa. Tā lidos divas un trīs reizes ātrāk par visātrākajām mašīnām, kas pazīstamas šodien.

Šīs lidmašīnas izgudrošana ir svarīgākais atklājums aviācijā kopš pašiem lidošanas sākumiem. Radikāli jaunās mašīnas dzinējspēks jau izveidots un pārbaudīts.

Tas nav fantastisks Žila Verna stāsts. Mēs esam sasnieguši aviācijas ēras kalngalu. Jauno mašīnu **ātrums, salīdzinot ar vecajām, būs tāds pats, kā straumes līnijas auto ātrums, salīdzinot ar vēršu pajūgu.**

Kam tāds ātrums vajadzīgs? — **Pirmkārt, tas vajadzīgs valsts drošībai.** Nākotnes kaŗā superzonu lidmašīnas un no tālienes vadītas raķetes varētu izšķirt uzvaru vai zaudējumu dažu stundu laikā. Šie jaunie ieroči — ar un bez spārniem, ar un bez pilotiem un apkalpi, kas lidos ne vairs simtiem, bet tūkstošiem kilometru stundā, šķērsos okeanus un kontinentus nedaudz minūtēs, postīs ienaidnieka zemes.

Bet svarīgi arī saimnieciskie apsvērumi. Tas laiks, kad superzonālās lidmašīnas varēs izmantot preču un pasažieru pārvadāšanai, gan vēl ir tālākā nākotnē. Jādomā, ka paies gadi, iekams varēs to uzsākt, bet mēs vairs nevaram teikt, ka tā nebūtu reāli iespējama lieta. Tad varēsim lidot ātrāk nekā zeme griežas. Varēsim izlidot no Ņujorkas pēc brokastīm un nolaisties Losandželosā pirms brokastīm. Varēsim atstāt Ņujorku no rīta, ierasties Londonā kādu stundu vēlāk, paveikt savus veikalus un vēl noklūt Ņujorkā uz vakariņām. Pienāks diena, kad laiks vairs nebūs svarīgākais ceļojumu apsvērums. Jūs varēsit dažās stundās noklūt jebkurā pasaules malā.

Bet tomēr jāuzsver, ka tie visi ir nākotnes plāni. Mēs gan visai drīz sāksim lidot ar superzonālām mašīnām, bet tie būs mēģinājumi un pētījumi. Tagad gribu pastāstīt par to, ko darām tagad un kā mēs to darām.

Jums zināms, ka lielas grūtības sagādā gaisa pretestība. Pie tam pretestība vairojas proporcionāli ātrumam. Kaŗa laikā vajadzēja radīt daudz stiprākus motorus, lai pavairotu ātrāko lidmašīnu gaitu no 650 uz 800 km stundā. Un tikai jaunie milzu motori spēja pavairot ātrumu no 800 līdz aptuveni 960 km stundā. Bet gaisa pretestība pieņemas, jo vairāk tuvojamies skaņas ātrumam. Šai ātrumu joslā, ko saucam par transzonisko joslu, katrs stundas kilometrs rada milzīgu pretestības kāpinājumu.

Propellera spēks vien nav spējīgs šo pretestību pieveikt. Turbīnu lidmašīnām varbūt spēka pietiktu, bet tās, šķiet, nevarētu pārsniegt 20 kilometru augstumu. Mēs gribam pacelties vēl augstāk, līdz 25 kilometru augstumam, kur gaisa pretestība ir pusi mazāka kā 20 km augstumā un 28 reizes mazāka kā pie jūras līmeņa.

Tāpēc gribam pielietot raķešu motoru. Tas mums jau gatavs. Tas daudz mazāks par parasto propellera motoru, bet daudz spēcīgāks. Tas spēj uzdzīt lidmašīnu superzonālos ātrumos jau 10 vai 15 sekundēs pēc starta. Un mūsu otrs raķetes motora modelis būs gandrīz divtik spēcīgs.

Spēks tomēr nav vienīgā problēma. Parastā lidmašīna, pārsniedzot skaņas ātrumu, nav vairs kontrolējama, tā sāk lēkāt, velties, griezties vai krist. Vibrācija var kļūt tik strauja, ka sarauj lidmašīnu gabalos. Vadīšanas grūtības sākas jau pie apm. 850 km ātruma.

Tagad esam izveidojuši lidmašīnu, par kuru c e r a m, ka tā būs vadāma arī ar superzonālu ātrumu. Mēs iebūvēsim šai lidmašīnā raķetes motoru un sāksim uzmanīgi lauzties tai nepazīstamo ātrumu pasaulē, kas atrodas aiz skaņas ātruma.

Ar eksperimentiem vēja kanālos, kur radītas gaisa strāvas, kas gandrīz divreiz ātrākas par skaņu, esam izveidojuši lidmašīnas stāvu, kas stipri atšķirīgs no līdzšinējiem. Tai ir garš, slaids ķermenis, smails purns, astes stūre stipri citāda kā līdzšinējām mašīnām, spārni ļoti plāni un asām priekšmalām. Lidmašīna apmēram tik liela kā tagadējie iznīcinātāji, bet spēcīgāk konstruēta. Tā pietiekami spēcīga, lai 25 km augstumā lidotu apm. 2500 km stundā, bet vēl nevaru apgalvot, ka tā šai ātrumā lidos sekmīgi. Mēs vēl nezinām, kas notiks.

Esam jau vasarā sākuši jauno modeli izmēģināt. Gan vēl bez raķetes motora, bet kā buŗu lidmašīnu ar vadītāju kabīnē. Esam pacēluši to lielos augstumos un izmēģinājuši nirstot ar 500 līdz 600 km stundas ātrumu. Šais izmēģinājumos tā izrādījusies lieliski vadāma. Kad mēģinājumā ar motoru būsim sasnieguši skaņas ātrumu, pilots pacelsies tik tālu pāri 20 km augstumam, cik varēs, tur palaidīs raķešu motoru pilnā jaudā, īsu mirkli nirs, lai ātrumu kāpinātu, tad pacelsies pāri 25 km augstumam, un tur — tā mēs ceram — raķetes motors ar visu sparu spēs raut mašīnu uz priekšu ar 1300, 1500, 1600 vai pat vēl lielāku kilometru skaitu stundā. Teorētiski mašīnas maksimālais ātrums būs gandrīz 2500 km stundā. Vai to patiesībā varēs veikt, to neviens vēl nevar pateikt. To zināsim tad, kad lidmašīna pēc pirmā šāda mēģinājuma nolaidīsies, jo lidmašīnā atradīsies vissmalkākie kontroles instrumenti.

Teorētiski superzonālo lidmašīnu ātruma robeža vispār nav saskatāma. Tagad uzbūvējamo raķešu motoru spēks ir neaptveŗams. Te piemērs šim spēkam: mūsu otra superzonālā lidmašīna varētu pacelties vertikāli gaisā ar maksimālo celšanās ātrumu, kas pārsniegtu 30 000 metru minūtē. Ar katru brīdi ātrums palielinātos, jo, degvielai nolietojoties, mašīna kļūtu vieglāka. Pēc mūsu aprēķiniem visa degviela būtu patērēta, sasniedzot 60.000 metru augstumu, bet mašīna ar inerci turpinātu virzīties uz augšu līdz 90 000 metru (90 km) augstumam. Tas ir jau virs stratosfairas, vairāk kā 5 reiz augstāk, nekā cilvēks līdz šim pacēlies lidmašīnā, un 4 reizes augstāk par gaisa balona pacelšanās rekordu.

Man jautājuši, vai superzonālās lidmašīnas lidojums būs acīm saskatāms. Sākumā noteikti to varēs redzēt. Kad ātrums pārsniegs 1800 km stundā, var gadīties, ka acs vairs nespēs kustībai izsekot.

Praktiski svarīgākais ir cits apsvērums. Šīm mašīnām būs visai ierobežots lidojuma ilgums. Lieliem ātrumiem vajaga daudz degvielu. Mūsu pirmā superzonālā lidmašīna patērēs degvielu krājumus nedaudz minūtēs. Bet šais minūtēs iegūsim neatsveŗamas zinātniskas atziņas.

Pats par sevi saprotams, ka 25 km augstumā nepieciešamas īpaši izolētas kabīnes. Pilots elpos tīru oksigenu. Temperātūra šais augstumos ļoti zema. Neraugoties uz to, pilotam nebūs jārūpējas par apsildīšanu, bet gan par atvēsināšanu. Milzīgā ātruma berze radīs tik lielu karstumu, ka, otru modeli būvējot, esam izmeklējuši īpašus, pret karstumu izturīgus materiālus. Neraugoties uz to, kabīne būs mākslīgi jāatvēsina. No otras puses iespējams, ka berzes ātrumu ar laiku varēsim praktiski izmantot degvielu taupīšanai.

Lidotājiem, kas pirmie mēģinās sasniegt reibinošos ātrumus, bez šaubām draud lielas briesmas, kaut arī darīts viss, lai tās novērstu. Un jāatkārto, ka superzonālie lidojumi vēl ilgi būs tikai eksperimenti Šie eksperimenti, domājams, izmaksās ap 100 milj. dolaru.

Praktiski militāri aplēsumi rāda, ka nākotnes spārnotās raķetes drīz sasniegs daudz lielākus ātrumus nekā 5500 km stundā. Vācu V2 ātrums bija 5750 km stundā, bet vācieši strādāja jau pie citas raķetes, kas bija domāta lidojumiem pāri okeanam uz Ņujorku. Tā 8 km augstumā šķērsotu okeanu 14 minūtēs, sasniedzot 21 500 km ātrumu stundā. Raķetei trūka vēl tikai daži techniski sīkumi.

Militārie pētnieki domā, ka nākotnes raķetes sasniegs meteoru ātrumu — 35 000 km stundā. Tik ātras raķetes varētu atstāt atmosfairu un patiešām virzīties starpplanētu telpā. Jau tagad lielākais šķērslis lidojumam uz mēnesi ir tikai degvielu apgādes jautājums. Bet arī šo problēmu varētu atrisināt.

Izredzes šādu lidojumu izmantošanai personu satiksmei ir daudz mazākas. Patreizējās degvielas tik dārgas, ka tas nevarētu atmaksāties. Bet degvielas var kļūt lētākas. Vispirms raķetes laikam izmantos pasta pārsūtīšanai. Jau pirms kaŗa divi austrieši eksperimentēdami sūtīja pastu ar raķetēm pāri kādam augstam kalnam. Distancēs, kas nav garākas par 500 jūdzēm, šādas pasta raķetes varētu sākt izmantot diezgan drīz. Tās, tāpat kā kaŗa raķetes, varētu vadīt ļoti precīzi.

Ja vispār sāksim lidot ar superzonālu ātrumu, domājams, ka sākumā lidosim ap 2000 km stundā. Tas nozīmētu, ka Atlantijas okeanu varētu šķērsot 2 stundās, bet vistālāko vietu zemes virsū sasniegtu ilgākais 10 stundās. Cilvēks šādu ātrumu var panest. Bīstams ir tikai pārāk straujš ātruma kāpinājums un pēkšņas virziena maiņas. Bet t[illegible]mas.

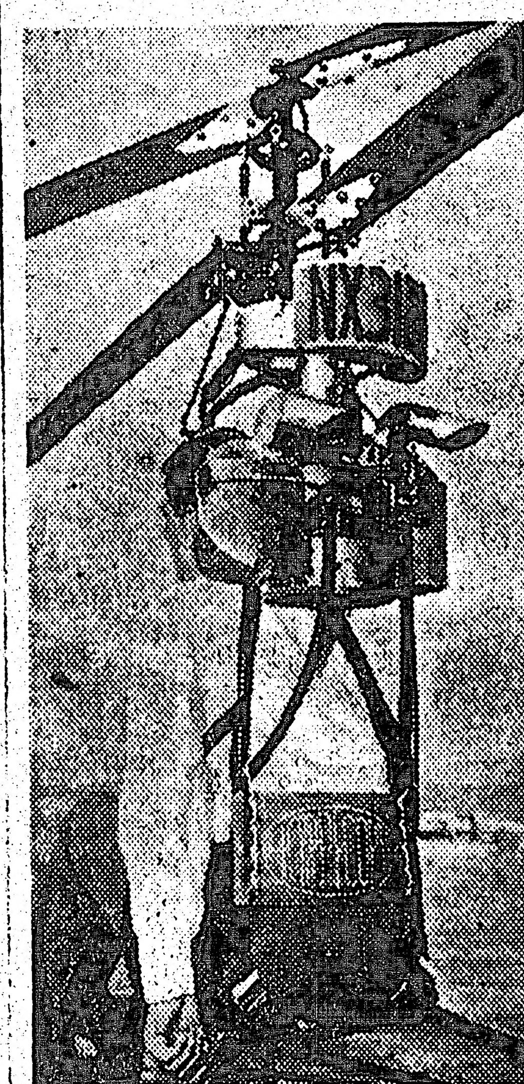

Amerikāņu Horess Pentikosts izgudrojis „lidojošo krēslu" — piespradzējamo lidaparātu, ar ko iespējams startēt un nosēsties vismazākā laukumā, lidot līdz 140 km stundā un līdz 3700 m augstumā, bez degvielu papildināšanas veikt 320 km pārlidojumu — ja vien lidotājs pats nesveŗ vairāk par 90 kg. . . . Asso-Press

Šī pasaules lielākā pasažieru lidmašīna „Consolidated Vultee 37" pārveidota miera laika vajadzībām no kaŗa laikā projektētā superbumbveža B — 36. Liberty

Sieviešu sala

Amerikāņu pētnieks Roberts Kēzijs savā Dienvidjūŗas pētījumu apraksta piemin nelielo un vientuļo Rapas salu, ko apdzīvojot 198 sievietes un tikai četri vīrieši, kas apgalvo, ka esot laimīgākie cilvēki pasaulē. Salas četri vīrieši dzīvojot īstu sultānu dzīvi, jo salinieces tos gandrīz dievinot. Kad vīri guļ, sievas viņu dusu atvēsina vēdekļiem, bet, ja viņiem vēl par karstu, tad viņus nones jūrmalā un mazgā vēsā ūdenī. Arī pārtiku sagādā tikai salas sievietes pēc īpaša darba iedalījuma. Greizsirdības gadījumi gan esot, bet tomēr reti.

KĀDAS BŪS 1947. g. amerikāņu MODES?

„New York Herald Tribune" ziņo, ka Ņujorkas modes akadēmija atklājusi pavasaŗa sezonu, izsludinot „vislabāk ģērbto amerikāņu sieviešu" sarakstu. Ministra Maršala kundze nosaukta par vislabāk ģērbto sievieti sabiedriskajā laukā. Pārējās nozarēs, ieskaitot filmu, pirmajās vietās minēti Eiropā maz pazīstami vārdi. Iepriekš rīkotajā modes konkursā godalgotie modes zīmētāji 1947. g. Amerikas modes raksturo šādi: iežmaugts viduklis, uzsvērtas gurnu un krūšu līnijas. Modes zīmētāja Klere Potere, kuŗas modeļus uzskata par tipiski amerikāniskiem, paregо romantiskus, krāšņus un griezumā pārdrošus tērpus. Viņa arī noraidījusi izteiktās bažas, ka tērpi varētu atkal kļūt gaŗi; amerikāņu sieviete pārāk mīlot brīvību un ērtību, lai atkal sāktu nēsāt neērtus tērpus.

Laulību šķiršanas vilnis Vācijā

Parastā pēckaŗa parādība — pastiprināta laulību šķiršana — Vācijā pieņēmusi sevišķi plašus apmērus. Tiesas pārkrautas laulību šķiršanas prāvām. Berlīnes tiesām gada laikā jāizspriež 3000 gadījumu. Minchenes 1. apgabala tiesā vien 5 mēnešos ierosināti 3700 laulību šķiršanas gadījumi. Tas ir tāds skaits, kas atbilst 1934. gadā visā Bavārijā izspriestu laulības šķiršanu skaitam.

Atšķirībā no agrāko gadu laulību šķiršanas prāvām, tās tagad notiek ļoti prozaiski un gludi. Drāmatiskā elementa pilnīgi trūkst un prāvas atgādina veikalnieciskus darījumus. Cilvēcīgu konfliktu vietā stājas praktisks jautājuma nokārtojums. Jāizlemj, kam no abiem laulātiem paliks dzīvoklis, pie kuŗa paliks bērni, kas pievāks mēbeles, katlus un gultas segas. Daudzi laulātie pāri kaŗa laikā tā atsvešinājušies, ka vienkārši vairs nespēj atrast ceļu viens pie otra. Ļoti bieži laulības turpmākās pastāvēšanas problēmu izšķiŗ arī tie 72 feniņi stundas algas, ko tagad saņem nacistu laika lepnais majors, skolas direktors vai cits amata vīrs, kas ilgus gadus skaitījās pie „sabiedrības krējuma", bet tagad strādā vienkāršu darbu. Izlutinātā sieva ar 72 feniņiem nekā nezina iesākt un uzteic laulību.

NAILONA ZEĶES PĀRSPĒTAS!

Look

Eiropas melnā tirgus „pamatvalūta" ir — amerikāņu cigaretes un nailona zeķes. Nailona zeķu pāris sievietēm ir sevišķi iekārojama manta, jo tās ir smalkākas par vissmalkākajām zīda zeķēm, turklāt mākslīgās nailona šķiedras daudz izturīgākas par zīdu un — nailona zeķēm nekad neatirst acis! Līdz šim nailona zeķes ražoja masu produkcijā tikai ASV, bet tagad tās sāk ražot arī Leipcigā, galvenokārt gan tikai eksportam. Bet — technika iet uz priekšu septiņjūdžu zābakiem, un no Prāgas jau nāk ziņas, ka nailona zeķes esot pārspētas. Batas apavu sabiedrības pētniecības nodaļa sakās izgudrojusi jaunu mākslīgo šķiedru zeķēm, kas nailonu tālu pārspējot kā smalkumā, tā arī izskatā un izturībā. Kā „Daily Mail" ziņo, izgudrojums radīšot veselu revolūciju tekstilrūpniecībā. Pagaidām nailonu pāris ir katras sievietes sapnis. Sevišķi labi tās izskatās, ja valkātājai ir tik glītas kājas kā attēlā redzamai amerikāņu kino aktrisei Barbarai Hēlai. DM

Prāvu izmēru ādas somas dāmām, nēsājamas vai nu siksnā plecā, vai arī pār plecu, kā šī „izplētņa" parauga soma, patlaban iecienītas ASV, sevišķi Ņujorkā, tāpat viscur vai tikai priekšdaļā platas, izrakstītas ādas jostas, aizsprādzējamas sānos Life

Krievu dāmas Berlīnes modes veikalu klientes

Krievu dāmas no sociālistiskajiem austrumiem, iepērkoties Berlīnes modes namos, tālu pārspēj izšķērdībā amerikāņu sievietes no kapitālistiskajiem rietumiem, — raksta „New York Herald Tribune" korespondente Margerita Higinse. Piemēram, Berlīnes kažoku firmas „Gehringer und Clupp" meistari vēl tagad pārspriežot par pulkveža Taropina kundzei pagatavoto kažokmēteli. Taropina kundze šoziem savu garderobi papildinājusi ar diviem persiešu karakuļa, vienu koķika, vienu bebrādas un vēl vienu piekto kažoku. Sabiedroto klientiem, izdarot šādus pasūtinājumus, esot pašiem jāgādā materiāls, bet vienīgi krievietēm līdz šim bijusi iespēja parādīties kažokniekū firmās ar veseliem klēpjiem kažokādu, kas, domājams, iegūtas vācu kažokādu centrā Leipcigā vai arī ievestas no Krievijas.

Vācu modes namu darbinieki stāstot, ka amerikānietes, pienesot savus, pa lielākai daļai no ASV atsūtītos, materiālus, pasūtinot reizē trīs vai četrus tērpus, kamēr krievietes — duci vai pat vairāk tērpu. Krievu sievietes izrādot lielu interesi arī par Ņujorkas modēm. Padomju militārās pārvaldes saimniecības direktora Konstantina Kovala kundze pārsteigusi modes zīmētājus ar zināšanām par amerikāņu modēm, kādas publicētas speciālajos Ņujorkas modes žurnālos. Kovala kundze nesen pasūtinājusi kažoku pēc visjaunākās Ņujorkas modes — ar platām piedurknēm un lieliem piedurkņu atlokiem un atnesusi pāri par simts ādiņu — daudz vairāk nekā kažokam bijis vajadzīgs. Bieža viešņa Berlīnes modes namos esot arī maršala Žukova kundze.

Lielākā daļa krievu dāmu kautrējoties apmeklēt Berlīnes angļu joslas modes namus parastajās stundās, bet izvēloties speciālās apmeklējumu reizes sestdienās, kad lielākā daļa veikalu parastai publikai slēgti. Vācu modes zīmētāji stāstot, ka krievietes cienot vairāk pēcpusdienas nekā vakara tērpus un sevišķi mīlot daudz spožumu dažādu apšuvumu un rotājumu veidā. Beigās korespondente aizrāda, ka esot dabiski, ka krievu sievietei dzīve Berlīnē liekas vieglāka nekā mājās. Kāds modes zīmētājs paskaidrojis, ka daudzas viņa padomju klientes izteikušās, ka vēloties palikt Vācijā, cik vien ilgi iespējams. NYHT

Sieviete, kuŗas tautību neviens nezina, izsludināta par DP

UP ziņo no Minchenes, ka amerikāņu gaisa spēku štābam lielu galvas lauzīšanu sagādā jaunava, kas zaudējusi atmiņu, runā valodu, kas „atgādina putnu čivināšanu", un ko neviens nevar identificēt. Sākumā bijušas aizdomas, ka viņa ir spiedze, kāda Dienvidamerikas diplomāta meita, Amerikas vai Kanādas pilsone, kāda Indijas iedzimtā meita vai pārvietota Austrumeiropas čigāniete. Bet jau sarunā varot pārliecināties, ka vismaz pēdējais minējums nepaties. Par spīti atmiņas zaudējumam, viņa tomēr izturoties kā labākās sabiedrības dāma. Viņa noraidījusi arī kāda amerikāņa laulības piedāvājumu. Angliski viņa runājot gandrīz bez akcenta, bet tomēr ne kā amerikāniete. Arī franču un vācu valodas viņa runājot ar akcentu. Vienīgā valoda, kas šķiet viņas mātes valoda, esot putna čivināšanai līdzīgā, kuŗu līdz šim nav izdevies identificēt. Kāds Minchenes profesors, kas pārzinot 85 dažādas valodas, arī nevarējis pateikt, kas tā par valodu. UNRRAs ārsti viņu hipnotizējuši un novērojuši sarunās ar dažādiem cilvēkiem. Bet bez sekmēm. Beidzot Henrieta atzīta par pārvietoto personu. Amerikāņi viņu atraduši Hofā pēdējās kaŗa dienās, kad tā aiz bada bijusi pa pusei nemaņā. Tikai pēc ilga laika UNRRAs slimnīcā viņa daudz maz atkopusies. Apkārtnes vācieši stāstījuši, ka Henrieta ieradusies Hofā ar bēgļu vilcienu no austrumiem. Viņas papīros bijusi vācu personas apliecība ar fotografiju. Dokumentā viņa nosaukta par 23 g. v. Henrietu Debusi no Čīles. Viņa pati vēlāk apgalvojusi, ka tās tēvs bijis Čīles diplomāts, kas pirms kaŗa atvedis viņu uz Berlīni. Tēvs esot bijis draugs Semneram Velsam. Bet pārbaudes Čīles konsulātā Bernē pierādījušas, ka šis stāsts neatbilst patiesībai. Henrieta ir labi informēta par Londonu, Parīzi, Marseļu un Berlīni. Tāpat viņai šķiet pareizas atmiņas par vietām Ohaijo štatā un Kanādā. NYHT

Amerikāņu domas par iecelotājiem

KARA VETERĀNI PRET ARODBIEDRĪBĀM PAR IMIGRANTIEM — DARBA IEROBEŽOJUMI INTELIĢENTĀM PROFESIJĀM

Lielais amerikāņu nedēļas laikraksts „The Saturday Evening Post" ievietojis garu rakstu „Vai mums vajadzētu atvērt durvis imigrantiem" ar piebildumu, ka sniedz faktus par vienu no „eksplozīvākajām problēmām, ko nāksies risināt kongresam". Raksta autors Edvards Englijs (Angly) saka: „Imigrācijas likums pastāvējis gandrīz bez grozījumiem kopš 1924. gada. Tagad to grib grozīt, bet grozījumu pieprasītāju domas ir dažādas. Vieni grib, lai iecelošanas likumu mīkstina, otri, lai to padara vēl stingrāku. Ir vēl daudz tādu, kas domā, ka vecais likums par iecelotāju kvotēm joprojām pietiekami labs."

Kongresam, kas nesen ievēlēts, būs jāizšķiras starp trim iespējām: pavērt durvis plaši, izlikt izkārtni — „brīvu vietu nav" vai arī noteikt iecelotāju skaitu no Eiropas uz apm. 150.000 gadā, tai pašā laikā ielaižot iebkuru, kas grib iecelot no citām Amerikas valstīm.

Iecelošanas pretinieki izdarot spiedienu uz kongresu un apgalvojot, ka ASV jau uzņēmušas miljonu bēgļu, kas, glābdamies no Hitlera, bēguši no Eiropas. Bet tas neesot tiesa, šo bēgļu skaits esot mazāks par ceturtdaļ miljonu. Tie ieplūduši ASV vairāk kā 12 gadu laikā. 1920. gadā ASV bijis 13,2 proc. pilsoņu, kas dzimuši ārvalstīs, 1940. g. tikai 8,8 proc., tagad droši vien vēl mazāk.

Šķiet gan tiesa, ka lielākā daļa iecelotāju, kas ieradās īsi pirms kara, bijuši žīdi. Pirms Hitlera nākšanas pie varas žīdu iecelotāju skaits reti pārsniedzis 10 proc., bet 1939. un 1940. g. to bijis jau vairāk kā puse no visiem. No 1939.—1943. g. iecelojuši apm. 100.000 žīdu. Pēc 1943. g. šādu ziņu vairs nav, jo noteikts, ka iecelotāji nav vairs reģistrējami pēc tautībām, bet pēc viņu dzimšanas vietām.

Kara laika un pēckara iecelotāju skaits ASV vispār ļoti niecīgs, atskaitot vienreizīgo 50.000 karavīru līgavu ieplūdumu. 1945. g. otrā pusē lielākā daļa no pavisam 25.795 iecelotājiem nākuši no Kanādas un Dienvidamerikas. Tikai 6172 bijuši eiropieši un no tiem savukārt lielākā daļa tādu, kas jau agrāk bijuši ASV. 1946. g. pirmā pusē uz kvotēm ielaisti tikai 21.130. Tai pašā laikā caurmērā 500 ārzemnieku, kas pārlaiduši karu Amerikā, ik nedēļas devušies atpakaļ uz mājām.

Nezināms nelegālo iecelotāju skaits, pat ja tos visus varētu nokert, tikai nedaudzus varētu atkal izsūtīt pa daļai likuma „likumu" dēļ, pa daļai arī tāpēc, ka zemes, no kurām tie nākuši, atteiktos tos pieņemt. Padomju Savienība, piemēram, neesot pieņēmusi nevienu no ASV izsūtīto kopš Ļeņina laikiem. Līdzīgu nostāju ieņemot tās valstis, kas atrodoties Maskavas iespaida sfairā. Hitlera laikā bēgļiem, kas varēja pārliecināt amerikāņu iestādes, ka mājās tos sagaida vajāšana, gandrīz visos gadījumos „pagaidām" atļāva palikt. 1941. g. desmitiem tūkstošu šādu bēgļu nostiprināja savu statūtu, uz īsu laiku izceļojot uz Kanādu, lai tad atgrieztos kā pilntiesīgi ASV pilsoņi.

Tādas aprindas, kas nenodarbojas ar krāsu jaukšanu, saka autors, atzīst, ka baltiešiem, Balkānu tautu piederīgiem un poļiem, kas atrodas ASV un baidās tagad atgriezties savās zemēs politisku iemeslu dēļ, šobrīd esot tikpat daudz iemesla atrunāties no izsūtīšanas kā tiem, kas nevēlējās atgriezties mājās, kamēr tur pie varas bija nacisti.

Jaunajam kongresam būs ne tikai jāizšķiras par to, cik tālu grozīt vispārējo imigrācijas politiku, bet tam būs arī jāizlemj, cik lielā mērā ASV jākļūst par patvēruma vietu Eiropas pārvietotām personām, no kurām 830.000 joprojām ir saspiestas nometnēs Rietumvācijā. Lielākā daļa no tām negrib atgriezties savās zemēs, kas tagad atrodas „aizkara tumšākajā pusē".

Neraugoties uz visiem „skrīningiem", aptaujām un šķirošanām, nav divu lietpratēju, kas būtu vienis prātis par to, kurus DP vajadzētu pārdēstīt amerikāņu zemē. Lielākā grupa, pēc Lagvardija ziņām, ir poļi. Jaunā Varšavas valdība vērsusies pret tiem ar visiem līdzekļiem, Maskava griezusies pie sabiedrotiem un vēlāk pie UN, pieprasot viņu atgriešanos Polijā, bet tie negrib atgriezties. To negrib arī otra lielākā grupa — 177.000 baltiešu. Trīs mazās republikas, kas baudīja neatkarību starp abiem pasaules kariem, atkal absorbētas Padomju Savienībā — šoreiz, pēc visām pazīmēm spriežot, uz palikšanu.

Ja likumus negrozītu, lielākā daļa šo ļaužu nomirtu aiz vecuma nespēka, iekams varētu iegūt Amerikas imigrantu vīzas. Kvotes dod viņu valstīm kopā ar dienvidslaviem tikai 8107 vietas gadā, pie kam vienā gadā neizmantotās kvotes nākošā gadā nav vairs derīgas.

Kopš kara beigām ne angļi, ne īri, ne franči, ne holandieši, ne arī beļģi nav pieprasījuši tik daudz vīzu, cik tiem atļauts. Nav domājams, ka vāciešus, atskaitot vajāto mazākumu, tuvākos gados reģistrētu iecelošanai ASV. Tāpēc jādomā par zemēm Eiropas austrumos un dienvidaustrumos, kas kopš 1890. g. devušas iecelotāju vairākumu. Atskaitot Italiju un Grieķiju, visas šīs zemes tagad ir padomju lokā. To iedzīvotājiem tikpat maz izredžu saņemt izceļošanas atļaujas, kā pašas Padomju Savienības pilsoņiem.

Grieķijas kvote ir tikai 307 personas gadā un tā izmantota jau septiņiem gadiem uz priekšu. Francija neveicinās izceļošanu, bet drīzāk gan cittautiešu ieceļošanu. Tuvākā nākotnē vienīgā Eiropas zeme, kas, domājams, veicinās izceļošanu, būs Itālija. Bez tam vēl vienīgā zeme pasaulē, kur izceļošanu neaizkavētu, ir Indija, kuras kvote gan tikai 105 personas gadā.

Bet pat ja pieņemtu, ka visi eiropieši, kas to vēlētos, varētu brīvi izceļot, kurp viņi varētu doties? UN saimniecības un sociālā komisija meklēja atbildi, rēķinoties tikai ar pārvietotām personām, bet atbildi neatrada. To nav atradusi arī jaunā bēgļu organizācija IRO. No 23 valstīm, kas atbildēja UN komisijas pieprasījumam, neviena neizteica nedalītu vēlēšanos uzņemt bēgļus un DP. Austrālija paziņoja, ka pa ies vismaz divi gadi, iekāms tā varēs atļaut iecelot citiem, ne vien tikai britiem. Brazilijas delegāts vispirms pateica, ka viņa zeme varētu uzņemt 100—200.000, bet vēlāk paskaidroja, ka „skaits tomēr nevarētu būt tik liels". Pēc Brazilijas iecelošanas likumiem, 80 proc. no imigrantiem jānodarbojas ar lauksaimniecību. Arī Argentīna pirms iecelotāju pielaišanas grib izpētīt, ar ko tie nodarbosies. Kanādai, tāpat kā Austrālijai, ir daudz zemes un maz cilvēku, bet tā arī izvēliga iecelotāju uzņemšanā. 1931. g. krizes likums ierobežojis iecelotāju skaitu Kanādā uz dažiem tūkstošiem gadā, visvairāk lauksaimniekiem un mājkalpotājiem. Kanādas pēckara imigrācijas politika joprojām ir izšķiršanās stadijā.

Kaut arī ne tik atklātā veidā kā Kanādai un Austrālijai, arī ASV ir savi saraksti par vēlamiem un nevēlamiem iecelotājiem. 1924. g. kvošu likums sastādīts tā, lai iecelotāju vairākums būtu angli, īri, vācieši un rietumeiropieši, bet samazinātu ieplūdumu no Italijas un dienvidaustrumu Eiropas. Tāpēc tagadējās kvotes pielaiž piecreiz vairāk iecelotāju no Anglijas nekā no Polijas, un vairāk īru nekā iecelotāju no visas Krievijas, Austrijas, Ungārijas, Balkāniem, Baltijas valstīm, Skandinavijas, Francijas, Spānijas un Portugales kopā.

Kongresam būs jāspriež ne vien par kvotu paplašināšanu, bet arī par samazināšanu. Imigrācijas komisijā pagājušā gadā ar tikai 10 pret 8 balsīm noraidīja ierosinājumu visas iecelotāju kvotes samazināt uz pusi. Par samazināšanu bija Amerikāņu leģions, kara veterāni un citas organizācijas. Tagad veterāni no jauna ierosinājuši aizliegt iecelošanu no visām zemēm uz 10 gadiem, bet nacistiem uz visiem laikiem. Strādnieku organizācijas, turpretim, liekas, nav norūpējušās, ka iecelotāji varētu apdraudēt darba tirgu.

Iebildumus pret iecelotājiem lielā mērā izraisījuši iebildumi pret kara laika bēgļiem, kas jau ir ASV. Lielākā daļa to dzīvo lielajās austrumu piekrastes pilsētās, kur tos atbalsta radi un apm. 300 organizāciju. Tie, kas gribējuši, visi atraduši darbu, arī inteliģentās profesijās, īpaši medicīnā un speciālā tirdzniecībā ar dārglietām, kažokiem, ādām, stikla precēm uc. Nedaudzi ir rūpnieki, daudzi ierēdņi un viens otrs mechaniķis. Atbildot uz aptaujām, ap 95 proc. izteikušies, ka nevēlas atgriezties savās zemēs. Izņēmums šai ziņā bijuši čechi, beļģi, franči un holandieši. Namamātēm grūti atrast mājkalpotājus bēgļu vidū. Visumā tie vecāki, izglītotāki nekā parastie priekškara iecelotāji. Vairāk nekā puse ar augstāku izglītību.

Šie bēgļi daudz intensīvāk centušies iegūt ASV pavalstniecību nekā iecelotāji pirms Hitlera laika, pa daļai tāpēc, ka daudzās inteliģentās profesijās drīkst nodarboties tikai ASV pilsoņi. Federālā valdība pēc tam, kad iecelotājs reiz ASV ticis, vairs nerūpējas par to, kurp viņš brauc un ko dara, bet štatu likumi paredz ierobežojumus. Desmit štatos ārstiem jābūt ASV pilsoņiem. Ar ierobežojumiem jārēķinās ārvalstīs dzimušiem zobārstiem, farmaceitiem, uzņēmējiem, alkohola tirgotājiem un skolotājiem. Tikai Menas un Dienviddakotas štatos ārzemnieki var būt grāmatveži. Ņujorkas štatā tikai ASV pilsoņi drīkst būt šoferi, Masačužetā tas noteikts veterinārārstiem, Trentonā mežsaimniekiem, Virdžinijā antīkvāriem un lombardu īpašniekiem, Viskonsinā kosmētiķiem utt. No visiem bēgļiem, kas ieradušies ASV, cerēdami turināt profesoru karjēras, tikai 7 Nobeļa prēmijas laureātiem tas atļauts. Tāpat no savas profesijas nācies atteikties Eiropas zobārstiem un advokātiem.

Raksta noslēgumā autors norāda, ka republikāņu vairākumam jaunajā kongresā pašam ar sevi nav nekāda iespaida uz gaidāmām debatēm imigrācijas jautājumā, jo imigrācijas politika nekad nav bijusi saistīta ar partijām. Deputātu nostāju par vai pret iecelotājiem parasti nosaka tā apgabala un to vēlētāju intereses, kas sūtījušas deputātu kongresā. Lielo pilsētu un rūpniecības pārstāvji ir iecelotājiem labvēlīgi, kamēr mazo pilsētu un lauku deputāti drīzāk ir par iecelotāju likuma sašaurināšanu. Ja šo jautājumu gribētu vērtēt pēc tā, ko spriež laudis, tad no 100 kaimiņiem varot dzirdēt 99 dažādus priekšlikumus, tikai vienā jautājumā gandrīz visi amerikāņi esot vienis prātis — Amerikai nevajadzētu atgriezties pie pilnīgās „vaļējo durvju politikas", kas pastāvēja līdz 1921. gadam.

DAŽOS VĀRDOS

Amerikāņu žurnālisti protestējuši pret aizliegumu sešu dienu apskates brauciena laikā pa krievu joslu apmeklēt arī Penemindes, Svinemindes un Rostokas ostas un Oranienburgu. „Chicago Tribune" pārstāvim vispār liegta iebraukšana, jo šis laikraksts esot izturējies nedraudzīgi pret Padomju Savienību.

Gēringa vērtspapīri 4 miljonu marku vērtībā atrasti angļu joslā. Okupācijas valstu kopīgas pūles atrast Hitlera privātos kapitālus līdz šim bijušas nesekmīgas.

Sociālistiskā vienības partija (SED) Berlīnes arodbiedrību delegātu vēlēšanās ieguva 362 vietas no 436, sociāldemokrati 72 vietas un kristīgie demokrati 2 vietas.

Kanādā atcelta gaļas racionēšana, bet iedzīvotāji aicināti arī turpmāk ierobežot gaļas patēriņu, lai Kanāda spētu pildīt savus gaļas piegādes līgumus ar Angliju.

Par Martinu Bormanu amerikāņu iestādes joprojām saņem simtiem ziņojumu, kuros apgalvots, ka Bormans vēl dzīvs un dažādās vietās redzēts. Ziņojumi pienākuši no Zviedrijas, Spānijas un Dienvideiropas valstīm. Iestādes ziņojumus rūpīgi pārbauda. Lai sekmētu Bormana meklēšanu, visām ASV vēstniecībām un konsulātiem piesūtīti sīki Bormana apraksti un fotogrāfijas.

Prezidents Trumens jūnijā apmeklēs Kanādu, paziņojis Kanādas ministru prezidents Mekenzijs Kings.

Turcijā izcēlies mēris, ziņo Reuters no Damaskas. Pa daļai slēgta Turcijas - Sirijas robeža. Sākta masu potāšana pret mēri.

Līdzekli pret lepru esot atraduši divi krievu zinātnieki, ziņoja Maskavas radio. Daudzos gadījumos slimnieki izārstēti nedaudzās nedēļās.

ASV kongress nolēma pašreizējo likumu par obligāto kara dienestu paturēt spēkā vēl līdz 30. jūnijam, lai gan tam termiņš sākumā bija noteikts tikai līdz 31. martam.

Desmit gadu būs vajadzīgi, lai tagadējā darba tempā nobeigtu Minchenes drupu novākšanu, aprēķinājis pilsētas domnieks Fišers.

Spēcīga vācu rakete atklāta Azovas jūras dibenā. Ūdenslidējs Kostjuks saņēmis medaļu par drošsirdīgiem mēģinājumiem to izcelt.

VĀCIEŠI STREIKO UN DEMONSTRĒ

ATKLĀTA JAUNA NACISTU ORGANIZĀCIJA

Pagājušā nedēļā gandrīz visās lielākās Rūras apgabala un arī dažās citās pilsētās notika streiki un demonstrācijas, kuŗās vācu strādnieki prasīja uzlabot pārtikas apstākļus. Piektdien uz laiku pārtrauca darbus visos Esenes uzņēmumos, atskaitot dzīvei svarīgos. Jūtamus traucējumus radīja ielu dzelzceļu un telefona satiksmes pārtraukšana. Streikoja arī viena daļa raktuvju. Vupertalē darbus uz četrām stundām pārtrauca ap 80.000 strādnieku. Bīlefeldē streikoja tuvu pie 8000 strādnieku. Darbus pārtrauca arī Roberta Boša akciju sabiedrības fabrikā pie Štutgartes. Tūlītēju palīdzību un pārtikas sagādi rezolūcijā ang.u iestādēm, Vispasaules arodbiedrību savienībai un Maskavas konferencei prasīja 80.000 Ķelnes uzņēmumu strādnieku. Hāgenē streikā un plašā demonstrāciļā piedalījās ap 20.000 personu. Hanoveras uzņēmumu padomju un arodbiedrību delegācija ieradās pie lauksaimniecības ministra landtāga sēdes laikā. Dortmundā streikoja 4000 strādnieku un demonstrācijā piedalījās ap 2000.

Visplašākā demonstrācija notika piektdien Diseldorfā, piedaloties 80.000 personām. Demonstranti gājienā nesa plakātus ar uzrakstiem, kuŗos prasīja lielākas pārtikas devas. Masu sapulcē runāja Diseldorfas arodbiedrību priekšsēdis, un sapulces beigās tās dalībnieki iesniedza rezolūciju pilsētas komandantam. Demonstrantu vidū iejaucās ap 150 jauniešu, kas sarīkoja nekārtības. Kādai angļu iestādes ēkai ar akmeņiem izdauzīja logus. Citā vietā upē iemeta militārās valdības automobili, iepriekš piespiežot no mašīnas izkāpt vācu šoferi. Akmeņiem apmētāja arī kāda amerikāņu laikraksta korespondenta automobili. Vācu policija, bruņota vienīgi koka rundziņām, nespēja atjaunot kārtību, tā ka bija jānāk talkā arodbiedrību funkcionāru grupai. Arodbiedrību sekretārs izteicās, ka nemierus inscenējuši nacistu provokātori. Citur demonstrācijas noritējušas bez kārtības traucējumiem. Rezervē turētajam angļu karaspēkam nebija jāiejaucās. Arodbiedrības nemierus nosoda un distancējas no nekārtību cēlājiem. Vestfāles sociālo lietu ministrs Švarcs izteicās, ka demonstrācijas esot komūnistu iedvesmotas un arodbiedrību vadītas. Arī kāds angļu militārās valdības pārstāvis Hamburgā izteicies, ka demonstrācijas un streiki Rūras apgabala pilsētās ir politiskas dabas un notikuši organizētā veidā.

Pārtikas stāvokļa paasināšanās angļu joslā, pēc angļu domām, izskaidrojama vispirmā kārtā ar vācu iestāžu darba nespējību un vācu zemnieku atteikšanos nodot obligātās nodevas. Bez tam pastāvot aizdomas, ka stāvokli tīšam pasliktina ar sabotāžas aktiem. „Daily Express" raksta, ka no tā brīža, kad pārvaldi pārņēmušas vācu iestādes, ceļā uz Rūru „pazuduši" veseli vilcieni ar pārtiku un zemnieki vairs nepildījuši nodevas. Ceļā no Ziemeļvācijas ostām uz Rūras apgabalu, kā ziņo Reuters, nozuduši arī lieli vairumi labības.

Vācijas un Austrijas lietu ministrs Hainds sestdien kādā runā Edinburgā izteicās, ka vācieši ar šādām demonstrācijām un pārspīlējumiem varot zaudēt to simpatijas, kas tik daudz jau viņu labā darījuši; bez tam šādā ceļā arī nevarēs pašreizējo krizi pārvarēt.

Pagājušā nedēļā izdarīts bumbas atentāts pret rasiski, politiski un reliģiski vajāto aizgādības iestādes namu Nirnbergā. Pa logu birojā iesviestā bumba eksplodēja, nevienu nelevainojot un nodarot tikai niecīgus zaudējumus. Amerikāņu slepenais dienests, kā ziņoja DENA, jau uzgājis dažas vainīgo pēdas. Rasiski, reliģiski un politiski vajāto valstskomisārs Bavārijā Dr. Auerbachs izdeva uzsaukumu, kuŗā aicina kopīgiem spēkiem enerģiski likvidēt nacisma paliekas, un paziņoja, ka par vainīgo atrašanu izsolītas 5000 marku un 1000 cigarešu.

Amerikāņu armijas štābs paziņojis, ka atklāta un likvidēta jauna nacistu pagrīdes organizācija. Četri agrākie SA vadītāji, kas bijuši galvenie organizācijas plānotāji, apcietināti jau pagājušā gada jūlijā, bet visa lieta turēta slepenībā līdz organizācijas galīgai likvidēšanai. Organizācija saucas „Vācu brīvības un miera kustība" un tai bija nodibinātas šūniņas daudzās pilsētās. Nelegālās organizācijas programmā, kas gandrīz sakrīt ar agrākās nacionālsociālistu partijas 25 punktu programmu, paredzēta „visu Vācijai atņemtō apgabalu atgūšana" un „visu agrākās armijas un gaisa spēku nodevēju nesaudzīga iznīdēšana, kas atbildīgi par Vācijas sakāvi". Viens no tuvākajiem mērķiem pagrīdniekiem bijis atbrīvot vēl apcietinājumā esošos SS un armijas locekļus. Organizācijas vadoņi līdzekļus sagādājuši ar spekulācijām.

No Austrijas ziņo, ka no civilinternēto nometnes Zalcburgas tuvumā izbēguši ap 40 internēto, galvenokārt SS vīru. Kāda grupa bija dabūjusi savā varā amerikāņu smago automobili un ar to izlauzās cauri dzeļonstiepļu iežogojumam. Bez 10 automobiļi esošajiem izbēgt izdevās vēl 30 internētiem, pēc kam sardzes pastiprinājumi paspēja atkal atjaunot kārtību nometnē. Vīnes kino direkcija, kas gatavojas izrādīt Nirnbergas prāvas filmu, saņēmusi divus anonīmus telefoniskus brīdinājumus, ka kino ēku uzspridzinās. Līdzīgi draudi izteikti arī par Šveices filmu „Pēdējā šanse". DENA,NZ, DM

Vācu atomzinātnieki Krievijā un speciālisti ASV

„New York Herald Tribune" 27. martā sniedz AP ziņu par kādu no Padomju Savienības aizbēgušu vācu atomzinātnieku, kas stāstījis par atompētniecības stāvokli Padomju Savienībā. Viņš esot pirmais vācu zinātnieks, kas pametis savu darbu atompētniecības laukā Padomju Savienībā un atgriezies Vācijā. Korespondentam viņš liedzis atklāt savu vārdu un izteicies, ka cerot drīz doties uz ASV.

Par padomju atompētniecības noslēpumiem vācu profesors pastāstījis, ka vismaz 200 vācu zinātnieku un techniķu, ieskaitot dažus visizcilākos atomfiziķus, strādājot padomju uzdevumā pie atomu skaldīšanas problēmu atrisināšanas. Visās Vācijas okupācijas joslās, ieskaitot amerikāņu, bet it sevišķi krievu joslā, notiekot jaunu „rekrūšu" meklēšana. Vācu zinātnieku rīcībā esot viss, kas vien tiem vajadzīgs pētījumiem, un ar viņiem apejoties tikpat labi, ja ne labāk, kā ar krievu zinātniekiem. Viņi strādājot Maskavā, Dienvidkrievijas plašajā telpā un Sibirijā. No Vācijas krievu joslas uz Padomju Savienību esot nogādāti vērtīgi vācu ciklotroni un citas atomu eksperimentos lietojamas augstsprieguma mēģinājumu ierīces. Ap 12.000 inženieŗu un kalnraču, krievi un vācieši, esot nodarbināti Vācijas krievu joslā, vislielākajā slepenībā meklējot urānu saturošo iežu atradnes.

Krievijas piepūle pieveikt atomu esot nepiekāpīga, — tālāk paskaidrojis profesors. Savu dzīvi un darbu Padomju Savienībā viņš apraksta šādi: „Vācu zinātnieki dabū visu, kas tiem vajadzīgs, ne vien darbam, bet arī personīgām vajadzībām. Atalgojums ir starp 14.000 un 36.000 dolariem gadā. Zinātnieki dabū plašus dzīvokļus un personīgos kalpotājus, kādi tiem vajadzīgi. Ja viņi vēlas cigaretes — tad var dabūt, cik grib, ja vēlas izmeklētus ēdienus, dabū arī tos. Zinātnieki vienīgi nevar atstāt Krieviju.

Daži vācu zinātnieki pētot paņēmienu eksplozīvā izotopa U 235 atdalīšanai no urāna, bet citi konstruējot atomrūpnīcas, pētot izstarojumu ietekmi uz dzīvību un citus speciālus jautājumus. Krievu zinātnieki nodarbināti pie pašu projektiem, un neviens vācu zinātnieks nezinot, kādas īsti ir kopējās krievu zināšanas šinī nozarē. Viss darbs notiekot mozaīkas veidā, bet tomēr esot kāds, kas visus mozaīkas akmentiņus savāc kopā. No veiktā darba un visa, ko Padomju Savienībā redzējis un dzirdējis, vācu profesors secina, ka krievi 3 līdz 5 gados zinās, kā gatavojama atombumba.

DENA ziņo, ka amerikāņu zinātnieku savienība lūgusi prezidentu Trumenu atlaist no civiliem darbiem vācu speciālistus, kuŗus amerikāņu armija nogādājusi uz ASV, kā arī atņemt šiem vāciešiem visas privilēģijas un nosūtīt tos atpakaļ uz Vāciju. Zinātnieku pieprasījums piemin neseno ASV kara ministrijas paziņojumu, ka daļa šo vāciešu varbūt drīzumā varēšot iegūt vietas rūpniecībā un zināmos apstākļos arī ASV pvalstniecību.

Harvardas universitātes observatorijas direktors Dr. Šeplejs ierosinājis zinātnieku internacionālu sadarbību starptautiskos institūtos un kopīgos ceļojumos, jo mikroskopi un teleskopi spējot lauzties cauri arī dzelzs priekškariem. Šeplejs ieteicis organizēt 6 mēnešu ilgu zinātnisku ekspedīciju uz Dienvidameriku, piedaloties fiziķim no Kalifornijas, ķīmiķim no Holandes, astronomam no Beļģijas, ģeologam no Anglijas un matēmatiķim no Padomju Savienības. Ekspedīcija lasītu arī priekšlasījumus un uzņemtu kontaktu ar turienes universitātēm un zinātniekiem. NYHT, DENA

Rokas grāmata par brīvību

DENA ziņo no Ņujorkas, ka tur iespiesta jauna rokas grāmata par starptautiskām tiesībām. Šai sējumā būs pārskatāmi sakārtoti visu valstu noteikumi un likumi par cilvēku brīvību, kas pašreiz pasaulē ir spēkā. Rokas grāmata sacerēta Apvienoto Nāciju organizācijas vajadzībām.

Ziņa nepārprotami liecina, ka atkal esam tikuši lielu soli uz priekšu pretim brīvības un laimes apstarotiem cilvēces labklājības kalngaliem. Nav, diemžēl, ziņots, cik rokas grāmatai lappušu, bet jādomā, ka tā būs bieza. Vai tad pasaulei trūkst likumu par brīvībām? Un padomājiet paši — vai mūsu tēvi maz varēja sapņot, ka ikreiz, kad rodas šaubas par to, vai esi brīvs vai nē, var atšķirt rokas grāmatu ar alfabētiskiem un visādiem citādiem rādītājiem un pārliecināties. Mēs to varēsim, tiklīdz rokas grāmata būs iespiesta.

Ja mūsu sīko balstiņu no tālās Bavārijas nomalītes varētu sadzirdēt arī Ņujorkā, vai tad nederētu ierosināt UN ķerties pie darba un sākt sastādīt arī otru rokas grāmatu, kuŗu uzšķirot varētu pārliecināties par to, kādi ir dažādie patlaban pasaulē atzītie demokratijas veidi? Kas par to, ka arī šī grāmata varbūt iznāktu pabieza? Lp.

Mūsu sporta lietu kārtošanas pašreizējie

PAMATJAUTĀJUMI

SARUNA AR LS UN FAP VADĪTĀJA VIETNIEKU VOLDEMĀRU BAUMANI

Latviešu sporta un fiziskās audzināšanas padomes vadītāja vietnieks Voldemārs Baumanis, kas ļoti daudz darījis emigrācijas sporta veidošanā Vācijā, mums izteicās:

„Latviešu sporta dzīves tālākai kārtošanai emigrācijā ir vairāki svarīgi uzdevumi. Darbu ievērojami kavē neziņa par nākotni un varbūtēju tālāko emigrāciju. Ko tādā gadījumā darīs sportisti? Domāju, ka sportistu saimei jāseko tautas vairākumam. Es stāvokli vērtēju tā, ka šķietami labākās iespējas izceļošanai ir uz Angliju, bet tieši sportistiem varbūt izdevīgāki būtu Francija. Iespējams, ka dažs izlases sportists arī turpmāk vēlēsies palikt Vācijā. Daudz domāts, lai latviešu labākie sportisti arī nākotnē būtu vienā saimē. Pašreiz projektā ir 2 iesniegumi — Anglijas olimpiskās komitejas prezidentam un Francijas sporta departamenta direktoram Ž. Florē. Pēdējais ir daudzu mūsu sportistu labs paziņa, jo Florē kā Francijas basketbola valstsvienības dalībnieks atceras skaistus mirkļus, kas aizvadīti sacensībās ar latviešiem, par ko viņš nesen savās atmiņās rakstīja franču presē. Arī angļiem ļoti varētu interesēt dažu mūsu vieglatlētu, bokseru, peldētāju, futbolistu un basketbolistu spējas.

Emigrācijas jautājums katrā ziņā ir grūts un neskaidrs. Pašreiz tomēr esam Vācijā un tā ir patiesība, kas jāievēro turpmāko lietu kārtošanā. Paredzams, ka LCK šajās dienās izraudzīs emigrācijas sporta vadītāju. Ar pašreizējo sporta dzīves vadītāju Alfr. Bērziņu sporta darbiniekiem un sportistiem vienmēr bijusi vislabākā sapratnē. Ievadītas sarunas par LS un FAP sasaukšanu 22. un 23. apr. Getingenā. Jau izstrādāts arī projekts sporta dzīves pārvaldei un kontrolei. Basketbolā aizkavējusies noteikumu iznākšana. Noteikumi gan jau iespiesti, bet nav vēl iesieti. Amerikāņu jauno noteikumu nezināšana sevišķi daudz grūtību rada angļu joslas basketbolistiem. Nevar tādēļ uzsākt arī tiesnešu apmācību. Basketbolistu rosība gan visumā ļoti apsveicama. Esmu domājis par plašāku treneru kursu noorganizēšanu. Šlezvigas-Holšteinas apgabalā programma jau izstrādāta, bet vēl nav zināms, kad kursus varēs sākt. Nopietni jāapsver jautājums par latviešu izglītošanos vācu fiziskās audzināšanas augstskolās, bet kas lai visu šo darbu izdara?

Jāpieliek visas iespējamās pūles Baltijas tautu sporta svētku noorganizēšanai. Es domāju, ka tiem jānotiek Štutgartes Nekarstadionā, bet basketbola, volejbola un boksa sacensības notiktu Eslingenā, cerot uz šīs lielās latviešu kolonijas pretimnākšanu. Svētku nobeigumā jārada izdevība sacensties ar Štutgartes vācu izlases vienībām futbolā un vieglatlētikā. Ar jautājuma zīmi pagaidām apzīmogota mūsu izlases futbolistu turneja Vācijā. Pagaidām ir piedāvājumi Ziemeļvācijā un 6 spēlēm franču joslā, kur ar mums grib sacensties arī „FC. Kaiserlautern". Šajā vienībā spēlē vācu pašreiz populārākais futbolists Fr. Valters. Kamēr neesmu pilnīgi sazinājies ar mūsu spēlētājiem, nekādas saistības negribu uzņemties.

Galvenās rūpes tomēr ir par to, lai latviešu sportisti rastu izredzes startēt ārpus Vācijas. Tas ir ļoti smags uzdevums. Šajā ziņā emigrācijas sporta tālākai veidošanai nepieciešama olimpiskā komiteja. Saziņā ar Latvijas pārstāvi Starptautiskā olimpiskā komitejā (IOK) J. Dikmani un LCK vidutājību jau priekš apm. 2 mēnešiem lūdzām mūsu sūtni Londonā K. Zariņu izraudzīt Latvijas olimpisko komiteju. Pagaidām atbilde nav saņemta, bet ceru, ka tā būs pozitīva. Daži mūsu sporta darbinieki un žurnālisti pašreiz sagatavo propagandas materiālus ārzemju presei, lai šādā ceļā gūtu iespēju latviešu sportistiem piedalīties 1948. g. olimpiskās spēlēs. Top raksti par sportu Latvijas neatkarības laikā un sasniegumiem emigrācijā. Skaidri arī aprādīts, ka ceram gūt starta tiesības nākamajās olimpiskās sacensībās. Gatavojam arī iesniegumus ASV un Anglijas olimpiskai komitejai, izmantojot mūsu sūtņu Dr. A. Bīlmaņa un K. Zariņa vidutājību. Darīts viss iespējamais, lai latviešu sporta darbinieks J. Dikmanis š. g. jūnijā varētu doties uz IOK kongresu Stokholmā. Viņa galvenais uzdevums būtu personīgi aizstāvēt mūsu lūgumu par emigrācijā izkaisīto tautiešu piedalīšanos olimpiskās spēlēs un starptautiskās sacensībās ārpus Vācijas. Iebraukšanas atļauja pieprasīta Zviedrijas latviešu vadībai, bet no LCK lūgta gādība, lai amerikāņu okupācijas iestādes nekavētu J. Dikmaņa izbraukšanu no Vācijas. Līdzekļu jautājums jau atrisināts. Esmu sarunājis sporta labvēļus, kas nekavējoties ziedos Zviedrijas braucienam nepieciešamo naudu. Cīņa par to, lai latviešu sportisti varētu pabāzt galvu aiz Vācijas robežām, ir vissmagākā problēma."

Darbu ir daudz. Ikviens sporta mīļotājs aicināts talkā, lai visus nodomus un pasākumus izdotos kaut cik reālizēt. LS un FAP vadītāja vietn. V. Baumanis priecājas, ka tautieši kā vien iespējams mūsu sporta lietu izkārtošanu tiešām atbalstījuši, un cer, ka tā būs arī nākotnē. Asā propaganda, kas dažkārt vērsta pret šo darbu, vismaz pagaidām neviena sporta drauga līdzšinējos uzskatus nav spējusi mainīt.

Six

Bokseŗu parāde Vircburgā

27. un 28. martā Vircburgā risinājās amerikāņu joslas latviešu meistarsacīkstes boksā. Sacensībās noraudzījās ļoti daudz skatītāju, to vidū arī UNRRAs viesi. Sportistus apsveica Vircburgas YMCAs priekšsēdis A. Osis.

Amerikāņu joslas meistargodā mušas svarā tika Z. Ogriņš (Hanava), spalvas sv. K. Trēgers (Vircb.), vieglā sv. J. Klusovs (Hanava), vidējā sv. A. Žeiris (Vircb.), pussmagā sv. V. Miezītis (Vircb.) un smagā sv. T. Ozolcelms (Vircb.). Vairākos svaros bija tikai 1 dalībnieks, un šie sportisti kļuva meistari bez cīņas. Pusvidējā svarā nestartēja mūsu izlases spēks Ž. Šmits (Augsburga). Viena no vissaistošākajām sacensībām risinājās pussmagā svarā, kur Miezītim (Vircb.) piešķīra uzvaru pret Vītolu (Veidene). Grūti tomēr pateikt, kas šajā cīņā bija pārākais virs.

Junioru grupā uzvarēja: papīra svarā M. Vītols (Vircb.), spalvas sv. V. Baikovs (Vircb.), pusvidējā sv. Rocis (Fišb.) un pussmagā sv. V. Siliņš (Vircb.). Mūsu junioru izlase ar 9—5 rezultātu pārspēja Vircburgas vācu b-bas „Kickers" sportistus. Par talantīgākajiem jaunās paaudzes bokseriem uzskatāmi Rocis (Fišb.), Baikovs (Vircb.), tad vēl Ogriņš (Hanava), Vītols un Tīlups (abi Veidene). Sevišķi jāpriecājas par Vircburgas plašo bokseru saimi. Tas ir rūpīgā meistara Trēgera nopelns. Viņš bija daudz pūlējies arī aizvadīto sacīkšu teicamai noorganizēšanai. Skatītāju informācijai darbojās pat skaļrunis.

G. Grieze

Bez 1946. gada meistara!

AMERIKĀŅU JOSLAS MEISTARSACĪKSTES UN BALK BALVAS IZCĪŅA BASKETBOLĀ

Amerikāņu joslas latviešu meistarsacīkstēs basketbolā jau noskaidrojušies visu apgabalu 2 labākās vienības, kas 18., 19. un 20. aprīlī Vircburgā sacentīsies fināla spēlēs. Fināla sacīkšu nobeigums notiks turpat 1., 2. un 3. maijā. Vienību pārstāvju sanāksme Vircburgā 18. apr. pl. 15. Ziemeļbavārijas apgabalā fināla grupā nonākuva amerikāņu joslas 1946. gada meistarvienība Vircburgas YMCA. Finālā spēkosies Darmštates, Hanavas, Hersbrukas, Švābachas, Augsburgas, Ingolštates, Eslingenas un Manheimas latviešu basketbolisti.

DARMŠTATES „KURSA" — HESENES MEISTARS

Amerikāņu joslas latviešu meistarsacīkstēs basketbolā un BALK balvas izcīņā pēdējie rezultāti šādi: Darmštates „Kursa" — Kaseles YMCA 46—32 (19—20), „Kursa" — Fuldas YMCA 43—22 (33—7) un Kaseles YMCA — Fuldas YMCA 36—28 (15—9). Darmštatieši abas spēles absolvēja 1 dienā, kāpēc darbojās arī rezervisti. Jau noskaidrojies, ka Darmštates „Kursa" ir Hesenes apgabala meistars.

G.

HERSBRUKAS „LATVJU SPORTS" — ZIEMEĻBAVĀRIJAS MEISTARS

Ziemeļbavārijas spēcīgākās vienības 23. un 24. martā sacentās turnīrā Vircburgā. Piedalījās Bambergas, Hersbrukas, Pegnicas, Nirnbergas, Švābachas, Rēgensburgas un Vircburgas vienības. Rezultāti bija šādi: Hersbruka — Pegnica 45—29 (18—11), Nirnbergas latviešu darba grupas vienība — Bamberga 43—41 (26—10), Švābachas latviešu darba rotas izlase — Rēgensburga 63—26 (26—12), Pegnica — Bamberga 53—42 (29—19), Hersbruka — Nirnberga 99—41 (35—10), Vircburga — Švābacha 58—46 (29—23), Rēgensburga — Pegnica 46—35, Švābacha — Nirnberga 72—23 (27—13), Hersbruka — Vircburga — 36—23 (15—11), Švābacha — Vircburga 51—35 (38—31) un finālā Hersbruka — Švābacha 58—42 (19—17). Turnīrs notika pēc divminusu sistēmas. Uzvarēja Hersbrukas „Latvju sports" (Skrastiņš, Roga, Dumpis, Ozols, Baumanis), 2. v. Švābacha (Lerchs, Resnais, Pērkons, Sproģis, Liepiņš), 3. Vircburgas YMCA (3 brāļi Blicavi, Rings, Raiskums). Uzvarētāju labākie spēlētāji bija nosvērtais taktiķis Skrastiņš un teicamais punktu guvējs Ozols. Vircburgiešu neveiksmē izšķirēja izvērtās otrā spēkošanās ar Švābachas vienību, kad mājniekiem ļoti neveicās metieni grozā. Pegnicas spēlētājam Kicam amputēta kreisā roka, taču viņš guva samērā daudz punktu. Sportists ar vienu roku basketbolā ir nepiedzīots notikums. Turnīrā visvairāk punktu guva Pērkons (Švābacha) 80, Jaunozoliņš (Pegnica) 74 un Ozols (Hersbruka) 72.

G. Gr.

Latviešu sporta un fiziskās audzināšanas padomes sēde notiks 22. un 23. apr. Getingenā. Darba kārtībā daudzi ļoti svarīgi jautājumi.

Amerikāņu joslas meistarsacīkstēm basketbolā līdz 20. apr. jāpieteic sieviešu, jaunatnes un B kl. vienības (YMCAs nodaļu vai nometņu 2. un 3. vien.). Šajās grupās meistarsacīkstes sāksies maijā. Jaunatnes vienībās var startēt 1929. un 1930. g. dzimušie zēni, bet 1931. un 1932. g. dzimušie tikai ar ārstu atļauju. Vienības piesakāmas apgabalu basketbola vadītājiem: Dienvidbavārijā — Šulcam (Augsburgā), Ziemeļbavārijā — Pasteniekam (Vircburgā), Virtembergā - Bādenē — Celmam (Eslingenā) un Hesenē — Zīdam (Hanavā).

Emigrācijas meistarsacīkstes volejbolā apgabalos jābeidz līdz 15. jūn., joslās līdz 15. jūl., bet visas Vācijas mērogā līdz 1. aug. Dienvidbavārijā vienības, no katras nometnes viena, jāpiesaka līdz 15. apr. J. Pelūdem: Augsburg — Hochfeld, Firnhaber Str. 87.

Amerikāņu joslas latviešu studentu meistarsacīkstēs galda tenisā Erlangenā piedalījās Erlangenas, Štutgartes un Minchenes studenti. Viriešu vienspēlē uzvarēja Jānis Bauers (Erl.), bet vienspēlē sievietēm Ruta Jansone (Štutg.). Pēdējā ieguva 2. v. arī viriešu konkurencē. Uzvarētāji saņēma balvas.

O. E.

ARDŽENTIJA, KASABLANKA, KAIRA, TEHERĀNA

IZVILKUMI NO TĀM NODAĻĀM ELIOTA RUZVELTA GRĀMATĀ PAR VIŅA TĒVU PREZIDENTU FRANKLINU DELANO RUZVELTU, KUR ATTĒLOTAS LIELĀS KARA LAIKA KONFERENCES

(1. turpinājums)

„Tiklīdz Maskava būs kritusi . . . Tiklīdz vācieši būs aiz Kaukaza . . . Kad krievu pretestība beigsies . . ."

Viņa atbildes vienmēr bija noteiktas. Nekad vinam nebija pielaidumu. Viņš nelietoja vārdiņu „ja". Viņš tai augusta vakarā turēja kauliņus savā rokā un spēlēja augstu spēli. Lauvas tiesa no kara aizdevuma jāsaņem angļu lauvai; palīdzība Krievijai ierobežojama.

„Amerikāņiem jākaro mūsu pusē! Jums jānāk talkā, ja negribat paši aiziet bojā!"

Un tēvs klausījās, uzmanīgi, nopietni, rotaļādamies ar acenēm, bungādams galdautu ar sērkociņu. Bet amerikāņi neteica ne jā, ne varbūt. Viss vakars bija kā otrs gājiens divu draugu boksa cīņā. Nekādi lēmumi netika pieņemti, bet sabiedrībā arī nebija neviena, kas visam piekristu. Mēs visi vēlējamies, lai uzvar abi sabiedrotie.

Pirmdienas rītā atstājām „Augusta" un devāmies uz dievkalpojumu „Prince of Wales" klājā. Angļu kuģa apkalpe stāvēja ierindā. Blakus tai 250 mūsu jūrnieku. Kuģis bija rotāts amerikāņu un angļu karogiem.

Nezinu, ko domāja citi, bet es domāju tā: Te uz šī klāja, spožā saulē ir divi vīri, divu lielu tautu vadītāji. Ja Anglija triecienos jau zaudējusi elpu un spēku, tad Amerika sāk izveidot ellišķu spēku . . . Un te stāv viņu vadītāji un lūdz: „Mūsu tēvs debesīs, svētīts lai top tavs vārds . . ."

Vakarā Čerčils ieradās dinejā uz „Augusta". Sarīkojums bija intīmākas dabas. Klāt bija tēvs un angļu premjērs, viņu tuvākie palīgi, Franklins juniors un es. Čerčils atkal bija lieliskā omā. Bet šovakar svaru kausos meta arī citu vīru domas, un katls sāka burbuļot.

Tēvs iesāka: „Saprotams, vienam no miera priekšlikumiem pēc kara jābūt iespējami lielākai tirdzniecības brīvībai."

Viņš apklusa. Premjērs nodūra galvu. Viņš neatlaidīgi vēroja tēvu caur pieri.

„Nedrīkst būt mākslīgu barjēru," tēvs turpināja. „Tik maz īpašu tirdzniecības līgumu, cik vien iespējams. Ekspansijas iespējamas. Tirgus valā veselīgai konkurencei."

Čerčils sakustējās krēslā. „Impērijas tirdzniecības līgumi ir . . ."

Tēvs iejaucās. „Jā! Šie līgumi ir svarīgākais punkts. Viņu dēļ tautas Indijā un Āfrikā, visās kolonijās Tuvos un Tālos austrumos joprojām atpalikušas."

Čerčils pietvīka un paliecās uz priekšu. „Prezidenta kungs, Anglija nedomā atteikties no izdevīgākās pozicijas dominiju vidū. Tirdzniecība, kas darījusi Angliju lielu, jāturpina."

„Redzat," lēni teica tēvs, „šai laukā mums abiem ir domstarpības. Es noteikti ticu, ka, ja gribam tikt pie stabila miera, tad mums jādod attīstības iespējas atpalikušām tautām un valstīm. Kā to panākt? Tas noteikti nav panākams ar 18. gadu simteņa paņēmieniem. Tagad . . ."

„Kas tad runā par 18. gadu simteņa metodēm?"

„It visi jūsu ministri ieteic atņemt koloniju zemēm izejvielas un tā vietā nedot pretim neko. 20. g. s. metode būtu rūpniecības izveidošana šais kolonijās — pavairot šo tautu varu, pavairot viņu dzīves standartu, audzināt tās, atveseļot tās."

Premjērs sāka izskatīties nīkns. „Jūs pieminējāt Indiju," viņš norūca.

„Jā, es neticu, ka varam karot pret fašistiem tāpēc, ka tie grib citus verdzināt, un tai pašā laikā nedarīt nekā, lai atbrīvotu cilvēku pārējā pasaulē no atpalikušas verdzības."

„Kā tad ir ar Filipīnām?"

„Tām, kā zināt, apsolīta neatkarība 1946. gadā. Un tur jau dotas modernas sanitāras iestādes, moderna izglītība, viņu lasīt nepratēju skaits samazinājies . . ."

„Ar imperijas saimnieciskiem ieguvumiem nevaru tirgoties."

„Miers," laipni sacija tēvs, „nevar ietvert sevī despotisma turpinājumu. Tautu vienlīdzībā ietilpst pilnīga tirdzniecības brīvība. Vai kāds apgalvos, ka Vācijas cenšanās dominēt tirdzniecībā Viduseiropā nebija viens no svarīgākiem kara faktoriem?"

Tas bija strīds, par kuru šie divi vīri nevarēja vienoties. Atrisinājumu viņi nepanāca ne šai, ne nākošā, ne arī pēcnākošā apspriedē.

Pulkstenis bija jau divi no rīta, kad angli aizgāja. Apsēdos, lai izpīpotu cigareti kopā ar tēvu, kas norūca pie sevis: „Īsts, vecs torijs. Vai ne?"

„Brīdi man jau likās, ka viņš uzsprāgs gaisā, tēt!"

„Ak, gan es ar viņu sastrādāšos. Mēs sapratīsimies pavisam lieliski."

„Tikmēr, kamēr nepieminēsi Indiju."

„Hmm! Nezinu vis. Man taisni šķiet, ka mēs vēl runāsim par Indiju, un par Birmu, un par Jāvu, un par Indokīnu, un par visām Āfrikas kolonijām, un Ēģipti un Palestīnu. Neaizmirsti to, ka Vinstonam ir tikai viens liels dzīves uzdevums: pieredzēt to, ka Anglija pārdzīvo šo karu. Bet vai ievēroji, ka viņš cenšas izvarīties no runāšanas par pēckara laiku? Tas tāpēc, ka viņš ir lielisks karavadonis. Bet vai Vinstons Čerčils varētu vadīt Angliju pēc kara? Tas nekad neietu."

Kā vēlāk izrādījās, angļu tauta domājusi to pašu, ko tēvs.

Nākošā vakarā Čerčils atkal bija klāt. Par spīti vakardienas strīdam mēs bijām kā viena ģimene, runājām brīvi un nepiespiesti.

Pakāpeniski, ļoti lēni vadītāja loma pārgāja no angļu rokām amerikāņu rokās. To pieredzējām, kad reiz atkal uzliesmoja tas pats iepriekšējās dienas strīds.

Čerčils bija piecēlies un staigāja šurp un turp. Runādams, žestikulēdams viņš apstājās tēva priekšā, vicināja strupu rādītāja pirkstu.

„Prezidenta kungs," viņš sauca, „redzu, ka gribat iznīcināt imperiju. Katra jūsu izteiktā doma par pēckara pasaules struktūru apliecina to pašu. Bet par spīti tam," un viņa pirksts tricēja, „par spīti tam mēs zinām, ka jūs esat mūsu vienīgā cerība. Un —" viņa balss dramatiski noklusa — „mēs zinām arī, ka jūs zināt, ka bez Amerikas palīdzības imperija sabruktu."

Čerčils tai brīdi atzina, ka karu varēs uzvarēt, tikai pieņemot amerikāņu priekšnoteikumus. Un viņš atzina to, ka pēc kara izbeigsies britu koloniālā politika, izbeigsies angļu vara pasaules tirdzniecībā, atzina, ka jāatsakās reālizēt angļu centienus izspēlēt ASV pret padomju Savienību.

Pareizāk sakot — tas viss tā būtu bijis, ja tēvs vēl dzīvotu . . .

1943. g. 11. janvārī, kad biju aviācijas virsnieks kādā Āfrikas desanta vienībā, piepeši saņēmu rīkojumu lidot uz Kasablanku un pieteikties pie komandanta.

(Turpinājums sekos)

Sludinājumi

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: RM 2.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann - Platz 7.

Stud. biedr. „Fraternitas Venedia" saimes locekļis

stud. rer. merc.

JĀNIS MĒNESIS,

dz. 26. II. 26. g. Savienes pag., miris tráģiskā nāvē 11. III. 47. g. Izvadīts no Darmštates DP nometnes baznīcas uz krematoriju Darmštatē 17. III. 47. g., pl. 14.

Sieva

Ļoti lielā pieprasījuma dēļ

skatu albumu „LATVIJA"

iespiež par jaunu ar tekstiem latv., angļu un vācu valodās, papildinot ar Latvijas karti un ap 30% oriģinālattēliem. Cena RM 10.80 un RM 14.— (lux).

Pasūtinājumi adresējami **Jānim Liepiņam:** (14a) Esslingen / Neckar, Plochinger Str. 17. 120

†

Mans mīļais brālis, latviešu autorotas „Rīga" šoferis

KIRILS OZOLIŅŠ,

dzim. 1912. g. 5. janv. Salacgrīvā, miris 1947. g. 25. martā traģiskā nāvē Nirnbergā. Apglabāts Fišbachas ciema kapsētā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

brālis, radi un draugi

svešumā un dzimtenē.

Es sapni par dzimteni
Pagalvī likšu . . .

SIRSNĪGU PATEICĪBU

izsaku latviešu autorotas „Rīga" virsniekiem, instruktoriem, kareivjiem un visiem pārējiem par sirsnīgo līdzdalību mana mīļā brāļa

KIRILA OZOLIŅA

apbedīšanā š. g. 29. martā.

130 **Alfrēds Ozoliņš**

PAZIŅOJUMS

Esmu pēdējā laikā novērojis, ka daudzi dejotāji uzstājoties izmanto manis iestudētās dejas gan sagrozītā, gan nesagrozītā veidā, tāpat arī izmanto manas idejas, bieži tās pārveidojot un patvarīgi tās piesavinās, uzņemot savā repertuārā. — Ar šo paziņoju, ka turpmāk katēgoriski noliedzu visiem baleta mākslīniekiem izmantot manus deju iestudējumus bez manas rakstiskas atļaujas.

Baletmeistars **Osvalds Lēmanis,**
„Latvijas Baleta" vadītājs.

Par **Tālivaldi Irbi,** dz. 19. IX. 24. Rūjienā, no Lauenburgas instr. sk., ziņas l. brālis **Viktors Irbe:** (24) Kiel-Wik, Studentenlager 23, zur Hochbrücke. 122

Bijušie **Valmieras komercskolas** audzēkņi atsaucaties. Rakstiet **A. Dāvidsonam:** (13a) Würzburg, Central DP Camp 263. 127

Seržantu **Guntaru Ābolu,** bij. Vesterburā, lūdz atsaukties **Gunārs Bergmanis:** (24) Börnsen b. Hamburg, DP Camp 6. 126

Liepājas liet. mākslas vidussk. absolv. apvienošanai l. visus trimdā esošos L. M. V. absolv. paziņot savu pašreizējo dz. v. un skolas absolv. gadu. Tāpat l. iesūtīt ziņas par pārējiem zināmiem skolas absolv., par kritušiem, mirušiem trimdā un pārskatam — atsev. gadu absolv. sarakstus. Ziņas iesūt. **R. Puriņam:** (13b) Augsburg, Richthofen Str. 44-4. 123

Bij. 1. pol. p. **kapt. Laivenieku, ltn. Nik. Dābollapu, virsn. v. Kalniņu, serž. Miezi** un **kapr. Sīli,** pēd. atr. v. Gurskā pie Tornas, meklē **Gotfrīds Liepiņš:** (20) Alt-Garge ü. Dahlenburg, Latvian Camp. 124

Jāni Bērziņu, [illegible] l. 24., no Carnikavas „Piejūrā" meklē brālis **Valdis** un **Katrīna Strods:** (13b) Memmingen, Fliegerhorst, DP Camp, Bl. 6—40. 125

Raimondu Vaļuku, dzim. 29. X. 1925. g., no Embutes pag. meklē vecāki. **K. Vaļuks:** (21a) Greven (Westfalen), Kettelerstr. 15. 116